

ISSN 2286-6922

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Rajamangala University of Technology Tawan-ok Social Science Journal

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2563 Vol.9 No.2 July - December 2020

จริยธรรม/จรรยาบรรณวารสาร

ผู้แต่ง (Authors)

1. ผู้แต่งต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่ และไม่เคยนำเสนอในรูปแบบรายงานการประชุม (Proceedings) หรือได้รับการตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน รวมทั้งการไม่อยู่ระหว่างการส่งหรือรอเพื่อการตีพิมพ์บทความ
2. ผู้แต่งต้องเขียนบทความวิจัยให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดของวารสาร ตามคำแนะนำของรายละเอียดการจัดเตรียมต้นฉบับ มิฉะนั้นทางบรรณาธิการวารสารจะไม่รับพิจารณาบทความนั้น ๆ
3. บทความต้องนำเสนอรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการวิจัย ไม่มีบิดเบือนข้อมูลหรือให้ข้อมูลที่เกินจริง
4. ผู้แต่งต้องไม่นำผลงานของผู้อื่นมาอ้างเป็นผลงานของตัวเอง โดยบทความต้องมีการอ้างอิงอย่างถูกต้อง หากมีการนำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง และจะต้องจัดทำรายการอ้างอิงของผู้ที่นำมารายการอ้างอิงท้ายบทความด้วย
5. ผู้แต่งที่มีชื่อปรากฏในบทความ จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง และผู้แต่งจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (กรณีที่เกี่ยวข้องกับการส่งบทความ)
6. ผู้แต่งต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยในกิตติกรรมประกาศ

บรรณาธิการวารสาร (Editors)

1. มีหน้าที่พิจารณารูปแบบความครบถ้วนและคุณภาพของบทความ ก่อนเริ่มกระบวนการประเมินเพื่อตีพิมพ์ เผยแพร่ในวารสารที่รับผิดชอบ และต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความและการตีพิมพ์วารสารฉบับนั้น ๆ
2. เป็นผู้ประเมินเบื้องต้นในการตัดสินใจคัดเลือกบทความเข้าสู่กระบวนการประเมินบทความ และตัดสินใจรับตีพิมพ์โดยพิจารณาจากผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้บรรณาธิการวารสารจะต้องคำนึงถึงความใหม่ ความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
3. บรรณาธิการวารสารจะไม่รับตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่จากที่อื่นมาแล้ว ทั้งในรูปแบบของวารสารหรือบทความหลังการนำเสนอในที่ประชุมวิชาการฉบับเต็ม (Proceeding) และต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยใช้โปรแกรมที่ยอมรับในทางวิชาการ และกรณีตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น บรรณาธิการวารสารต้องติดต่อผู้นิพนธ์หลักเพื่อขอคำชี้แจง และหากไม่มีข้อชี้แจงตามหลักวิชาการ บรรณาธิการจะ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ
4. บรรณาธิการวารสารต้องไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดหรือเพียงด้วยข้อสงสัย ความไม่แน่ใจ จนกว่าจะมีหลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยเหล่านั้น
5. บรรณาธิการวารสารจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใด ๆ กับผู้นิพนธ์ ผู้ประเมินบทความ และทีมผู้บริหาร

ผู้ประเมินบทความ (Reviewers)

1. ผู้ประเมินบทความจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้ร่วมโครงการ หรือรู้จักผู้นิพนธ์เป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่น ๆ ที่จะทำให้ผู้ประเมินไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ ซึ่งหากมีกรณีดังกล่าวผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบ และปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ และต้องไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ ของบทความและผู้นิพนธ์แก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. ผู้ประเมินบทความ ควรมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาของบทความที่ประเมิน โดยพิจารณาจากเนื้อหาของบทความ และการประเมินบทความโดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความชัดเจน ความสอดคล้องของเนื้อหา และความเข้มข้นของบทความ ไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับ มาเป็นหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจบทความ
3. ผู้ประเมินบทความสามารถเสนอแนะผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์ไม่ได้เข้าถึงเข้าไปในการประเมินบทความได้ นอกจากนี้ หากมีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนหรือความซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ โดยมีหลักฐานชัดเจน ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบ และปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

**Institute of Research and Development
Rajamangala University
of Technology Tawan-ok**

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
Rajamangala University of Technology Tawan-ok Social Science Journal
ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2563 Vol.9 No.2 July - December 2020

ISSN 2286-6922

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วัตถุประสงค์เพื่อ

1. เป็นสื่อ รวบรวม เผยแพร่ผลงานวิจัยด้าน มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุม 7 ศาสตร์ ได้แก่ 1. พาณิชยศาสตร์ (บริหารธุรกิจ, ท่องเที่ยวและบริการ) 2. ศิลปศาสตร์ (ประวัติศาสตร์, จิตวิทยา, ภาษาและวัฒนธรรม) 3. ศึกษาศาสตร์ 4. นิเทศศาสตร์ 5. เศรษฐศาสตร์ 6. นิติศาสตร์ 7. รัฐศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์
2. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลงานของงานวิจัยสู่ระดับมาตรฐานสากล
3. เสริมสร้างให้เกิดผลงานวิจัยใหม่ ๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย

ผู้จัดพิมพ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

กำหนดการเผยแพร่

ตีพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม และเผยแพร่ในเว็บไซต์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

การเผยแพร่

มอบให้หน่วยงาน/บุคคลที่สนใจ และเผยแพร่ในเว็บไซต์ ThaiJO

สำนักงาน

สำนักงานวารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

อาคารสำนักงานอธิการบดี ชั้น 5 สถาบันวิจัยและพัฒนา

เลขที่ 43 ม.6 ต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110

โทร. 0-3835-8142 โทรสาร 0-3835-8142

ชลกิจการพิมพ์ (Chonlakit Printing)

47 ถ.ศรีราชานคร 1 ต.ศรีราชา อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110

โทร. 038-324711 E-mail : chonlakit555@hotmail.com

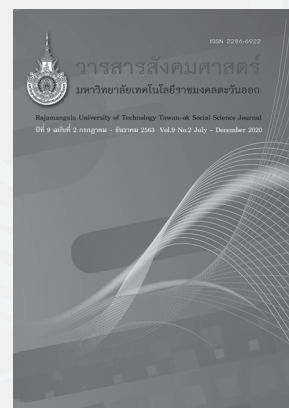
วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

(RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 มกราคม - มิถุนายน 2563

Vol. 9 No. 2 July - December 2020

ISSN 2286-6922

เจ้าของ

สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อ.ดนุชวัฒน์ สุวรรณศิลป์

ที่ปรึกษา

รศ.ดร.ฤกษ์ชัย พุประทีปศิริ

ศ.ดร.สุมาลี สังข์ศรี

ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

รศ.ดร.นวลละอ อแสงสุข

รศ.ดร.ณกร อินทรผดุง

รศ.ดร.ดุสิต เวชกิจ

รศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ

รศ.ดร.วิกร ตันทงขุโธ

ดร.จตุพร อรุณกมลศรี

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.สิน พันธุ์พินิจ

ศ.ดร.สุมาลี สังข์ศรี

ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

ศ.กิตติคุณ สุมน อมรวิวัฒน์

ศ.ดร.วีระ อินพันทัง

รศ.ดร.วิกร ตันทงขุโธ

รศ.ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ

รศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ

รศ.ดร.วรพจน์ ศรีวงศ์กุล

รศ.พ.ต.อ.ดร.พงษ์พิชญ์ รักดีณรงค์

ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช

ม.กรุงเทพธนบุรี

สำนักงาน

ราชบัณฑิตยสภา

ม.ศิลปากร

ม.เกษตรศาสตร์

ม.บูรพา

มทร.ศรีวิชัย

มจพ.

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ผลงานวิจัยและบทความในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นแนวคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ ไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ควรระบุแหล่งอ้างอิงจากวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ในขณะที่กระแสแห่งความต้องการในเรื่องต่าง ๆ ในสังคมของประเทศไทย รวมทั้งความแตกต่างด้านแนวคิดและวิธีการเข้าถึงข้อมูลของคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเดิม ถูกสะท้อนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะกิจกรรมทางการเมืองทั้งในสภาผู้แทนราษฎรและนอกสภาผู้แทนฯ นั้น ในองค์กรต่าง ๆ ก็เกิดการค้นหาความจริงที่สะท้อนภาพการปรับตัวเช่นกัน เช่น ในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง

นอกจากด้านสังคมแล้ว ในด้านเศรษฐกิจ ความเปลี่ยนแปลงและความพยายามคงอยู่ถูกสะท้อนให้เห็นได้เช่นกัน และไม่อาจแยกออกจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมได้ เห็นได้จากงานวิจัยเรื่อง การใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่ อำเภอดงหลวง เรื่อง ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอดงหลวง เรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศผักกาดเขียวปลีต้องตามความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภค เรื่อง ผลกระทบ การบริโภค การออม และการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อรายได้ประชาชาติของประเทศไทย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอดงหลวง และเรื่อง การสร้างสื่อโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บ้านคลองหัวช้าง อำเภอวิหารแดง

ส่วนในแวดวงการศึกษา เกิดการค้นหาความจริงผ่านกระแสสังคมอีกหลายเรื่อง ทั้งที่ผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาและการศึกษาค้นคว้าด้วยหลักการอื่น ๆ เช่น เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ เรื่อง การเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น ด้วยชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงาน กับปัจจัยคำจูงในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เรื่อง การสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ และเรื่อง The SEAMEO RIHED Activities in Thailand 2018

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ฉบับที่ 2 ปีที่ 9 ยังคงยึดมั่นในความเป็นแหล่งข้อมูลเชิงวิชาการ เพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการ นักศึกษา บุคลากร และผู้คนในสังคม เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันได้สืบไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

The SEMEO RIHED Activities in Thailand 2018	1
<i>Kalaya Yotcamlue</i>	
การพัฒนาบรรจุก้นท์สูงสุญญากาศผักกาดเขียวปลีต้องตามความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภค	11
<i>กฤตยชล ทองธรรมสถิต และ วันทนา รอดประเสริฐ</i>	
ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง	21
<i>กานติมา พงษ์นัยรัตน์</i>	
ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมาย ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	28
<i>ธนัชชา ชัยชีवालประทีป และ วลัย ฌ กลาง</i>	
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพร ของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	40
<i>ธวัชชัย เหล็กดี และ ญาณิชา ชนะวรรณโณ</i>	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ	50
<i>นพรุจ คักดีศิริ และ ประวิสิทธิ์ แยมชื่น</i>	
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงานและปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน กับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงานของครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2	60
<i>พรหมพิริยะ พนาสนธิ์ และ กรปภา เจริญชันษา</i>	
การศึกษาผลกระทบของการบริโภค การออม และการลงทุน ในภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อรายได้ประชาชาติของประเทศไทย	70
<i>พัชรี ขยากรโคภิต</i>	
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม	77
<i>พิมพ์นิภา กิตติวุฒิดำรงชัย และ กฤษฎา พรประภา</i>	
การเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นด้วยชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา	86
<i>เพ็ญนิภา กุลนาคดล</i>	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การสร้างสรรค์สื่อโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (เศรษฐกิจพอเพียง) บ้านคลองหัวช้าง อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี.....97
มัทธนี ปราโมทย์เมือง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ต.ห้วยยางโทน อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี108
สุธาวี กลิ่นอุบล

การสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณาจารย์
ของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.....119
อรสา สภาพพงษ์

The SEMEO RIHED Activities in Thailand 2018

Kalaya Yotcamlue

Public Administration Program, Department of Social Science Faculty of Humanities and Social Sciences

Loei Rajabhat University

E-mail: yaeduca@hotmail.com

Received 28/06/2562

Revised 14/05/2563

Accepted 25/05/2563

Abstract

The objectives of article were to perceive The international relation between Thailand and Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEMEO) context, to explore the activities of Regional Institute for Higher Education and Development (RIHED) in Thailand 2018 of Loei Rajabhat University and to give guidelines for improving education from SEMEO RIHED members. The target group was 163 participants. The results of joining activity were as follows: (1) Thailand and Southeast Asian Ministers of Education Organization has built mutual relationship since 1965. The member was 11 nations, 5 and 3 organizations. The classes were to promote knowledge, understand project educational project, science, and culture. (2) The 163 participants of SEMEO RIHED member were the educational office, education assurance and university teachers who focus on student-centered learning. These special four-day activity was held on April 1 - 4, 2018 at King Power Hotel Bangkok Thailand. The activities were the research led by keynote, plenary speakers and participants such as policymakers, higher education leaders, social entrepreneurs, experts and researchers in the region. The concept, tentative program, posters were provided. (3) They give guidelines for improving education and develop leadership in the university, values of university in sustainability. University give ours students' education and make them become a good member of their communities and society. Group Kodomo and Sensei were used as a heart of teacher Model. I am interested in SEMEO RIHED because the education made people knowledgeable and SEMEO RIHED activities were research approach given knowledge to develop education in science and culture. I hope that the experiences will cherish many participants to build the strong leadership to be a good leader in higher education.

Keywords: SEMEO RIHED, Activities, Thailand

1. Introduction

Thailand domains of learning to development students 5 concepts (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF: HEd); ethics and moral, connective skills, knowledge and interpersonal skills and responsibility and numerical analysis, communication and information technology skills. The role of higher education institutions were public information, participation, transparency and accountability. (Office of the Higher Education Commission, 2015, p.10) Education program must be used whole child. The higher education commission on higher education of students have 3 main: quality social, wisdom and learner and social harmony. The standard of instruction,

particularly for the English language, is much lower. Education policy setting to knowledge students learning by themselves and education network. (Thailand Ministry of Education, 2002) The development students learning activities on social culture, leadership, moral, public mind, teamwork and discipline (Kalaya Yotcamlue, 2014, p.179) The learning areas comprise bodies of knowledge, skills or learning processes and desirable characteristics, attainment of which is required of all basic education learners. Understanding of local environment; relationship between the environment and living things; relationship between living things in the eco-system; having investigative process for seeking knowledge and scientific reasoning; and communicating acquired knowledge that could be applied for useful purposes. Appreciating the importance of natural resources; utilisation of natural resources at local, national and global levels; and application of knowledge for management of natural (Kalaya Yotcamlue, 2014, p.179)

I am instructor of Public Administration Program Faculty of Humanities and Social Sciences Loei Rajabhat University need to SEMEO RIHED activities networking of leadership.

2. Literature Review

Theory of human motivation : biological factor, learned factor, cognitive factor (aroused motive, intrinsic motive and extrinsic motive). (A.H. Maslow, 1943, pp.451) The multiple factors theory of decision making and social action was believes and disbelieves. (Reeder, William W., 1971), Choice Rationality and Social Theory (Barry, Hindess., 1988) and Experience and education. (Dewey, J., 1963). Perspectives on Social Change (4th ed) (Laver, Robert H. (1991). Yukl, Gary A. (1998). Leadership in Organizational and Thailand Higher Education (2014). The education policy: public information, participation of stakeholders, work transparency, accountability. Overall of this related works will make university awareness of development education : curriculum, good governance of educational services in university, careful of learning evaluation and consultants and support education learning. Roles of teachers were study and analyse individual learners, and used the data obtained for planning learning management in order to stimulate and challenge the learners' capacities set the targets to be achieved by the learners in regard to knowledge, skills, process of conceptualisation, principles, relationships as well as desirable characteristics, Design and organise learning responsive to individual differences and different level on leadership in organizational, so as to enable the learners to attain the goals of learning and encourage the media to assist in the process of teaching and learning activities.

3. Method

This section describes the methodology of the study. The 163 participants (Indonesia, Philippines, Cambodia and Thailand) of SEMEO RIHED member were the education office, education assurance and university teacher of student-centered learning. These special four-day during April 1 - 4, 2018 at King Power Hotel Bangkok Thailand. The activities were research, innovation by keynote, plenary speakers and participants join consisting of policymakers, higher education leaders, social entrepreneurs, experts and researchers in the region and beyond. My group call "Group Kodomo and

Sensei” used concept Heart of Teacher Model and facilitator Junichi Kurata keynote form Japan. The Group Kodomo and Sensei member activities were share education problem and make university awareness of development education.** The concept note, tentative programme, poster and admin note are enclosed for kind reference.

4. Results

The Context of Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO)

History of Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO). The Southeast Asian Ministers of Education Organisation (SEAMEO) is a regional intergovernmental organisation established in 1965 among governments of Southeast Asian countries, to promote cooperation in education, science and culture in the region. On 30 November 1965, the Ministers of Education of Southeast Asian countries agreed to establish the Southeast Asian Ministers of Education Organisation (SEAMEO) in order to hasten the development of the region through regional co-operation. In order to achieve SEAMEO’s purpose and objectives the SEAMEO Council established a Secretariat and Regional Centres. Since that time SEAMEO and its institutions have become known for their excellent training, research, and development programmes.

SEAMEO RIHED laid down the mission to enhance regional understanding, cooperation and unity of purpose among Member Countries. In addition, the mission of SEAMEO includes achieving a better quality of life through the establishment of networks and partnerships, providing an intellectual forum for policy-makers and experts, and promoting sustainable resource development.

SEAMEO RIHED is the South-East Asian Ministers of Education Organization Centre specializing in regional higher education development. RIHED’s mission is to foster efficiency, effectiveness, and harmonisation of higher education in Southeast Asia through system research, empowerment, development of mechanisms to facilitate sharing and collaborations in higher education.

Originally founded as the Regional Institute of Higher Education and Development in Singapore in 1959. RIHED was reorganised and established in Thailand in 1993, as a regional centre of SEAMEO. RIHED plays a crucial role in the capability building of SEAMEO member countries in the field of higher education. It responds to a variety of needs with activities on policy, planning, administration and management of higher education.

The SEAMEO RIHED Governing Board is the main policy making body of the Centre. The Governing Board comprises one representative from each SEAMEO Member Country, with the exception of Timor Leste. The Board is responsible for operational policies, strategic planning, annual evaluation and review of the Centre’s programmes and budget within the framework of its approved five-year development plan. The SEAMEO Secretariat Director and the SEAMEO RIHED Director serve as ex-officio members to the Board.

The Centre is headed by a Director who is nominated by the Minister of Education of Thailand and approved by the Governing Board, and formally appointed by the President of the Council. The operation is carried out by qualified staff working in collaboration with partners in member countries and other national and international organizations.

Objectives: 1) To assist the Member States in fostering efficiency and effectiveness of higher education in their respective countries, with a focus on policy and planning processes, administrative and management systems through professional training and policy oriented research, taking into consideration the special needs and pressing problems together with the cultural factors of individual Member States for integrated human resource development. 2) To serve as the regional centre and clearing-house for higher education information and documentation, promoting the exchange and dissemination of information and research findings on higher education planning and management, both within and outside the region. 3) To promote collaboration among

Member States for establishing institutional linkages, and to assist them in strengthening institution building and development. Its main activities, in line with other SEAMEO canter, include training, research, and information dissemination with special focus on fostering efficiency and effectiveness of higher education policy and planning, management, and administration in SEAMEO Member Countries.

Mission: SEAMEO RIHED's mission is to foster efficiency, effectiveness, and harmonization of higher education in Southeast Asia through system research, empowerment, collaboration and development of mechanisms to facilitate sharing in higher education.

Vision: A dynamic, strategic, and internationally recognised regional centre for rooming understanding, collaboration, and synergy in higher education for regional development.

Quality Assurance: Quality Assurance is a key mechanism through which the harmonization of higher education can be promoted. In 2008, SEAMEO RIHED collaborated with the Malaysian Quality Assurance Agency to help establish the ASEAN Quality Assurance Network (AQAN). AQAN was designed to promote collaboration in regional quality assurance. The October 2011 AQAN Roundtable Meeting, in which SEAMEO RIHED participated, agreed to establish a task force to develop a regional Quality Assurance framework in the form of the ASEAN Quality Assurance Framework for Higher Education (AQAFHE).

In a related development, the German Academic Exchange Service (DAAD) and German Rectors' Conference (HRK) initiated the ASEAN-QA Project to promote regional quality assurance in Southeast Asia. The ASEAN-QA project is based on a Memorandum of Understanding (MoU) between the DAAD, HRK, the ASEAN University Network (AUN), SEAMEO RIHED, AQAN and its European counterpart, the European Association of Quality Assurance in Higher Education (ENQA). The MoU was signed into force in July 2011 in Bonn, Germany, and covers a multi-part training course running through 2013 and directed at QA coordinators at regional higher education institutions and officers of QA agencies in Southeast Asia.

SEAMEO RIHED Staff : Dr. Wahyudi Director, Dr. Ganung Anggraeni Deputy Director for Programme, Mr. Susetyo Deputy Director for Administration, Widiasmoro Head of Divisions, Mr. Wahid Yunianto Research and Development, Capacity Building and Training, Mr. Suhananto Teaching and Learning, Resources, Material Development, : Ms. Caecillia Cahyaningsih Kristilestari Personnel Finance and Infrastructure, Ms. Adityarini Aqidah Absahi Djadir Partnership, International Public Relation and Marketing.

Research and Development, Capacity Building and Training staff : Ms. Hani Palupi, Ms. Mutiatul Hasanah, Ms. Tika Setiawati, Ms. Rizki Nurmaya Oktarina, Ms. Uki Rahmawati, Ms. I Gusti Ayu Russasmita Sri Padmi (Specialist), Ms. Ummy Salmah (Specialist) and Ms. Pasttita Ayu Laksmiwati (Specialist). Teaching and Learning, Resources, Material Development: Mr. Eko Nugroho, Mr. Denny Saputra, Mr. Joko Setiyono, Ms. Fina Hanifa Hidayati and Mr. Agus Limbang Wardani. Personnel, Finance and Infrastructure : Ms. Zulianti, Mr. Tri Budi Wijayanto, Ms. Rini Handayani, Ms. Rini Handayani, Mr. Arif Wahyu Kurniawan, Ms. Hani Puspita Sari, Ms. Tiara Pudyadhita, Mr. Abadi, Mr. Tri Nugroho and Mr. Agus Nur Cahya. Partnership, International Public Relation, and Marketing : Mr. Febriarto Cahyo Nugroho, Ms. Rachma Noviani, Ms. Wahyu Kharina Praptiwi and Ms. Lely Dian Puspita. (Seameo Center. www.rihed.seameo.org)

Regional Institute for Higher Education and Development (RIHED) activities in Bangkok Thailand 2018.

SEAMEO RIHED and the Office of Higher Education Commission (OHEC), Thailand would like to cordially invite member to attend the Engaging Communities, Empowering Leaders: SEAMEO RIHED Southeast Asian Higher Education Leadership Forum on 1 - 4 April 2018 at the Pullman Bangkok King Power Hotel, Bangkok, Thailand. Join SEAMEO RIHED in an inspiring and informative event exploring leadership in the new normal context, as well as innovative strategies and approaches to university-community engagement and social responsibility. This Forum would be a good opportunity to get inspired and spark great ideas in turning a community-changing and leadership impact stories into action. Take advantage of the opportunity to discuss with over 30 renowned speakers and leaders, and network with over 250 participants consisting of policymakers, higher education leaders, social entrepreneurs, experts and researchers in the region and beyond! The Concept Note, Tentative Programme, Poster and Admin Note are enclosed herewith for kind reference. The Office of the Higher Education Commission (OHEC), Thailand, are co-organizing the SEAMEO RIHED Southeast Asian Higher Education Leadership Forum on Engaging Communities and Empowering Leaders in order to further enhance cooperation and synergy at the regional level in higher education leadership and community engagement and social responsibility.

Increasingly, higher education institutions are becoming engaged in their own local communities as well as the communities of their partner institutions around the world. At the same time, the New Normal is changing and redefining the characteristics of institutions and learning experiences. More complex and involving issues are extending beyond borders and across boundaries and requiring collaboration and partnerships with diverse groups working both locally and globally. This has renewed interest in having higher education institutions engage with their communities at local, national and international levels and made clear the need for leadership in an era of disruption.

Building on our experience in conducting regional seminars and fore for the region of Southeast Asia, the SEAMEO RIHED Southeast Asian Higher Education Leadership Forum on Engaging Communities and Empowering Leaders is a four-day regional event that was explore themes of leadership in the new normal context as well as innovative strategies and approaches to

university-community engagement and social responsibilities for the region of Southeast Asia, bringing together bright minds to foster learning and inspiration and stimulate discussions that matter for the future of Southeast Asian higher education.

Speakers and Moderators: H.E. Dr. Suvit Maesincee, Minister, Ministry of Science and Technology, Thailand, H.E. Clin. Prof. Udom Kachintorn-Deputy Minister, Ministry of Education, Thailand, Assoc. Prof. Dr. Junichi Kurata-Faculty of Engineering Science, Kansai University, Ms. Porntip Kanjananiyot - Former Executive Director TUSEF/Fulbright Thailand, Mr. Vuthitorn Woody Milintachinda - Television Host, Ms. Achiraya Thamparipattra-CEO and Co-founder, HiveSters, Ms. Viria Vichit-Vadakan - Chief Strategy Officer, Learn Corporation and Faculty Council, School of Global Studies, Thammasat University, Asst. Prof. Dr. Antika Sawadsri Dean for Faculty of Architecture, Director of Inclusive Designed Environment and Research Unit, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Mr. Arnon Thongtem- Professional Maker and Chief Technical Officer, Pinn Creative Space, Mr. Brian Tan -CEO and Co-Founder, Futurelab, Dr. David Ganz,-Executive Director, RECOFTC-The Center for People and Forests, Dr. Decharut Sukkumnoed -Co-founder, De-schooling Games and in Innovative Education System, Mr. Jeremy Robert Osterstock -Chairman and Managing Director, Esso (Thailand), Ms. Khartini Slamah -Transgender Activist, PT Foundation, Dr. Klangjai S. Tawornpichayachai - Founding Director of Education Technology Development and Services, King Mongkut's University of Technology Thonburi, Ms. Krittiya Wongtavavimarn - Content and Communication Specialist, Prof. Dr. Kyaw Kyaw Khaung - Rector, East Yangon University, Mr. Martin Venzky-Stalling - Senior Advisor, Chiang Mai University Science and Technology Park, Assoc. Prof. Nopraenue Sajjarax Dhirathiti - Acting Vice - President, Mahidol University, Ms. Shannon Kalayanamitr - CEO at IKIGAI GROUP and UN Women HE for SHE Advocate, Ms. Sirivimol Kitaphanich-Owner, Rai Ruen Rom Organic Farm, Chiang Rai Assoc. Prof. Dr. Suppakorn Disatapundhu -Former Dean, Faculty of Fine and Applied Art, Chulalongkorn University, Ms. Uzma Daraman -Founder, Dekthaiklaibaan Asst. Prof. Dr. Romyen Kosaikanont - Vice-President, Mae Fah Luang University Mr. Ayu Chuepa - Founder, Akha Ama Coffee, Asst. Prof. Dr. Somporn Kamolsiripichaiporn - Former Director, Center of Excellence on Hazardous Substance Management, Chulalongkorn University, Mr. Petch Manopawitr - Deputy, Southeast Asia Group, Thailand Programme Coordinator, International Union for Conservation of Nature (IUCN), Mr. Anthony M. Zola - Senior Researcher, Mekong Environment and Resources Institute (MERI). List of participants of SEAMEO RIHES April 1, 2018 Bangkok, Thailand in Table 1

Table 1 List of participants of SEAMEO RIHES April 1, 2018 Bangkok, Thailand

No.	Department	Nation	Frequency
1.	ASEAN Foundation	Indonesia	1
2.	ASEAN University Network Secretariat	Thailand	1
3.	Asia Pacific International University	Thailand	1
4.	Asia International Consulting	Thailand	1
5.	Assumption University	Thailand	2
6.	Bunditpatanasilpa Institute	Thailand	1
7.	Burirarm Rajabhat University	Thailand	1

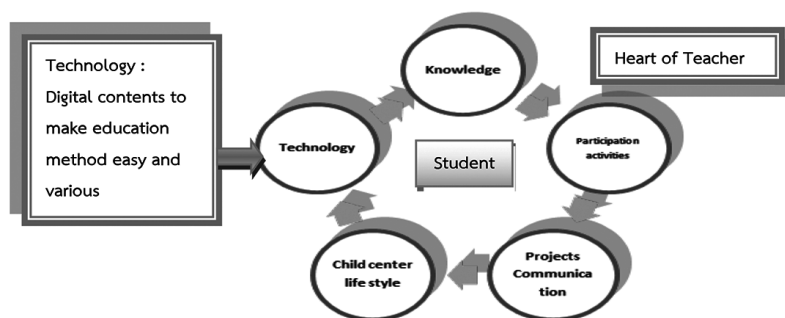
No.	Department	Nation	Frequency
8.	Campus France Thailand	Thailand	1
9.	Charles Darwin University	Thailand	1
10.	Chiang Mai University	Thailand	2
11.	Chiang Rai University	Thailand	1
12.	Chulangkron University	Thailand	1
13.	De La Salle University	Philippines	2
14.	Dhomburi Rajabhat University	Thailand	1
15.	Embassy of the Democratic Republic of Timor-Leste	Thailand	1
16.	Embassy of the Lao People Democratic Republic	Thailand	1
17.	Hatyai University	Thailand	1
18.	Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST)	Thailand	1
19.	Institute of International Education (IIE)	Thailand	1
20.	Jitarom Asset Co., Ltd.	Thailand	1
21.	Kasetsart University	Thailand	2
22.	Khon Kaen University	Thailand	1
23.	King Mongkut Institute of Technology Ladkrabang	Thailand	2
24.	King Mongkut Institute of Technology North Bangkok	Thailand	3
25.	King Mongkut Institute of Technology Thonburi	Thailand	3
26.	La Union Colleges of Science and Technology inc.	Philippines	2
27.	Lampang Rajabhat University	Thailand	2
28.	Loei Rajabhat University	Thailand	1
29.	Mae Fah Lung University	Thailand	1
30.	Mahachai Institute of Automotive Technology	Thailand	1
31.	Mahidol University	Thailand	6
32.	Ministry of Education	Thailand	1
33.	Ministry of Education, Youth and Sport	Cambodia	1
34.	Ministry of Foreign Affairs	Thailand	1
35.	Thailand International Cooperation Agency (TICA), Ministry of Foreign Affairs	Thailand	1
36.	Ministry of Public Health	Thailand	1
37.	Naresuan University	Thailand	2
38.	North Eastern University	Thailand	2
39.	Office for National Education Education Standards and Quality Assessment (ONESQA)	Thailand	1
40.	Panpacific University North Philippines, Tayug Campus	Philippines	1
41.	Panyapiwat Institute Management	Thailand	4
42.	Phetchaburi Rajabhat University	Thailand	2
43.	Phuket Rajabhat University	Thailand	1
44.	Politeknik Aceh	Indonesia	1
45.	Rajabhat Chandrakasem University	Thailand	1
46.	Rajamangala University of Technology Krungthep	Thailand	1
47.	Rajamangala University of Technology Lanna	Philippines	1
48.	Rajamangala University of Technology Pra Nakhon	Thailand	1

No.	Department	Nation	Frequency
49.	Rajamangala University of Technology Thanyaburi	Thailand	2
50.	Rangsit University	Thailand	3
51.	Sain Louis College	Thailand	2
52.	SEAMEO Secretariat	Thailand	4
53.	Self business	Thailand	1
54.	Silpakorn University	Thailand	1
55.	SMAN 1 NUNUKAN	Indonesia	1
56.	SMK Raja Mahadi	Malaysia	1
57.	Social Security Office	Thailand	1
58.	Sripatum University	Thailand	1
59.	Suan Dusit University	Thailand	1
60.	Suan Sunandha Rajabhat University	Thailand	1
61.	Sukhothai Thammathirat Open University	Thailand	1
62.	Suranaree University of Technology	Thailand	1
63.	Suratthani Rajabhat University	Thailand	1
64.	Syntropy Human Capital Consulting	Thailand	1
65.	Teacher Organization	Indonesia	1
66.	Technological University of The Philippines	Philippines	1
67.	Thai-Nichi of Technology	Thailand	1
68.	Thammasat University	Thailand	3
69.	Thammasat University/Soka University	Thailand	1
70.	The Embassy of the Republic of the Philippines	Philippines	1
71.	The University of the Philippines Visayas	Philippines	1
72.	Thoburi University	Thailand	1
73.	Udon Thani Rajabhat University	Thailand	5
74.	University of Batangas	Philippines	1
75.	University of Science and Technology of Southern Philippines	Thailand	4
76.	Office of Higher Education Commission	Thailand	39
77.	SEAMEO RIHED	Thailand	11
Total			163

Finger 1 Innovation in Education and the kind of Leadership

Source : SEAMEO RIHES April 3, 2018 Bangkok, Thailand

Finger 2 Heart of Teacher Model of Group Kodomo and Sensei

Source: Junichi Kurata (2018)

5. Discussion and Conclusion

The 163 participants of SEMEO RIHED member were the education office, education assurance and university teacher of student-centred learning. These special four-day during April 1- 4, 2018 at Pullman Bangkok King Power Hotel Bangkok Thailand. The activities were research innovation by keynote, plenary speakers and participants join consisting of policymakers, higher education leaders, social entrepreneurs, experts and researchers in the region and beyond. The concept note, tentative programme, poster and admin note. Building on experience: explore themes of leadership in the new normal context as well as innovative strategies and approaches to university-community engagement and social responsibilities for the region of Southeast Asia, bringing together bright minds to foster learning and inspiration and stimulate discussions that matter for the future of Southeast Asian higher education. The identify guidelines for improving education were : the higher education confines in the campuses, development leadership of university, construction values of university sustainability, university give ours students education for life and making them productive members of their communities and society and training students for industries and making them dutiful employees of their employers.

The important of networking of academic SEMEO RIHED member activities was member set leadership for development education learning of youth. They inspiration and stimulate discussions that matter for the future of Southeast Asian Higher Education. The education problem in Thailand : According to the history and the scholars of Thailand education crisis, it is found that there is the lack of the continuity of Thailand education policy, the direction and the path of operation is not clearly concrete, the educational personnel still lack of understanding Thailand education system both the primary and tertiary education and the trend of change worldwide. In order to pass the crisis of Thailand 4.0 education, all the organizations should co-understand and co-agree the policy of education reformation in order to cooperate in the same direction and to produce the good affect to society and nation sustainably. (Wilasinee Watthanmongkol, 2018)

In the past, Lanland and South Korea, low quality education. At present, Lanland and South Korea are among the world's top quality education. (Colagrossi M., 2018) I hoped that the model education experiences in needed of Group Kodomo and Sensei was build network academic in member. The group leader was Assoc. Prof. Junichi Kurata Kansai University, Japan and member group

Asst. Prof. Dr.kalaya Yotcamlue Loei Rajabhat University and the manpower of Thailand Higher Education was setting concept heart of teacher (the teacher heart: knowledge, project communication, student- centred learning concept, used technology : digital contents to make education method easy and various). I hope that experiences of SEMEO RIHED will cherish the part to start the new with leadership normal of higher education leaders. Public Administration Program teacher will development skills, used heart of teacher model and networking of higher education manpower in Southeast Asia.

6. References

- A.H. Maslow. 1943. **A Theory of Human Motivation**. Psychological Review 50.
- Barry, Hindess. 1988. **Choice, Relationality and Social Theory**. Unwin Hyman Ltd : Great Britain.
- Colagrossi M., 2018. **10 reasons why Finland's education system is the best**, [Online]. เข้าถึงจาก <http://bigthink.com/2018>. (สืบค้นวันที่ 27 มกราคม 2561)
- Dewey, J. 1963. **Experience and education**. Macmillan Publishing Company : New York.
- Junichi Kurata. 2018. **Heart of Teacher : Model Education Experiences in Needed of Group Kodomo and Sensei**. Bangkok : The SEAMEO RIHED Southeast Asian Higher Education Leadership Forum April 1 - 4, 2018. Bangkok, Thailand “Engaging Communities Empowering Leaders”.
- Laver, Robert H. 1991. **Perspectives on Social Change** (4th ed). Allyn and Bacon : Massachusetts.
- Kalaya Yotcamlue. 2014. **The Desired Attributes of Public Administration Program Loei Rajabhat University's Students**. Journal of College of Local Administration Khon Kaen University, April-June 2014, 7(2) : 158-169.
- _____. 2016. **The Administrative of Public Administration Program Faculty of Humanities and Social Sciences Loei Rajabhat University, Thailand**. Buriram : Proceeding the 4th International conference Buriram Rajabhat University (RUNIRACIV) November 22-24, 2016, p.265-276.
- Ministry of Education. 2002. **Refrom Education Thailand**. [Online]. เข้าถึงจาก www.moe.go.th/January 5, 2013. (สืบค้นวันที่ 5 มกราคม 2556)
- Office of the Higher Education Commission. 2015. **Internal Education Assurance 2014**. Parppim : Bangkok.
- Reeder, William W. 1971. **Level of Abstraction and Generality and Their Uses**. Mimeographed.
- Southeast Asian Ministers of Education Organization. 2018. **SEAMEO RIHES 2018 HAND BOOK**. Pullman Bangkok King power Hotel : Bangkok.
- _____. 2018. **Seameo Center**. [Online]. เข้าถึงจาก www.rihed.seameo.org/2018. (สืบค้นวันที่ 9 พฤษภาคม 2561)
- Thailand Higher Education. 2014. **Guidelines for education assurance**. Bangkok : Parppim Ltd.
- Wilasinee Watthanmongkol. 2018. **The Crisis of Education in the Thailan 4.0 Era**. MBU Education Journal 6(1) : 428-444.
- Yukl, Gary A. 1998. **Leadership in Organizational** (4th ed). Prentice Hall : New Jersey.

**การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศผักกาดเขียวปลีต้อง
ตามความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภค**
**Development of Vacuum Packaging for Fermented Green Mustard
through the need of Entrepreneurs and Consumers**

กฤตยชล ทองธรรมสถิต และ วันทนา รอดประเสริฐ

Kittayachon Tongtammastit, Wantana Rodprasert

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

The Faculty of Humanity and Social Science, Rajamangala University of Technology Tawan-ok

nim_ku@hotmail.com Tel : 0860770101

Received 16/06/2563

Revised 30/10/2563

Accepted 03/11/2563

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศที่มีความเหมาะสมต่อความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภค และทำการเปรียบเทียบคุณสมบัติทางเคมีของผักกาดเขียวปลีต้อง โดยอาศัยวิธีการศึกษาด้วยการบูรณาการศาสตร์วิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้อย่างมีระบบ ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์แบบไร้โครงสร้าง (Unstructured interview) จากผู้ประกอบการ ทำการทดลองคุณสมบัติทางเคมีของผักกาดเขียวปลีต้อง จากนั้นทำการสำรวจพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องของผู้บริโภคในเขตอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 ตัวอย่าง ทำการประมวลผลการศึกษาค้นคว้า และพัฒนาผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศผักกาดเขียวปลีต้อง แล้วจึงทำการทดสอบความยอมรับของผู้บริโภค จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ในคุณลักษณะทางรสชาติ เนื้อสัมผัส กลิ่น สี และความชอบรวม

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากการบรรจุถุงรัดยางแบบเดิมเป็นการบรรจุถุงสุญญากาศ จึงนำผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องของผู้ประกอบการ มาทดสอบคุณสมบัติทางเคมี พบ น้ำตอมีค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) อยู่ที่ 3.30 ใบผักกาดตอมีค่าอยู่ที่ 3.83 มีภาวะเป็นกรด สี กลิ่นรส มีความเป็นธรรมชาติ เนื้อผักกรอบพอสวมควร ไม่นิ่มและไม่มีวัตถุเจือปนอาหาร ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าคุณสมบัติทางเคมีกับอีก 6 ตัวอย่าง ก็มีคุณสมบัติทางเคมีใกล้เคียงกัน แต่มีความแตกต่างในบางปัจจัย เช่น ค่าความหวาน เนื่องจากสูตรปรุงแต่งของผู้ผลิตที่แตกต่างกัน สำหรับผลการสำรวจพฤติกรรมการเลือกซื้อผักกาดเขียวปลีต้องของผู้บริโภคในเขตอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 399 ตัวอย่าง พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 25-40 ปี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นหลัก นิยมเลือกซื้อผักกาดเขียวปลีต้องแบบบรรจุถุงพลาสติก ร้อยละ 48.87 และแบบบรรจุถุงพลาสติกแบบสุญญากาศ ร้อยละ 30.58 เป็นหลัก มีความถี่ในการเลือกซื้อผักกาดเขียวปลีต้อง 1-2 ครั้งต่อเดือน บ่อยครั้งที่สุด สัดส่วนร้อยละ 62.91 โดยนิยมนำมาต้มก่อนรับประทาน ร้อยละ 69.67 และมีความสนใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องแบบบรรจุถุงสุญญากาศ ร้อยละ 95.99 และราคาจัดจำหน่ายที่เหมาะสมควรกำหนดไว้ที่ 25 บาท ต่อน้ำหนักเนื้อผักกาดตอ 500 กรัม ร้อยละ 63.41 และเมื่อทำการพัฒนาสูตรจากการนำเนื้อผักกาดเขียวปลีต้องตามกระบวนการผลิตแบบเดิมน้ำหนัก 500 กรัม และน้ำตอตามสูตรที่ 3 ซึ่งได้จากการบวนการปรุงน้ำตอโดยการคงค่าความเป็นกรด-ด่าง pH เท่ากับ 3 ผสมกับน้ำตาล (63.00 กรัม/น้ำ 500 กรัม) คนให้เข้ากัน ต้มที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส นาน 3 นาที ตักแต่งสีด้วยสีผสมอาหารให้สีเป็นธรรมชาติ และทำการซีลถุง

แบบสุญญากาศตามความต้องการผู้ประกอบการจึงทำการทดสอบความยอมรับในคุณลักษณะทางรสชาติ เนื้อสัมผัส กลิ่น สี และความชอบรวม พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 ราย มีความชอบในเนื้อสัมผัสมากที่สุด รองลงมา คือ รสชาติ ความชอบโดยรวม สี และ กลิ่น ตามลำดับ

คำสำคัญ: บรรจุภัณฑ์สุญญากาศ ผักกาดเขียวปลีต้อง ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค

Abstract

This study aimed at developing vacuum packaging for fermented Green Mustard through the need of entrepreneurs and consumers by testing whether it is suitable for them or not. The study also considered the chemical quality of vacuum packaging for fermented Green Mustard through the mixing of systematical scientific and social methods. The instrument was the unstructured interview on the entrepreneurs to test the chemical quality of Green Mustard and survey how consumers behave when buying the product. The study found that the entrepreneurs needed to change and develop the packaging. Moreover the customers think that texture of the product is the most important, followed by taste, color, smell, and preference respectively.

The results showed that the entrepreneurs wanted to adjust and develop the packaging from the traditional rubber band packaging to vacuum bag packaging. Therefore, bringing pickled mustard greens products of entrepreneurs were tested to check the chemical properties. It was found that the marinade has the pH of 3.30. The leafs have value of 3.83. They are natural acidity, color, flavor They are medium crispy, not soft and messy and no food additives. When comparing the chemical properties with the other 6 samples, they have been similar to chemical properties. However, there are some differences in factors such as sweetness due to different flavoring ingredients of different manufacturers. From the survey of buying behavior of pickled mustard greens of consumers in Phanat Nikhom district. Chonburi province, 399 samples, the results found that there were female than male 25-40 years old, working as an employee in a private company and mainly running their own business. Most of them bought pickled mustard greens, 48.87% of plastic bags and 30.58% of plastic bags in vacuum, with frequency of buying 1-2 times of pickled mustard greens per month 62.91 percent, which was boiled before eating 69.67 percent. They were interested in the purchase of pickled mustard greens, packed in a vacuum bag 95.99 percent. The appropriate distribution price should be set at 25 baht per 500 grams weight, 63.41%. When developing the formula from the use of pickled mustard greens which were from the original production process with weight 500 grams and pickled water based on third formula from the process of preparing the marinade by maintaining the pH value equal to 3 mixed with sugar (63.00 grams / 500 grams of water), stirring and boil at 70 degrees Celsius for 3 minutes, decorated color with food coloring, and vacuum bags sealed as needed, testing the acceptance of the characteristics in taste, texture, smell, color and preference were done. It was found that 30 informants like the texture, followed by the taste, preference, colors and scents respectively.

Keywords: Vacuum packing, Fermented Vegetable, Entrepreneurs, consumers

1. บทนำ

อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร เป็นหนึ่งภาคอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญ ซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อทิศทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ จากการอาศัยปัจจัยในการประกอบกิจการทั้งระดับต้นน้ำ ภาคธุรกิจปัจจัยการผลิต ระดับกลางน้ำ ธุรกิจบริการขนส่ง การตลาด การแปรรูป และระดับปลายน้ำ ผู้บริโภค ผู้ซื้อ หรือ ผู้รับบริการ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) และประชาชนทั่วไป ดังนั้นอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรยังคงมีศักยภาพและมีความสามารถทางการแข่งขัน ด้วยภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่เอื้อต่อการเพาะปลูกพืช เพาะเลี้ยงสัตว์ จึงทำให้สามารถผลิตวัตถุดิบทางการเกษตรได้ผลผลิตในปริมาณมาก สร้างให้เกิดกิจกรรมการแปรรูปผัก ผลไม้ และสัตว์ เพื่อยืดอายุการเก็บรักษา ทำให้เกิดความสะดวกต่อการบริโภค สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอีกทางหนึ่ง หากพิจารณาการแปรรูปพืชผักเศรษฐกิจที่สำคัญ จึงถือเป็นการประกอบกิจการที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและมีแนวโน้มความต้องการใช้พืชผักมีที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการสำหรับใช้บริโภคเพิ่มขึ้น (เวียง อากรสี, 2561, หน้า 50) โดยผู้ประกอบการนิยมนำผักกาดเขียวปลี (green Mustard, Chinese Mustard) ซึ่งเป็นผักในตระกูล Cruciferae มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Brassica juncea* (L) var. เป็นพืชตระกูลเดียวกับกะหล่ำปลี กะหล่ำดอก และคะน้า (พงศ์ปิยะ ปิยสิรินันท์, ม.ป.ป, หน้า 71) ผักอายุปีเดียว รากเป็นระบบรากแก้ว เป็นพืชใบเลี้ยงคู่ ใบยาวประมาณ 15-50 เซนติเมตร กว้าง 5-40 เซนติเมตร ใบที่อยู่ด้านบนจะมีขนาดใหญ่ ส่วนใบที่อยู่ถัดเข้าไปจะค่อย ๆ เล็กลง (ไทยเกษตรศาสตร์, 2555) อายุการเก็บเกี่ยว 55-75 วัน ก้านและใบสีเขียวอ่อนกรอบ โคนก้านยึดติดกับรากและพื้นดินปลีสีเขียวอ่อนมีใบอ่อนหุ้มอยู่โดยรอบ สามารถปลูกได้ตลอดปี ในประเทศไทยจะนิยมปลูกมากในเขตภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะในจังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน นครราชสีมา และเขตภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี มีพันธุ์ปลีกลม ที่มีลักษณะใบกว้างหนา น้ำหนักผลผลิตต่อไร่สูงแต่มีกลิ่นคาวและปลีแตก และพันธุ์ปลีแหลม ที่มีลักษณะหัวปลีแหลม น้ำหนักผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าพันธุ์ปลีกลม แต่ไม่ค่อยเกิดอาการปลีแตก ผักกาดเขียวปลีเป็นผักที่ไม่นิยมบริโภคสด โดยมักนิยมนำมาทำการหมักดอง ในระยะแรกจะเป็นการดองในระดับครอบครัว แต่ต่อมาความต้องการในตลาดสูงขึ้นมีการส่งออกจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับเทคนิคในการดองไม่ซับซ้อน อุตสาหกรรมการดองผักกาดเขียวปลีจึงมีการขยายตัว ทำให้เกษตรกรเพิ่มพื้นที่ปลูกมากขึ้น

สำหรับการแปรรูปผักกาดเขียวปลี (Fermented Vegetable) หรือผักกาดดอง ถือเป็นผลิตภัณฑ์อาหารหมักที่มีประโยชน์และเป็นที่ยอมรับบริโภค (กัญจวิมล บุญมี และ กฤตพร ราชวนเกียรติ, 2562) ทั้งหัวหรือทำเป็นชิ้นตามขนาดที่ต้องการ นำมาดองในน้ำดองในระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งจะประกอบไปด้วย น้ำดอง น้ำปรุงรส และน้ำหนักเนื้อ (drained weight) หรือน้ำหนักของเนื้อผักกาดดอง โดยมีคุณลักษณะทั่วไปเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มพช.284/2547) (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2547) มีกระบวนการผลิตที่ไม่ยุ่งยาก เพราะสามารถผลิตเองได้ในระดับครอบครัว เพื่อเก็บไว้รับประทานภายในครัวเรือน โดยการนำผักกาดเขียวปลี (Mustard green) ที่ผ่านการคัดเลือก ทำการตัดแต่งใบเน่าเสียออก จากนั้นทำความสะอาดผัก ด้วยการล้างดิน และสิ่งปนเปื้อนออก แล้วจึงนำผักมาใส่ลงในภาชนะหมักดอง เติมน้ำสะอาดที่ผ่านกระบวนการผสมกับน้ำตาล และเกลือลงไปจนท่วมทั้งตัวผัก จากนั้นตั้งทิ้งไว้ในพื้นที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ปราศจากแสงให้น้อยที่สุดประมาณ 7-14 วัน ก็สามารถนำผักกาดดองมารับประทานได้ ทั้งนี้ ความเปรี้ยวของผักดองจะขึ้นอยู่กับวันที่ทำการหมักดองด้วย ส่วนการแปรรูปเพื่อการจำหน่ายย่อมมีปริมาณมากขึ้น มีขั้นตอน กระบวนการผลิตที่มีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น เริ่มตั้งแต่กระบวนการนำผักมาแปรรูปในบ่อขนาดใหญ่ จากนั้นนำขึ้นมาทำความสะอาดด้วยการล้างน้ำ ตัดตกแต่งให้สวยงาม แล้วจึงนำไปบรรจุลงในบรรจุภัณฑ์ตามปริมาณที่กำหนด เติมน้ำดองให้เหมาะสม และทำการปิดผนึกบรรจุภัณฑ์ในมิดชิด จากนั้นทำการจัดเรียงผลิตภัณฑ์แปรรูปผักกาดเขียวปลีดองลงในบรรจุภัณฑ์เพื่อการขนย้าย อาทิ ถังรวม กล่องกระดาษ โดยหน่วยธุรกิจมีความพยายามรักษามาตรฐานต่าง ๆ ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้สินค้าผักกาดเขียวปลีดองมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคหรือลูกค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

และเมื่อช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2558 ทางสาขาวิชาการบริหารธุรกิจเกษตร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้ดำเนินโครงการบริการวิชาการในเขตพื้นที่อำเภอพนสนิมเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ด้านการแปรรูปและการถนอมอาหารให้กับกลุ่มประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนสนิมและประชาชนที่สนใจ ทำให้มีโอกาสดำเนินการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการของชุมชนต่อการขับเคลื่อนงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับงานวิจัย และการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการเชิงพื้นที่ และได้ร่วมทำการศึกษาพัฒนาบรรจุภัณฑ์กับทางชุมชนในปี พ.ศ.2562 โดยมีคุณสุภัทรา เลาวงษ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ประกอบการแปรรูปผักกาดเขียวปลีต้อง หรือผักกาดตองมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2513 โดยอาศัยองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนไทยเชื้อสายจีนในการแปรรูปผักกาดเขียวปลีจากเครือญาติภายในครอบครัวเดียวกัน มีลักษณะเป็นการประกอบกิจการธุรกิจครัวเรือนต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2523 หรือประมาณ 40 ปีที่ผ่านมา จึงได้แยกตัวออกมาประกอบกิจการส่วนตัว ภายใต้การปรับปรุงส่วนผสม สูตรวิธีการในการหมักดองผักกาดเขียวปลีให้มีรสชาติเข้มข้น รสเปรี้ยวจัดจ้าน กลมกล่อม ตรงตามความต้องการของลูกค้าทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่ โดยปัจจุบันได้ทำกิจการการแปรรูปผักกาดเขียวปลีต้องบริเวณพื้นที่หมู่ที่ 2 บ้านล่าง ตำบลนามะตูม อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี และมีสถานที่จัดจำหน่ายหรือแหล่งกระจายสินค้าในพื้นที่ของตลาดใหม่ชลบุรี ซึ่งกระบวนการผลิตแปรรูปผักกาดเขียวปลีต้องนั้นยังคงมีกรรมวิธีการผลิตแบบพื้นบ้านดั้งเดิมเท่านั้น ผสมกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคของสังคมยุคดิจิทัล และมีความต้องการขยายฐานลูกค้าเพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับจังหวัดชลบุรีในอนาคต ตามนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก คุณสุภัทรา เลาวงษ์ จึงมีแนวความคิดในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากการใช้ถุงรัดหนังยางแบบเดิมปรับเปลี่ยนมาเป็นการใช้การบรรจุแบบสุญญากาศ (Vacuum packaging) เป็นการบรรจุที่มีการดูดอากาศในบรรจุภัณฑ์ออกไปก่อนปิดผนึกหรือปิดฝา ทำให้ภายในมีภาวะเป็นสุญญากาศ หรือกระบวนการบรรจุที่เป็นผลทำให้ปริมาณออกซิเจนภายในบรรจุภัณฑ์สุญญากาศมีอย่างจำกัด มีผลให้อัตราการหายใจของผลิตภัณฑ์ลดลง สามารถชะลอการเสื่อมสภาพและช่วยยืดอายุการเก็บรักษาของผลิตภัณฑ์ให้นานขึ้น (Özkaya et al., 2016) แต่ในขณะเดียวกันอาจเอื้ออำนวยต่อการเจริญของเชื้อจุลินทรีย์ได้เช่นกัน โดยเฉพาะแบคทีเรียชนิด *Clostridium botulinum* ซึ่งผลิตพิษที่มีชื่อว่า botulinism แบคทีเรียชนิดนี้จะเจริญในสภาวะที่ไม่มีออกซิเจน ในขณะที่เชื้อจุลินทรีย์ทั้งที่ทำให้เกิดการเสื่อมเสียและที่ทำให้เกิดโรคมักเจริญในสภาวะที่มีออกซิเจน *Clostridium botulinum* บางชนิดสามารถเจริญได้ที่อุณหภูมิห้องเย็น แต่อุณหภูมิที่เหมาะสม คืออุณหภูมิห้อง เชื้อกระจายทั่วไป จึงสามารถปนเปื้อนลงไปในอาหารได้ เราสามารถควบคุมการเจริญ เชื้อนี้ได้จากการควบคุมค่า aw ให้ต่ำกว่า 0.93 และ pH ต่ำกว่า 4.6 (พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมพงศ์ และนิธิยา รัตนพานนท์, 2557) โดยคำนึงถึงต้นทุน และคุณภาพของสินค้าซึ่งเป็นทางเลือกที่จะทำให้เกิดความสะดวกสบายให้แก่ผู้บริโภค ตามพฤติกรรมของผู้บริโภค (Consumer Behavior) หรือสิ่งที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ บริการ ประสบการณ์ หรือแนวคิด เพื่อสนองความต้องการและผลกระทบที่กระบวนการเหล่านี้มีต่อผู้บริโภคและสังคม (Kuester, 2012) ทั้งยังเป็นการถนอมอาหารให้ยาวนานยิ่งขึ้น เพิ่มมูลค่าให้แก่ตัวสินค้าผักกาดเขียวปลีต้องต่อไป จึงทำให้เกิดการร่วมมือกันในการศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศผักกาดเขียวปลีต้อง อันเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ของผู้ประกอบการ กับหลักการทางวิชาการเพื่อสร้างให้เกิดการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งอย่างมั่นคง

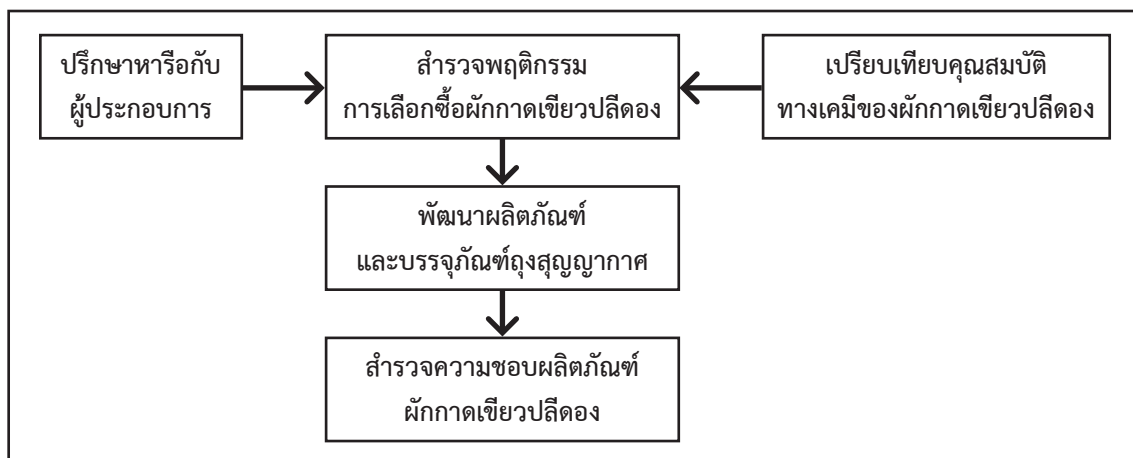
1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภค
2. เปรียบเทียบคุณสมบัติทางเคมีของผักกาดเขียวปลีต้อง เพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

2. วิธีการทดลองหรือวิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied research) ซึ่งเป็นการนำวิธีการ แนวความคิดมาปรับปรุงพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น (Edmond & Kennedy, 2017, p.212) โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการกับหลักการทางวิชาการ

ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศผักกาดเขียวปลีต้อง ซึ่งมีกระบวนการศึกษาที่สำคัญตามขั้นตอน ดังภาพที่ 1 รายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการแปรรูปผักกาดเขียวปลีต้อง และความต้องการของผู้ประกอบการ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบไร้โครงสร้าง (Unstructured interview) เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์

2. ทดลองทางวิทยาศาสตร์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติทางเคมีของผักกาดเขียวปลีต้องในการทดสอบค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) และค่าความหวาน (Brix) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ตามที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกำหนดจากกลุ่มตัวอย่างผู้จัดจำหน่ายผักกาดเขียวปลีต้องจำนวน 7 ตัวอย่าง ที่จำหน่ายในพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย ผักกาดเขียวปลีต้องของคุณสุภัทรา เลาวงษ์ ผักกาดเขียวปลีต้อง B ผักกาดเขียวปลีต้อง C ผักกาดเขียวปลีต้อง D ผักกาดเขียวปลีต้อง E ผักกาดเขียวปลีต้อง F และผักกาดเขียวปลีต้อง G

3. สำรวจพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องของผู้บริโภคในเขตอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี จากการที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ทั้งยังไม่ทราบค่าสัดส่วนของประชากร จึงอาศัยวิธีการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1977) $n = \frac{Z^2}{4e^2}$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Z เท่ากับ 1.96) ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ร้อยละ 5 ($e = 0.05$) ดังนั้นจึงต้องดำเนินการสำรวจกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 384.16 ตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากขึ้น จึงทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 ตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี โดยการแสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายข้อมูล

4. ประมวลผลการศึกษาข้อมูลข้างต้น และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศผักกาดเขียวปลีต้องคุณสุภัทรา เลาวงษ์ โดยมีรายละเอียดขั้นตอน คือ

4.1 นำเนื้อผักกาดเขียวปลีต้อง จากการผลิตแบบเดิม บรรจุถุงสุญญากาศ 500 กรัม จำนวน 9 ถุง

4.2 จัดเตรียมน้ำดอง ออกเป็น 3 สูตร โดยการนำน้ำสะอาด 1,500 กรัมต่อสูตร มาผสมกับกรดซิตริก เพื่อปรับให้ค่า pH เท่ากับ 3 จากนั้นเติมน้ำตาลในปริมาณที่แตกต่างกันตามสูตรที่กำหนด สูตรที่ 1 เติมน้ำตาล 158 กรัม (52.66 กรัม/น้ำ 500 กรัม) สูตรที่ 2 เติมน้ำตาล 167 กรัม (55.66 กรัม/น้ำ 500 กรัม) และสูตรที่ 3 เติมน้ำตาล 189 กรัม (63.00 กรัม/น้ำ 500 กรัม) คนส่วนผสมแต่ละสูตรให้เข้ากัน จากนั้นนำน้ำดองไปต้มที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส นาน 3 นาที ตักแต่งสีด้วยการใส่สีผสมอาหารลงไปเล็กน้อยเพื่อให้ได้สีเหลืองเหมือนสีน้ำผักกาดเขียวปลีต้อง ตั้งทิ้งไว้พอให้อุณหภูมิเย็นลง

4.3 บรรจุน้ำดองลงในถุงสุญญากาศที่จัดเตรียมไว้ตามข้อ 4.1 ทำการซีลถุงบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องตามที่ต้องการ

5. การทดสอบความยอมรับของผู้บริโภค เป็นการทดสอบในพื้นที่สาธารณะ (Central Location Test) ต่อผักกาดเขียวปลีต้องเพียง 1 สูตร จำนวน 30 ตัวอย่าง บริเวณตลาดสดเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม เพื่อคัดเลือกสูตรที่เหมาะสมในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องบรรจุถุงสุญญากาศ โดยวิธีการให้คะแนนความชอบแบบ (5-point hedonic scale) ในคุณลักษณะทางรสชาติ เนื้อสัมผัส กลิ่น สี และความชอบรวม

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย 1) เครื่องชั่งน้ำหนักแบบอิเล็กทรอนิกส์ (electronic balance) 2) เครื่องวัดค่าความหวานแบบกล้องส่อง (Brix Refractometer) 3) เครื่องวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH meters) 4) เครื่องซีลบรรจุถุงสุญญากาศ 5) อุปกรณ์เครื่องครัว 6) แบบสอบถามพฤติกรรมทางเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้อง 7) แบบทดสอบการยอมรับ 5 point hedonic scale และ 8) อุปกรณ์ในการชิม

2.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรม SPSS

3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผล หรือผลการศึกษาและอภิปรายผล

3.1 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากการใช้ถุงรัดยางแบบธรรมดาทั่วไปปรับเปลี่ยนเป็นการบรรจุถุงสุญญากาศ โดยพยายามคงไว้ซึ่งสูตรในการหมักดองตามแบบฉบับดั้งเดิม เพื่อสร้างให้เกิดความสะดวกสบายในการเก็บรักษา การขนส่ง และการจัดจำหน่าย

3.2 ผลการเปรียบเทียบคุณสมบัติทางเคมี ด้วยการทดสอบค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของผักกาดเขียวปลีต้องและค่าความหวาน (Brix) ของน้ำดองจากกลุ่มตัวอย่างผู้จำหน่ายผักกาดเขียวปลีต้องจำนวน 7 ตัวอย่าง ในพื้นที่อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคุณสมบัติทางเคมีของผักกาดเขียวปลีต้องจากผู้จัดจำหน่ายในพื้นที่ศึกษาจำนวน 7 ตัวอย่าง

ตัวอย่าง	ค่า pH น้ำดอง	ค่า pH ใบผักกาดดอง	ค่าความหวาน (Brix) น้ำดอง
ผักกาดเขียวปลีต้องคุณสุภัทรา เลาวงษ์	3.30	3.83	5.9
ผักกาดเขียวปลีต้อง B	3.46	3.75	5.5
ผักกาดเขียวปลีต้อง C	3.35	3.67	5.5
ผักกาดเขียวปลีต้อง D	3.85	4.25	13.9
ผักกาดเขียวปลีต้อง E	4.01	4.28	9.9
ผักกาดเขียวปลีต้อง F	3.52	3.85	15.4
ผักกาดเขียวปลีต้อง G	3.52	3.75	3.3

ผักกาดเขียวปลีต้องทั้ง 7 ตัวอย่างมีค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของน้ำดองอยู่ระหว่าง 3.30 - 4.01 แสดงว่ามีภาวะเป็นกรดทุกตัวอย่าง ส่วนค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของใบผักกาดดองอยู่ระหว่าง 3.67 - 4.28 แสดงว่ามีภาวะเป็นกรดทุกตัวอย่างอีกเช่นกัน สำหรับค่าความหวานของน้ำดองสามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีค่าความหวานน้อย ระหว่าง 3.3 - 5.9 บริกซ์ (ระดับความเข้มข้น 1 บริกซ์ เท่ากับน้ำตาลซูโครส 1 กรัม ในสารละลาย 100 กรัม) ได้แก่ ผักกาดเขียวปลีต้อง G, B, C และผักกาดเขียวปลีต้องคุณสุภัทรา เลาวงษ์ ส่วนกลุ่มที่มีค่าความหวานมาก ระหว่าง 9.9 - 15.4 บริกซ์ ได้แก่ ผักกาดเขียวปลีต้อง E, D และ F

3.3 ผลการสำรวจพฤติกรรมทางเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องของผู้บริโภคในเขตอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 399 ตัวอย่าง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 25-40 ปี ประกอบ

อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นหลัก นิยมเลือกซื้อผักกาดเขียวปลีต้องแบบบรรจุถุงพลาสติกมากที่สุด สัดส่วนร้อยละ 48.87 และแบบบรรจุถุงพลาสติกแบบสุญญากาศ ร้อยละ 30.58 มีความถี่ในการเลือกซื้อผักกาดเขียวปลีต้อง 1-2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 62.91 ซึ่งนำมาปรุงแต่งอาหารด้วยการต้มมากที่สุด ร้อยละ 69.67 และหากมีผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องแบบบรรจุถุงสุญญากาศผู้ให้ข้อมูลจะเลือกซื้อ ร้อยละ 95.99 และไม่ซื้อ ร้อยละ 4.01 โดยมีความสนใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องบรรจุถุงสุญญากาศ ขนาด 500 กรัม ในราคา 25 บาท มากที่สุด ร้อยละ 63.41 และราคา 30 บาท ร้อยละ 25.56 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

3.4 ผลการทดสอบความชอบของผู้บริโภคจากการทดลองชิมผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องบรรจุถุงสุญญากาศ จากสูตรส่วนผสมน้ำต้องทั้ง 3 สูตร พบว่า ผู้ทดลองชิมมีความชอบในส่วนผสมน้ำต้องสูตรที่ 3 มากที่สุด ร้อยละ 56.67 รองลงมา คือสูตรที่ 2 ร้อยละ 23.33 และมีความชอบในสูตรที่ 1 น้อยที่สุด ร้อยละ 20.00 จากนั้นจึงนำผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องบรรจุถุงสุญญากาศสูตรที่ 3 ทำการทดสอบความยอมรับในคุณลักษณะทางรสชาติ เนื้อสัมผัส กลิ่น สี และความชอบรวมของผู้บริโภค พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 ราย มีความชอบในเนื้อสัมผัสมากที่สุด รองลงมา คือ รสชาติ ความชอบโดยรวม สี และ กลิ่น ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องของผู้บริโภคในเขตอำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ความสนใจต่อการเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้อง		
บรรจุขวด	27	6.77
บรรจุกระป๋อง	55	13.78
บรรจุถุงพลาสติก	195	48.87
บรรจุถุงพลาสติกแบบสุญญากาศ 122	30.58	
รวม	399	100.00
ความถี่ในการเลือกซื้อผักกาดเขียวปลีต้อง		
1-2 ครั้งต่อเดือน	251	62.90
3-4 ครั้งต่อเดือน	72	18.05
5-6 ครั้งต่อเดือน	58	14.54
7-8 ครั้งต่อเดือน	18	4.51
รวม	399	100.00
การเลือกซื้อผักกาดเขียวปลีต้องแบบบรรจุถุงสุญญากาศ		
ซื้อ	383	95.99
ไม่ซื้อ	16	4.01
รวม	399	100.00
ราคาที่เหมาะสมของผักกาดเขียวปลีต้องบรรจุถุงสุญญากาศขนาด 500 กรัม		
25 บาท	253	63.41
30 บาท	102	25.56
35 บาท	39	9.77
40 บาท	5	1.25
รวม	399	100.00

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความชอบที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องบรรจุถุงสุญญากาศ สูตรที่ 3

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ยความชอบ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความชอบ
รสชาติ	4.40	0.56	ชอบมากที่สุด
เนื้อสัมผัส	4.53	0.51	ชอบมากที่สุด
กลิ่น	3.93	0.58	ชอบมาก
สี	4.13	0.68	ชอบมาก
ความชอบโดยรวม	4.30	0.53	ชอบมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องของคุณสุภัทรา เลาวงษ์ มีค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของน้ำดองอยู่ที่ 3.30 ส่วนใบผักกาดดองมีค่าอยู่ที่ 3.83 มีภาวะเป็นกรด ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีค่าความเป็นกรด-ด่างเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.284/2547) ผักกาดดอง (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2547) ซึ่งต้องมีค่าความเป็นกรด-ด่าง ไม่เกิน 4.5 ส่วนลักษณะทั่วไปอื่น ๆ ก็ถือว่ามีความมาตรฐาน ทั้งสี กลิ่น รส ที่ดีเป็นธรรมชาติ เนื้อผักกรอบ พอสสมควร ไม่นิ่มและไม่มีวัตถุเจือปนอาหาร แต่อาจต้องดำเนินการวิเคราะห์หรือตรวจวัดจุลินทรีย์เพิ่มเติม เพื่อดำเนินการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์ที่มีความถูกต้องตรงตามมาตรฐานหรือกฎหมายต่อไป

ความถี่ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องของผู้บริโภคในเขตอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 1-2 ครั้ง หรือ 3-4 ครั้งต่อเดือน มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารกลุ่มอาหารสำเร็จรูปที่ครอบคลุมถึงผักแปรรูปของกลุ่มตัวอย่างในเขตภาคกลาง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560, หน้า 21) ที่พบผู้ทานอาหารกลุ่มนี้ 1-2 วันต่อสัปดาห์ หรือเดือนละ 1-8 ครั้ง ในสัดส่วนมากที่สุด ซึ่งสามารถนำข้อมูลส่วนนี้มาวางแผนกำลังการผลิตและวางแผนการตลาด เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้กับผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องบรรจุถุงสุญญากาศสูตรที่ 3 ของคุณสุภัทรา เลาวงษ์ต่อไป

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศผักกาดเขียวปลีต้อง ด้วยการนำเนื้อผักดองจากจากกระบวนการผลิตเดิมที่มีค่าความเป็นกรด-ด่างของใบผักดองที่ 3.83 มาปรุงรสน้ำดอง ตามสูตรที่ 3 จากการศึกษาที่ ได้ทำการปรับค่าความเป็นกรด-ด่าง pH ให้เท่ากับ 3 ตามผลการศึกษาของ (Savard และคณะ, 2002) ที่พบว่าผักดองจะมีค่าความเป็นกรด-ด่างอยู่ระหว่าง 3.0-4.0 ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.284/2547) ผักกาดดอง (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2547) ทำให้เป็นที่ยอมรับในคุณลักษณะทางรสชาติ เนื้อสัมผัส กลิ่น สี และความชอบรวมของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจต้องมีการวางแผนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านสี และกลิ่น ในอนาคตต่อไป เพื่อให้เกิดการยอมรับมากยิ่งขึ้น

4. สรุป

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศผักกาดเขียวปลีต้อง นำแนวทางการพัฒนามาจากผู้ประกอบการที่มีความต้องการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เป็นถุงสุญญากาศ โดยอาศัยหลักการจากการศึกษาค้นคว้าร่วมพัฒนาด้วยการศึกษาเปรียบเทียบผักกาดเขียวปลีต้องทั้ง 7 ตัวอย่างที่จัดจำหน่ายในพื้นที่ศึกษา ซึ่งผลิตภัณฑ์ทั้ง 7 ตัวอย่างล้วนมีคุณสมบัติทางเคมีที่เป็นไปตามมาตรฐานตามที่หน่วยงานภาครัฐกำหนด แต่อาจมีความแตกต่างในบางปัจจัย เช่น ค่าความหวาน เนื่องจากสูตรปรุงแต่งของผู้ผลิตที่แตกต่างกัน

กลุ่มผู้บริโภคตัวอย่างในเขตอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 399 ตัวอย่าง เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 25-40 ปี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นหลัก นิยมเลือกซื้อผักกาดเขียวปลีต้องแบบบรรจุถุงพลาสติก ร้อยละ 48.87 และแบบบรรจุถุงพลาสติกแบบสุญญากาศ ร้อยละ 30.58

เป็นหลัก มีความถี่ในการเลือกซื้อผักกาดเขียวปลีต่อเดือน บ่อยครั้งที่สุด สัดส่วนร้อยละ 62.91 โดยนิยมนำมาต้มก่อนรับประทาน ร้อยละ 69.67 และมีความสนใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องแบบบรรจุถุงสุญญากาศ ร้อยละ 95.99 และควรมีราคาจำหน่ายอยู่ที่ 25 บาท ต่อน้ำหนักเนื้อผัก 500 กรัม ร้อยละ 63.41

สำหรับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศที่เหมาะสม โดยการนำเนื้อผักกาดเขียวปลีต้องตามกระบวนการผลิตแบบเติมน้ำหนัก 500 กรัม และน้ำต้องตามสูตรที่ 3 ซึ่งได้จากการบวนการปรุงน้ำต้องโดยการคงค่าความเป็นกรด-ด่าง pH เท่ากับ 3 ผสมกับน้ำตาล (63.00 กรัม/น้ำ 500 กรัม) คนให้เข้ากัน ต้มที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส นาน 3 นาที ตักแต่งสีด้วยสีผสมอาหารให้สีเป็นธรรมชาติ และทำการซีลถุงแบบสุญญากาศ ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องตามที่ผู้ประกอบการต้องการ ทำการทดสอบความยอมรับในคุณลักษณะทางรสชาติ เนื้อสัมผัส กลิ่น สี และความชอบรวม พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 ราย มีความชอบในเนื้อสัมผัสมากที่สุด รองลงมา คือ รสชาติ ความชอบโดยรวม สี และ กลิ่น ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามหากผู้ประกอบการมีความต้องการที่จะพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผักกาดเขียวปลีต้องจากเดิมมาเป็นการบรรจุภัณฑ์ถุงสุญญากาศ จึงมีความจำเป็นต้องมีการวางแผนการตลาด และอาศัยกลยุทธ์ทางการตลาด ด้วยการประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสะดวกและความปลอดภัยจากการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคของลูกค้า อันจะนำมาซึ่งการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้อย่างเหมาะสม

5. กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความสะดวก ความเมตตา กรุณา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.ปริญญ์ ขวัญอ่อน อาจารย์ที่ปรึกษาด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ในการให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจทานความถูกต้องของข้อมูล และกระบวนการต่าง ๆ ในขั้นตอนของการวิจัย จนผลงานสำเร็จลุล่วงลงด้วยดี ตลอดจนคุณสุภัทรา เลาวงษ์ ผู้ประกอบการที่ให้โอกาสคณะผู้วิจัยได้เข้าทำการศึกษาเรียนรู้และร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ นักศึกษาผู้ช่วยทำการศึกษาของสาขาวิชาการบริหารธุรกิจเกษตร คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันเป็นประโยชน์ มาช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา คุณค่าและประโยชน์ของบทความฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทดแทนคุณแด่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้การศึกษาครั้งนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

6. เอกสารอ้างอิง

- กองบริหารมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน. 2547. **มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผักกาดต้อง สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม**. ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2563, จาก http://tcps.tisi.go.th/pub/tcps284_47.pdf.
- กันฐวดี บุญมี และ กฤตพร รำจวนเกียรติ. 2562. **การเตรียมกล้าเชื้อผงสำหรับการผลิตผักกาดต้อง**. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 (น. 682). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล. 2562. **การเป็นผู้ประกอบการและการสร้างธุรกิจใหม่**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ไทยเกษตรศาสตร์. 2555. **ผักกาดเขียวปลี**. ค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.thaikasetsart.com/พงศ์ปิยะ ปิยสิริานนท์. ม.ป.ป. การปลูกผักโดยลดการใช้สารเคมี. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน. ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2563, จาก http://www.ddd.go.th/Lddwebsite/web_ord/Technical/pdf/P_Technical10017.pdf.
- พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมพงศ์ และนิธิยา รัตนพานนท์. 2557. **การบรรจุสุญญากาศ ศูนย์เครือข่ายข้อมูลอาหารครบวงจร**. ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2563, จาก <http://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/0847/vacuum-packaging>.

- ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เวียง อากรสี. 2561. **รายงานแผนงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องจักรสำหรับแปรรูปพืชผักและสมุนไพร**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2560. **การสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากร พ.ศ.2560**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- Cochran, W. G. 1977. **Sampling Techniques**. 3rd edition. New York: John Wiley & Sons.
- Edmond, W. A. & Kennedy, T. D. 2017. **An Applied Reference Guide to Research Designs: Quantitative, Qualitative, and Mixed Methods (2nd ed.)**. California: Sage Publication.
- Kuester, Sabine. 2012. **MKT 301: Strategic Marketing & Marketing in Specific Industry Contexts**, University of Mannheim, p. 110.
- Özkaya, O., D. Yildirim, Ö. Dündar, and S.S. Tükel. 2016. **Effects of 1-methylcyclopropane (1-MCP) and modified atmosphere packaging on postharvest storage quality of nectarine fruit**. Sci. Hort. 198:454-461.
- Savard, T., Beaulieu, C., Gardner, N.J. and Champagne, C.P., 2002. **Characterization of spoilage yeasts isolated from fermented vegetables and inhibition by lactic, acetic and propionic acids**. Food. Microbiol. 19: 363-373.

ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง

Factors Related to Transformational Relationships in Relation to
The Operational Effectiveness of Local Organization's Employee
in Rayong Province

กานติมา พงษ์นัยรัตน์

Kantima Pongnairat

สาขาการบริหารทั่วไป ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Major in General Administration, Department of Public Administration, Faculty of Political Science and Law,
Burapha University

E-mail: kantima.w@gmail.com โทร: 0864154964

Received 19/07/2562

Revised 04/06/2563

Accepted 12/06/2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานจากองค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในระดับบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง จำนวน 345 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ความคิดเห็นของบุคลากรระดับบริหารจำนวน 43 คน และความคิดเห็นของบุคลากรระดับปฏิบัติการ จำนวน 302 คน โดยใช้สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์และอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิผลในการทำงาน โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมถึงใช้สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัวและสร้างสมการทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานจากปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยใช้วิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation)

ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในระดับบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง มีความสำคัญกับความเป็นปัจเจกบุคคลในระดับมากที่สุด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สนใจและเอาใจใส่ผู้ร่วมงาน ส่วนด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์มีระดับน้อยที่สุด สำหรับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับปฏิบัติการพบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงคุณภาพของงานมากที่สุด มุ่งทำงานเพื่อผลงานที่มีคุณภาพถูกต้องตรงตามมาตรฐานที่พึงประสงค์ หรือเป้าหมายในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนในด้านความรวดเร็วทันเวลาอยู่ในระดับน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานจากองค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในระดับบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยองมีความสัมพันธ์กับด้านความรวดเร็วทันเวลามากที่สุด ส่วนด้านคุณภาพของงานไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to examine the relationship between the levels of the Transformational Leadership of executive staffs at Local Administrative Organizations in Rayong Province and the effectiveness in work performance of local government executive staffs. The quantitative research method was used. The samples used in this study were 345. It was divided into two groups. Group one was 43 executive staffs and 302 officers in practitioner level in local government sectors in Rayong were the second group. The data were analyzed by using descriptive statistics to analyze and explain information on the Transformational Leadership factors, changes and working effectiveness. Standard deviation and Inferential Statistics are used to test the hypothesis. The relationship between leadership and work effectiveness was analyzed to show the relationship between multiple variables and constructed for an equation for predicting the level of operational effectiveness from the Transformational Leadership factors using the correlation method.

The result showed that Transformational Leadership of executive staffs at Local Administrative Organizations in Rayong Province emphasized the individualized consideration of the team in practitioner level and attentive co-workers was at the highest level. However, the idealized influence was at the minimal level. In addition, the effectiveness of the practitioner level staffs, it was found that staffs were concerned with the quality of their work focusing on the quality work and accuracy to meet the desired standards and goals for best benefits and contributions. In terms of work timeliness, it was at the minimal level. Besides, the relationship between the transformational leadership and work performance subjected to the components of transformational leadership styles of the executive staffs at the level of local government in Rayong province were correlated with the effective time management. Whereas the quality of work was not correlated with the transformational leadership.

Keywords: Transformational Leadership, Effectiveness, Local Organization

1. บทนำ

การบริหารงานในปัจจุบันเป็นเรื่องของการแข่งขัน ดังนั้นการอาศัยเพียงสมาชิกที่มีเป้าหมายร่วมกันเข้ามารวมตัวและปฏิบัติงานร่วมกันนั้นอาจไม่เป็นการเพียงพอ อีกทั้งองค์การจำเป็นต้องมีการตระหนักถึงปัญหาหรือโอกาสการวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทางและทางเลือกในการแก้ไข การกำหนดแผนงาน การตัดสินใจปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับวันชัย มีชาติ (2556) ที่กล่าวไว้ว่าในโลกปัจจุบันการแข่งขันขององค์การมีเป็นจำนวนมาก องค์การจะสามารถอยู่รอดได้ คือองค์การที่เป็นที่ยอมรับของสังคม นั่นคือองค์การต้องมีประสิทธิภาพ บ่งบอกถึงความสามารถขององค์การ และแสดงถึงความจำเป็นที่สังคมต้องมียุทธศาสตร์เหล่านี้อยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยุทธศาสตร์ใดที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบกับภาคประชาชน โดยแต่ละองค์การจะมีการมอบหมายอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการให้บุคคลหรือคณะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์มาทำหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งบุคคลหรือคณะบุคคลนั้นจะถูกเรียกว่าผู้บริหาร (Executive) โดยผู้บริหารจะปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่าง ๆ ขององค์การ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง (Higher Level) ผู้บริหารระดับกลาง (Middle Level) และผู้บริหารระดับต้น (Primary Level) ผู้บริหารทุกคนจะทำหน้าที่ทางด้านการจัดการ (Management Functions) ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การสั่งงานและการควบคุม เพื่อให้การทำงานขององค์การบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้การจัดการตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา และการนำพางองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติผู้นำ (Leader) ที่สามารถนำพาและกระตุ้นให้สมาชิกในองค์กรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถและด้วยความเต็มใจ (ณัฐพันธ์ เชนนันท์, 2550, หน้า 118)

สำหรับในระดับองค์กร วงการวิชาการต่างมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรหรือปัจจัยที่จะมีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิภาพต่อองค์กร ตัวแปรหรือปัจจัยที่จะมีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา แรงจูงใจและความพึงพอใจในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือของกลุ่มทำงาน รวมถึงการพัฒนาสมรรถนะและศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ได้รับการยอมรับว่ามีอิทธิพลมากคือ ภาวะผู้นำ ทั้งภาวะผู้นำของผู้บริหาร และทั้งภาวะผู้นำของบุคลากรทุก ๆ คนในองค์กรด้วย ภาวะผู้นำในที่นี้จะหมายถึงพฤติกรรมหรือกระบวนการที่บุคคลหนึ่งมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น หรือกลุ่มในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งในทศวรรษที่ผ่านมาการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพสามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมีเป็นจำนวนมาก แต่มีแนวคิดทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและกล่าวถึงกันมากคือ “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง” (Transformational Leadership) เป็นทฤษฎีที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และสามารถพัฒนาภาวะผู้นำนี้ได้ในทุกองค์กร และในประเทศต่าง ๆ สำหรับประเทศไทยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพขององค์กร ผลการปฏิบัติงาน ทั้งของกลุ่ม และของผู้ใต้บังคับบัญชา เจตคติต่อการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2551)

ดังนั้นการศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร และความสำเร็จขององค์กร เนื่องจากองค์กรจะสามารถพัฒนาผู้บริหารที่องค์กรได้มอบหมายให้บุคคลเหล่านั้นได้ดูแล และมีหน้าที่รับผิดชอบในการตัดสินใจในปัญหาเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการเติบโตขององค์กรอย่างต่อเนื่องต่อไป

1.1 แนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Bass and Avolio, 1994. p. 2; Bass, 1999, p. 9-10 อ้างถึงใน ศรีดิพงษ์ ภู่วัชรวรานนท์ (2551) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า สามารถเห็นได้จากผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถทำให้ผู้ร่วมงานและผู้ตาม มองตนเองและมองงานในแง่บวกหรือกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องวิสัยทัศน์ และการกิจของทีมงานและองค์กร ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้นำที่ทำให้ผู้ตามอยู่เหนือความสนใจตนเอง ผู้นำจะยกระดับบุคลิกภาพและอุดมการณ์ของผู้ตามที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ (Achievement) การบรรลุสู่การแห่งตน (Self-actualization) ความรุ่งเรือง (Well-being) ของสังคม องค์กรและผู้อื่น นอกจากนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มที่จะช่วยกระตุ้นความหมายของงานในชีวิตของผู้ตามให้สูงขึ้น อาจชี้แนะหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา

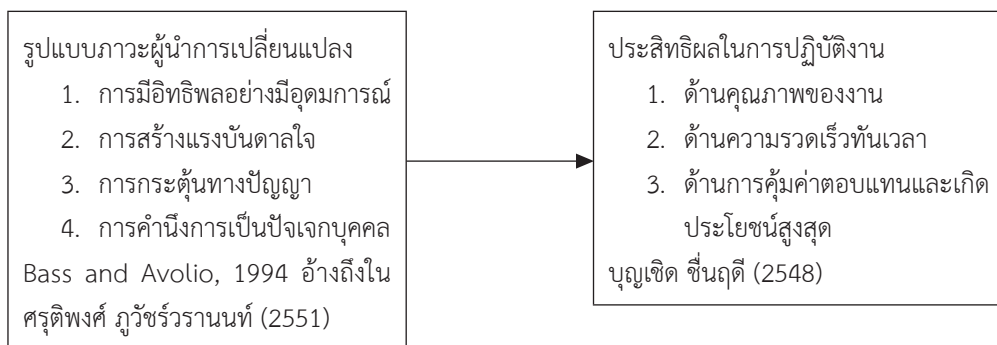
จากงานวิจัยของอัมพล ชูสนุก (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของภาวะผู้นำของซีอีโอต่อประสิทธิภาพขององค์กร ในบริบทของวัฒนธรรมองค์กรของบริษัทโรงกลั่นน้ำมันในประเทศไทย พบว่า การที่ผู้นำสัญญาว่าจะให้รางวัลหากพนักงานสามารถปฏิบัติหน้าที่สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ตกลงกันไว้ และเมื่อผลงานบรรลุเป้าประสงค์ พนักงานได้รับรางวัลตามข้อสัญญา จะทำให้พนักงานเกิดความศรัทธาในผู้นำมีความเชื่อมั่นต่อผู้นำ ส่งผลให้เกิดความพยายาม พยายามเพื่อการทำงานเพิ่มขึ้น และหากผู้นำสามารถตรวจสอบพบข้อผิดพลาดจากการทำงาน เข้ามาแก้ไขจนงานสำเร็จ ยิ่งเป็นการทำให้พนักงานเกิดความศรัทธา พึงพอใจต่อผู้นำมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจกันทำงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มีข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจากองค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในระดับบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง

1.3 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ

2. วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา นิยามปฏิบัติการของตัวแปร เครื่องมือวัดตัวแปร วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือวัด การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรในองค์กรการบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง 37 แห่ง จำนวน 2,475 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดระยอง, 2560) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Yamane, 1967 ที่ความคลาดเคลื่อน 5% ระดับความเชื่อมั่น 95% สามารถคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร Yamane ได้ขนาดจำนวน 345 คน การสุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้จะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกจากหน่วยงานองค์กรการบริหารส่วนตำบลจำนวน 12 หน่วยงาน และเพื่อเป็นการลดความผิดพลาดอันเนื่องมาจากการตอบแบบสอบถามและความผิดพลาดในการประเมินระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรระดับหัวหน้างาน และระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร ผู้วิจัยจะทำการเก็บแบบสอบถามแบบ 360 องศาเพื่อนำมาวิเคราะห์ผล โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ความคิดเห็นของบุคลากรระดับบริหารและความคิดเห็นของบุคลากรระดับปฏิบัติการ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุดเพื่อเก็บกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของบุคลากรระดับบริหารและกลุ่มของบุคลากรระดับปฏิบัติการ จากสัดส่วนของประชากรที่เป็นบุคลากรในระดับบริหารอยู่ที่ร้อยละ 12.46 และสัดส่วนของประชากรที่เป็นบุคลากรในระดับปฏิบัติการอยู่ที่ร้อยละ 87.57 ผู้วิจัยจึงดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ จำนวน 43 คน และ 302 คน ตามลำดับ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามโดยศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามโดยสะดวกตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง

2.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.4.1 ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของ

การวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.4.2 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม

2.4.3 นำแบบสอบถามที่ร่างได้ ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง

2.4.4 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำมาดำเนินการทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน

2.4.5 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ ทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Analysis)

2.4.6 ปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้ง เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพ

2.4.7 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2.5 ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดและมีความแม่นยำในการวัด ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือ ดังนี้

2.5.1 การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปสอบถามในการเก็บข้อมูลจริง

2.5.2 การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทำการทดสอบ (Try Out) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับประชากรที่ต้องการศึกษา จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการหาความเชื่อมั่นตามเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตาม Jump, 1978.

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ในการบรรยายประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลในการทำงาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ในการบรรยายลักษณะโดยทั่วไป ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การแปลผลค่าเฉลี่ยของข้อมูลซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert scale) ในส่วนนี้ได้แบ่งช่วงของการแปลผลออกเป็น 5 ช่วงดังนี้

ระดับ 5 ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	อยู่ในเกณฑ์ มีประสิทธิผลมากที่สุด
ระดับ 4 ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	อยู่ในเกณฑ์ มีประสิทธิผลมาก
ระดับ 3 ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	อยู่ในเกณฑ์ มีประสิทธิผลปานกลาง
ระดับ 2 ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	อยู่ในเกณฑ์ มีประสิทธิผลน้อย
ระดับ 1 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	อยู่ในเกณฑ์ มีประสิทธิผลน้อยที่สุด

2.6.3 สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัวและสร้างสมการทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานจากปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยใช้วิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) โดยมีตัวแปรต้น คือ องค์ประกอบปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงการเป็นปัจเจกบุคคล และตัวแปรตาม คือ ประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

3. ผลการศึกษา

3.1 ผลการทดสอบสมมติฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานโดยภาพรวม

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.51	.500	.271**
ประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน	4.12	.675	.271**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์โดยภาพรวมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .271$) แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กัน และอยู่ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสูงจะมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานสูง แต่ในขณะเดียวกันผู้ที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่ำก็จะมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานต่ำด้วย

3.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน จำแนกตามตัวแปร

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน			
	ด้านคุณภาพของงาน	ด้านความรวดเร็วทันเวลา	ด้านความประหยัด	ด้านความคุ้มค่าตอบแทนและเกิดประโยชน์สูงสุด
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	.003	.206**	.173**	.096
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	.034	.179**	.233**	.095
ด้านการกระตุ้นปัญญา	.003	.217**	.261**	.167**
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	.065	.229**	.197**	.133*

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ด้านความรวดเร็วทันเวลา และด้านความประหยัด ในขณะที่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ด้านความคุ้มค่าตอบแทนและเกิดประโยชน์สูงสุดเพียงบางด้านเท่านั้น และมีเพียงประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพของงานเท่านั้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

4. อภิปรายผล

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านความรวดเร็วทันเวลา คือ การทำงานให้สำเร็จลุล่วงได้ตามเวลาที่กำหนดไว้อาจก่อให้เกิดการประหยัดในทรัพยากรด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิริจิต บุญบันดาล (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้นำยุคใหม่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับประสิทธิผลขององค์การ พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีจุดมุ่งหมาย คือ การบรรลุเป้าหมายขององค์การ ดังนั้น การที่องค์การจะมีประสิทธิผลที่ดี ผู้บริหารต้องอาศัยการทำงานอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับพนักงาน เพราะสาเหตุที่จะทำให้คนแสดงพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมในการทำงานอย่างทุ่มเทได้นั้น ต้องได้รับอิทธิพลการกระทำจากบุคคลอื่นที่ได้มีการกำหนดแนวทางไว้อย่างเฉพาะ นั่นคือ หากผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นได้ พนักงานก็พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิผลเช่นกัน

5. สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานจากองค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในระดับบริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ข้อค้นพบสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านความรวดเร็วทันเวลา และด้านความประหยัดตามลำดับ

5.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษา ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารไม่ควรหยุดยั้ง ควรมีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา เช่น การอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อนำองค์ความรู้มาถ่ายทอดแก่พนักงานผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงทำให้เป็นผู้มีความรู้แบบรอบด้าน เข้าใจ และแก้ไขปัญหในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
2. องค์กรควรสำรวจถึงความต้องการของผู้ปฏิบัติงานด้วยว่า ในการทำงานนั้นสิ่งที่จะทำให้เกิดความสมดุลด้านคุณภาพของผลการปฏิบัติงานกับคุณภาพชีวิตในการทำงานควรใช้หลักการบริหารรูปแบบใด เพราะนอกจากจะทำให้คุณภาพชีวิตในการทำงานดีขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดความผูกพัน และความจงรักภักดีต่อองค์กรได้อีกด้วย
3. ในการคัดเลือก สรรหาเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้นำหรือผู้บริหารนั้น ควรใช้เครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้นำหรือผู้บริหารในแบบที่มีประสิทธิภาพ อันจะทำให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรในด้านต่าง ๆ

6. เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพันธ์ เชรนนันท์. 2550. พฤติกรรมองค์การ. ซีเอ็ดยูเคชั่น. กรุงเทพฯ.
- บุญเชิด ชื่นฤดี. 2548. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กรณีศึกษา บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- พริจิต บุญบันดาล. 2551. คุณลักษณะผู้นำยุคใหม่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับประสิทธิผลขององค์การ. วิทยานิพนธ์ สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2551. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. วันที่ค้นข้อมูล 3 ตุลาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://hrm.siamhrm.com/report/management_report.php?max=187.
- วันชัย มีชาติ. 2556. พฤติกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ศรุติพงศ์ ภูวธีรธรรมานนท์. 2551. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. เข้าถึงได้จาก www.saruthipong.com/port/document/299-701/299-701-13.pdf
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดระยอง. 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.rayonglocal.go.th/frontpage>
- อัมพล ชูสนุก. 2552. อิทธิพลของภาวะผู้นำของซีโอโอต่อประสิทธิผลองค์การในบริบทของวัฒนธรรมองค์การของบริษัทโรงกลั่นน้ำมันในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Jump, N. (1978). Psychometric Theory (2nd ed.). New York. McGraw-Hill.
- Yamane, T. 1967. Elementary Sampling Theory. USA. Prentice Hall.

ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษา
ความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
The Integrated Strategy for the Development of Sustainable Tourism
to Maintain the Tourist Destination of Hua-Hin District,
Prachuap khiri khan Province

ธนัชชา ชัยชัชวาลประทีป¹ และ ชวลีย์ ณ ถลาง²

Tanichar Chaichatchawalprateep¹ and Chawalee Na Thalang²

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยพะเยา

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยพะเยา

¹ Doctoral Candidate, Department of Tourism and Hotel Management, College of Management University of Phayao

² Full Time Lecturer, Department of Tourism and Hotel Management, College of Management, University of Phayao

Tanichar.cha@rmutr.ac.th โทร. 089-9894713 ajarnchawalee@gmail.com โทร. 081-8157883

Received 23/08/2562

Revised 01/11/2563

Accepted 12/11/2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 3) เพื่อวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และนักวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และใช้การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า โดยผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ 1) พัฒนาด้านเศรษฐกิจ 2) พัฒนาด้านสังคม 3) พัฒนาด้านวัฒนธรรม และ 4) พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม โดยสามารถสร้างเป็นยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้อำเภอหัวหินดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการทางการท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน และ 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมาย

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ความเป็นเมืองเป้าหมาย อำเภอหัวหิน

Abstract

The objectives of this study were 1) to find the guidelines for sustainable tourism development in order to maintain the tourist destination of Hua Hin District, Prachuap khiri khan Province; 2) to find the guidelines for creating the cooperation from various sectors in order to develop sustainable tourism and maintain the tourist destination of Hua Hin District, Prachuap khiri khan Province; and 3) to create the integrated strategies for sustainable tourism development in order to maintain the

tourist destination of Hua Hin District, Prachuap khiri khan Province. This study was a qualitative method, in-depth interviews were conducted for collecting data from the key informants including government agencies, private sector, relevant government authorities and academics and content analysis and data triangulation were also performed. The results showed that the guidelines for sustainable tourism development in order to maintain Hua Hin District, Prachuap khiri khan Province as the tourist destination were consisted of 1) economic development, 2) social development, 3) cultural development, and 4) environmental development. The integrated strategies for sustainable tourism development to maintain Hua Hin District, Prachuap khiri khan Province as the tourist destination were successfully created with 4 strategies: 1) promoting and maintaining Hua Hin District as the tourist destination of sustainable tourism; 2) development of tourist attractions and services; 3) sustsainably-integrated tourism management; and 4) promoting the participation in all sectors in tourism development in order to maintain the tourist destination of Hua Hin District.

Keywords: Integrated strategies, Sustainable tourism development, Tourism destination, Hua Hin District

1. บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญอุตสาหกรรมหนึ่งของประเทศไทยที่สามารถสร้างรายได้จำนวนมากมาให้กับประเทศ รัฐบาลจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญและได้มีนโยบายต่าง ๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวที่จะเห็นได้จากนโยบายประเทศไทย 4.0 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศภายใต้อุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าด้วยนวัตกรรม โดยมีกรอบการปฏิบัติงานที่มีการปรับเปลี่ยนไปสู่เศรษฐกิจที่สร้างการเพิ่มรายได้ และความมั่นคงของประเทศกลุ่มอุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นตามนโยบายประเทศไทย 4.0 นั้น กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้นำเสนอ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย: กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ภายใต้แนวคิดที่ว่า ประเทศไทยสามารถผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (S - Curve) ใน 2 รูปแบบ คือ 5 อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ (First S - Curve) และ 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S - Curve) ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2558 เห็นชอบตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2561, สื่อบนออนไลน์) แสดงให้เห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจากเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีรายได้ดี และยังเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ทักษะขั้นสูงในการบริการอีกด้วย ดังนั้นจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ และยังเป็นพื้นฐานในการก่อให้เกิดกับหลายอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ในการขนส่งนักท่องเที่ยว และการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวด้วยวิธีต่าง ๆ อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจรในการให้บริการทางการแพทย์เฉพาะทางที่มีชื่อเสียง และมีการให้บริการศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพที่ได้มาตรฐาน เป็นต้น โดยจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคตนั้นเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในหลายมิติ และหลายอุตสาหกรรม ประเทศไทยนั้นถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ ทั้งด้านภูมิศาสตร์ และภูมิอากาศ ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แต่สิ่งที่ตามมาจากการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ คือ การที่นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ในบางครั้งอาจทำลายทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้เกิดความเสื่อมโทรม และสูญเสียทรัพยากรไปโดยปริยาย กล่าวคือผลกระทบที่เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่คือ ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และอาชญากรรม ซึ่งแลกมาด้วยการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งบางสถานการณ์ทรัพยากรบางอย่างเมื่อสูญเสียไปแล้วจะไม่สามารถสร้างหรือฟื้นคืนมาได้ แม้จะมีเงินมากมายในระบบเศรษฐกิจก็ตาม

หากมีการพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เมืองหลวงสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย “หัวหิน” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะนึกถึงเป็นอันดับต้น ๆ เนื่องจากรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (natural based tourism) การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) และการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism) ซึ่งครอบคลุมรูปแบบทั้งหมดของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน โดยอำเภอหัวหินนั้น ตั้งอยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 185 กิโลเมตร (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2560, สื่อออนไลน์) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยว จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดในปี 2560 จำนวน 3,807,248 คน ซึ่งแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 2,817,218 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 990,030 คน โดยมีจำนวนเพิ่มอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561, สื่อออนไลน์) ดังตาราง 1 ที่แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2555-2560

ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2555-2560

นักท่องเที่ยว	2555	2556	2557	2558	2559	2560
ชาวไทย	1,743,619	1,984,043	2,161,675	2,223,244	2,289,813	2,817,218
ชาวต่างประเทศ	698,669	786,370	793,239	821,985	819,037	990,030
รวม	2,442,288	2,770,413	2,954,914	3,045,229	3,108,850	3,807,248

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าอำเภอหัวหินมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องดังตาราง 2 ที่แสดงเปรียบเทียบการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยว พ.ศ. 2558-2560 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561, สื่อออนไลน์)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560

นักท่องเที่ยว	2558	% การเติบโต	2559	% การเติบโต	2560	% การเติบโต	% การเติบโตเฉลี่ย
หัวหิน	3,045,229	3.05	3,108,850	2.08	3,807,248	22.46	9.20
พทยา	9,223,060	8.16	12,701,098	37.71	13,638,542	7.38	17.75
ชะอำ	2,827,527	3.23	2,879,954	1.85	3,100,308	7.65	4.24
ระยอง	4,171,188	8.20	4,352,435	4.34	4,615,178	6.03	6.19
บางแสน	779,854	8.36	1,111,247	42.49	1,217,968	9.60	20.15
รวม	20,046,858	6.65	24,153,584	20.48	26,379,244	9.21	12.11

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากข้อมูลในตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าอำเภอหัวหินนั้นมีการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องทั้งนี้เมื่อพิจารณาในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาคือปี พ.ศ. 2558-2560 อำเภอหัวหินมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 9.20% ซึ่งยังมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวใกล้เคียงกันอย่างเมืองพทยาซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 17.75% และบางแสนมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 20.15% โดยอำเภอหัวหินมีจำนวนนักท่องเที่ยวใกล้เคียงกับอำเภอชะอำซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีพื้นที่ติดกัน อีกทั้งยังมีจำนวนนักท่องเที่ยวน้อยกว่าจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่อุตสาหกรรม จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่าอำเภอหัวหินซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง แต่กลับมีอัตราการเติบโตและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไม่สูงมากนัก ทั้งนี้อาจเกิดจากการบริหารจัดการของเมืองหัวหิน

เองที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเมืองหัวหินลดน้อยลงจากเดิมทั้งที่เป็นเมืองที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับ พัทยา ชะอำ บางแสน และระยอง ซึ่งมีปัญหาที่เกิดขึ้นจากหลายสาเหตุที่คล้ายกัน เช่นเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค ปัญหาการเติบโตที่รวดเร็วของเมือง ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการจราจร ปัญหาจากการมีนักลงทุนที่ไม่ใช่ผู้คนในท้องถิ่นมาลงทุนประกอบกิจการต่าง ๆ ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยสาเหตุสำคัญนั้นเกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยให้ความสำคัญเฉพาะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องมีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันทั้ง 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ มีการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น 2) ด้านสังคมให้ความสำคัญต่อการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเสมอภาค และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อมให้การดูแล รักษาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากร (Cooper and other, 2012) ด้วยเหตุผลเชิงประจักษ์ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ มากมาย หากต้องการที่จะฟื้นฟู และพัฒนาให้หัวหินยังคงความศิวิไล มีมนต์ขลัง น่ามาเยี่ยมเยือน น่ามาพักผ่อน น่าคิดถึง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมายในใจของนักท่องเที่ยว จะต้องทำการเร่งวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ โดยยังคงมีการรักษาสภาพแวดล้อมให้เกิดการสูญเสียน้อยที่สุด อีกทั้งยังไม่ทำให้กระทบต่อสภาพสังคม และวัฒนธรรม ของชนพื้นถิ่นอีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแผนยุทธศาสตร์ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ครอบคลุมทุกบริบทของการท่องเที่ยว และยังคงเป็นเมืองเป้าหมายของนักท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสืบไป เพื่อเป็นมรดกทางภูมิปัญญาแก่ชนรุ่นหลังต่อไป และยังเป็นต้นแบบในการพัฒนาให้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากต้องการข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน ตรงประเด็น ตามวัตถุประสงค์งานวิจัยที่ตั้งไว้ จำเป็นต้องได้ข้อมูลสำคัญเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารระดับยุทธศาสตร์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวางแผนยุทธศาสตร์ต่อไป ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวนเป็น 4 กลุ่มได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และนักวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาเอกสารแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิเชิงคุณภาพ ได้แก่หนังสือ ตำรา เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมาย

ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ผู้วิจัยลงพื้นที่ อำเภอหัวหิน โดยใช้เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยได้ข้อมูลปฐมภูมิจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ทั้งระดับผู้บริหารและระดับผู้ปฏิบัติการในพื้นที่ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวทั้งหมดเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR) โดยให้ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมาให้ข้อมูลร่วมกัน

3. ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพดังกล่าว ทำการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน ในปัจจุบันของการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอ หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) เพื่อหาโอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาดังกล่าวในอนาคต ด้วยเทคนิค SWOT Analysis โดยใช้ตาราง SWOT Matrix เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการให้ข้อมูลของเอกสาร ได้แก่ ถ้อยคำ ประโยค หรือใจความที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นจำนวนที่วัดได้แล้วเจนนับจำนวนของถ้อยคำประโยค หรือใจความ การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดความสำคัญ จัดกลุ่มของเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์ จำแนกและสรุปประเด็นสำคัญ (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2554)

2. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งกระทำโดยการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่าหนึ่งวิธี โดยใช้การสัมภาษณ์เป็นหลักแล้วอาจใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และใช้การศึกษาเอกสารควบคู่กับการสัมภาษณ์ และการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยการตรวจสอบจากแหล่งที่มาของข้อมูลด้านเวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกัน เพื่อพิจารณาว่า ถ้าเก็บข้อมูลต่างเวลา ต่างสถานที่ และผู้ให้ข้อมูลต่างคน จะยังได้ข้อมูลเหมือนเดิมหรือไม่ หากผลของข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีการแบบสามเส้าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง (สุภางค จันทวานิช, 2554)

3. ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ดังนี้ อำเภอหัวหินต้องมีการพัฒนาทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ด้านคมนาคมด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาโลจิสติกส์ รถไฟฟ้าทางคู่ และการควบคุมราคาค่าการให้บริการรถบริการสาธารณะ ด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม ด้วยการดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพตามธรรมชาติ ส่งเสริมกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมของอำเภอหัวหิน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปรับปรุงพัฒนาศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน ด้านการบริการด้วยการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการบริการ พัฒนาด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการใช้การตลาดเชิงรุก สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นเป็นประจำ 2) ด้านการพัฒนาสังคม ด้วยการจัดระบบผังเมืองและระบบการจราจรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงวันหยุด รณรงค์ในเรื่องความปลอดภัย 3) ด้านการพัฒนาวัฒนธรรม ให้มีแผนการจัดงานด้านวัฒนธรรมสำหรับเมืองหัวหินในแต่ละช่วงเวลา และอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น 4) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดสรรงบประมาณไปยังชุมชนต่าง ๆ เพื่อใช้ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ลดความหนาแน่นของประชากรด้วยการ Redesign ผังเมืองตาม Carrying Capacity สร้างเมืองหัวหินให้เป็น Green City เพื่อให้เป็นสถานที่ตากอากาศได้ทั้งทางทะเลและป่าไม้ ด้วยการหามาตรการการเรื่องการลดปริมาณฝุ่นที่เพิ่มขึ้นทุกวัน การจัดระเบียบผู้ประกอบการร้านค้า หาบเร่ และแผงลอยให้ตระหนักถึงการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis ดังนี้

สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) ประกอบด้วย

1. ท่าเลที่ตั้งเหมาะสม การเดินทางสะดวก เป็นจังหวัดที่เชื่อมต่อเส้นทางการเดินทางระหว่างภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทย
2. มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมและมีชื่อเสียงทั้งในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ
3. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย
4. มีเทศกาลประจำปีที่น่าสนใจ เช่น เทศกาลดนตรีแจ๊สระดับนานาชาติ (Hua Hin International Jazz Festival), งานแข่งขันเรือใบหัวหิน รีกัตตา, เทศกาลกอล์ฟหัวหินชะอำ, เทศกาลการแข่งขันเรือยาว
5. มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
6. มีหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน
7. เป็นเมืองเป้าหมายที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses) ประกอบด้วย

1. สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทำให้เกิดความเสื่อมโทรม
2. การบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม
3. มีปัญหาขยะและมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม

สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunities) ประกอบด้วย

1. นโยบายรัฐส่งเสริมการท่องเที่ยวของหัวหิน
2. การให้ความสำคัญด้านเทคโนโลยีในการพัฒนาเมือง
3. แนวโน้มการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพการบริการและนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น
4. การขยายตลาดการค้าและการลงทุน
5. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการค้า

สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรค (Threats) ประกอบด้วย

1. เหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยว
2. ภาวะการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่รุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ
3. การเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคอุตสาหกรรมบริการ

การกำหนดกลยุทธ์ในภาพรวมโดยการสังเคราะห์ด้วยเทคนิค TOWS Matrix

เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการ นำมาวิเคราะห์ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล และความต้องการของประชาชนในจังหวัด โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis แล้วจึงนำข้อมูลจากการวิเคราะห์มากำหนดเป็นกลยุทธ์เพื่อเป็นกรอบในการวางยุทธศาสตร์ของอำเภอหัวหินในเชิงรุกและเชิงรับ เพื่อนำเอาจุดเด่นจากจุดแข็งมาขยายผลจากการพัฒนาที่มีอยู่ และมีการป้องกันและการแก้ไขจุดอ่อน เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการสังเคราะห์ด้วยเทคนิค TOWS MATRIX Analysis ทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนา แบ่งได้ 4 ประเภทคือ 1) กลยุทธ์เชิงรุก 2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน 3) กลยุทธ์แก้ไข 4) กลยุทธ์เชิงรับ ดังต่อไปนี้

การกำหนดกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาในภาพรวมโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สังเคราะห์เทคนิค TOWS MATRIX

กลยุทธ์เชิงรุก (SO)

SO1 พัฒนาและส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน

SO2 พัฒนามาตรฐานการบริการและบุคลากรทางการท่องเที่ยว

SO3 สร้างแนวทางเจาะกลุ่มตลาดเป้าหมาย

SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว

กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)

WO1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

WO2 พัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว

WO3 พัฒนารูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)

ST1 พัฒนาระบบโลจิสติกส์

ST2 จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

ST3 การสร้างและพัฒนากลไกในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์เชิงรับ (WT)

WT1 การเสริมสร้างการจัดการการท่องเที่ยว

WT2 การสร้างแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

WT3 เสริมสร้างความรู้และส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม

ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อบำรุงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอ หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการกำหนดกลยุทธ์ดังกล่าวข้างต้น สามารถแบ่งกลยุทธ์ออกได้เป็น 4 ส่วนตามวิธีการวิเคราะห์ Tows Matrix ได้แก่ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงรับ กลยุทธ์เชิงป้องกัน และกลยุทธ์เชิงแก้ไข ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการสร้างยุทธศาสตร์ในการนำไปสู่การปฏิบัติการ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์เป็น 4 ด้านตามการแบ่งกลยุทธ์ดังกล่าวโดยกำหนดยุทธศาสตร์ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vission)

เมืองหัวหินเป็นเมืองเป้าหมายทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 1 ใน 5 อันดับของประเทศไทย

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาอำเภอหัวหินให้น่าอยู่ ควบคู่การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงาม
2. ส่งเสริมให้อำเภอหัวหินดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. พัฒนาเชิงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้อำเภอหัวหินดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมให้อำเภอหัวหินดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนามาตรฐานการบริการและบุคลากรทางการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างแนวทางเจาะกลุ่มตลาดเป้าหมาย

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการทางการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบโลจิสติกส์

กลยุทธ์ที่ 2 จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอหัวหิน

กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างและพัฒนากลไกในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนารูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมาย

กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างความรู้และส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม

อภิปรายผล

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรมีการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรมีการพัฒนา 1) ด้านคมนาคม ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาโลจิสติกส์ รถไฟฟ้าทางคู่ และการควบคุมราคาค่าการให้บริการรถบริการสาธารณะ สอดคล้องกับ Pike Steven (2008) และ Buhalis (2000) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวว่าการท่องเที่ยวต้องอาศัยองค์ประกอบทางการเข้าถึงที่สะดวกสบาย อาทิ การมีระบบคมนาคม สถานีขนส่งผู้โดยสาร และยานพาหนะ ซึ่งการคมนาคมขนส่งเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย โดยรูปแบบการขนส่งจะต้องมีถนนที่พาหนะต่าง ๆ ผ่านเข้าออกได้สะดวก หรือมีบริการรถไฟ ท่าเรือ มีท่าเรือ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ส่วนทางท่าอากาศยานที่ทันสมัยมีสายการบินมาลงจำนวนมาก 2) ด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม ด้วยการดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพตามธรรมชาติ ส่งเสริมกิจกรรม ประเพณี และวัฒนธรรมของอำเภอหัวหิน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สอดคล้องกับ กฤติยา จักรสาร (2545) ที่กล่าวว่า การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นปัจจุบัน โดยจะต้องมีการปกป้องและรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ให้เสื่อมคลายยังคงรักษาความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวอยู่ได้ และนอกจากนี้แนวคิดดังกล่าวยังสอดคล้องกับ Choi&Sirakaya (2006) ที่กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติมีประโยชน์ทางเศรษฐกิจทางการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงทรัพยากรทางธรรมชาติในแต่ละชุมชนมี และนอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า ควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่าง ๆ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาดว่าการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารให้กับผู้ใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรม การใช้บริการและเป็นกุญแจสำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปรับปรุงพัฒนาศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน มีการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการดูแลในเรื่องที่พักแรมควรมีมาตรการตรวจสอบสภาพและความสะอาดภายในที่พักให้มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวและควบคุมคุณภาพการบริการให้ได้มาตรฐานสากล สอดคล้องกับ อนเนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อดุลพัฒน์ (2548) ที่ได้กล่าวว่า ในการนำเสนอการบริการจะต้องมีผลิตภัณฑ์บริการที่มีคุณภาพ และระดับการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ โดยให้ผู้รับบริการจะต้องแสดงให้ผู้รับบริการเห็นถึงความเอาใจใส่ และจริงจังต่อการสร้างเสริมคุณภาพของผลิตภัณฑ์บริการที่ส่งมอบให้แก่ผู้รับบริการ 4) ด้านการบริการ ด้วยการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพภาคบริการอย่างเต็มที่ พัฒนาผู้ประกอบการด้านบริการให้มีความรู้ ทักษะ มาตรฐานการบริการ รวมทั้งพัฒนาทางด้านภาษาต่างประเทศและการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวแก่ผู้ให้บริการ สอดคล้องกับ วรณา วงษ์วานิช (2546) ที่กล่าวถึงหลักการสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องมีการพัฒนาบุคลากร การฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทางการท่องเที่ยว เช่น อบรมมัคคุเทศก์ อบรมด้านวัฒนธรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น 5) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นเป็นประจำ สอดคล้องกับ เสรี วงษ์มณฑา (2556) ที่ได้

อธิบายแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไว้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดงานประกวดประจำปี ตลอดจนพิธีกรรมต่าง ๆ ที่มีเอกลักษณ์ที่น่าสนใจขึ้น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

2) ด้านการพัฒนาสังคม

อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรมีการพัฒนา 1) จัดระบบผังเมืองและระบบการจราจรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในช่วงวันหยุด และรณรงค์ในเรื่องความปลอดภัย สอดคล้องกับ โอเยเรส ลิลป์ (2554) ปัจจัยที่สำคัญหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ ด้านการรักษาความปลอดภัยทั้งตัวทรัพยากรการท่องเที่ยว และผู้เข้ามาท่องเที่ยว 2) รักษาความเป็น Thainess ด้วยการให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้สัมผัสความเป็นไทย เช่น การต้อนรับแบบไทย การทักทายด้วยการไหว้ การเคารพให้เกียรติผู้อาวุโส สอดคล้องกับ South Australian Tourism Commission (2007) ที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่าการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของชุมชน และแสดงถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชน สร้างความรู้สึกปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว

3) ด้านการพัฒนาวัฒนธรรม

อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรมีการพัฒนาแผนการจัดงานด้านวัฒนธรรมสำหรับเมืองหัวหินในแต่ละช่วงเวลา และอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น สอดคล้องกับ เสรี วงษ์มณฑา (2556) ที่ได้อธิบายถึงแนวทางในการบริหารเมืองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมาย โดยเมืองท่องเที่ยวจะต้องมีการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ และนอกจากนี้แนวความคิดดังกล่าวยังสอดคล้องกับ Kotler, Bowen & Makens (2010) ที่ได้ให้แนวทางในการพัฒนาเมืองท่องเที่ยวไว้ว่าเมืองท่องเที่ยวจะต้องมีการจัดกิจกรรมพิเศษในวาระต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

4) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรมีการพัฒนา 1) ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณไปยังชุมชนต่าง ๆ เพื่อใช้ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในอำเภอหัวหิน สอดคล้องกับ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2540) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการพัฒนาชุมชนยั่งยืนจะต้องมีการจัดการเตรียมความพร้อมด้านคน วัสดุ เงินทุน และมีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นอย่างชัดเจน 2) ลดความหนาแน่นของประชากรด้วยการ Redesign ผังเมืองตาม Carrying Capacity 3) สร้างเมืองหัวหินให้เป็น Green City เพื่อให้เป็นสถานที่ตากอากาศได้ทั้งทางทะเลและป่าไม้ ด้วยการหามาตรการเรื่องการลดปริมาณฝุ่นที่เพิ่มขึ้นทุกวัน การจัดระเบียบผู้ประกอบการ ร้านค้า หาบเร่และแผงลอย ให้ตระหนักถึงการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2547) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญต่อการจัดแบ่งพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็นเขตระบบนิเวศและกิจกรรมที่ยอมรับได้ เพื่อควบคุมกิจกรรมของแต่ละพื้นที่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวและประโยชน์ เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวกับการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

แนวทางความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรมีการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวหัวหินให้เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวและมีความปลอดภัย ปลอดภัยเสพติด เป็นเมืองที่ประชาชนมีสุขภาพดี เป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอัธยาศัยไมตรีที่ดี สอดคล้องกับ Vroom (1970) ที่ได้อธิบายว่าสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจในเชิงปฏิสัมพันธ์ทางสังคม คือ ฝ่ายแรก ได้แก่ ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบริการ ฝ่ายที่สอง ได้แก่ ผู้รับบริการ และควรมีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมเก่าแก่ของเมืองหัวหินไว้ โดยกำหนดชายหาดให้เป็น Beach Destination ด้วยการจัดระเบียบและเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ทวีป สิริริศมี (2544) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของชุมชนจะต้องหาจุดแข็งของทรัพยากรของชุมชนที่คาดว่าจะสนับสนุนให้การจัดการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ เช่น จุดแข็งด้านทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคลากร งบประมาณ เป็นต้น ตลอดจนการพัฒนาด้านบริการขั้นพื้นฐานและสาธารณูปโภค ด้วยการดูแล

ความสะอาดของชายหาด เพิ่มที่จอดรถสาธารณะให้เพียงพอ จัดระบบการจราจร จัดระเบียบสถานบริการและร้านค้า ปรับปรุงทางเท้าให้มีสภาพที่เหมาะสมในการใช้งาน ปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะให้มีความเชื่อมโยงกัน และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกบนท้องถนน เช่น ป้ายบอกทาง สัญญาณไฟจราจร เป็นต้น สอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ว่าจะต้องมีการพัฒนาทางด้านทรัพยากรท่องเที่ยว พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยว ให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปเยือน ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เทศกาล งานประเพณี และกิจกรรมเฉลิมฉลอง ให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งต่าง ๆ และนอกจากนี้ควรมีการสร้างเรื่องราวของเมืองและสร้างเส้นทางท่องเที่ยว โดยผ่านจุดท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ด้วยการสร้างจุดเช็คอินและจัดกิจกรรม City Tour บนรถรางพร้อมมัคคุเทศก์บรรยาย สอดคล้องกับ Kotler, Bowen & Makens (2010) ที่ได้ให้แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเป้าหมายไว้ว่าการเป็นเมืองท่องเที่ยวจะต้องมีการสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย มีความปลอดภัย มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีกิจกรรมพิเศษในวาระต่าง ๆ

4. สรุปผล

1. แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

1. พัฒนาด้านคมนาคม ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาโลจิสติกส์ รถไฟฟ้ารางคู่ และการควบคุมราคาการให้บริการรถบริการสาธารณะ
2. พัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม ด้วยการดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพตามธรรมชาติ ส่งเสริมกิจกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมของอำเภอหัวหิน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพิ่มการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่าง ๆ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น
3. พัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปรับปรุงพัฒนาศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน มีการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการดูแลในเรื่องที่พักแรมควรมีมาตรฐานตรวจสอบสภาพและความสะอาดภายในที่พักให้มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวและควบคุมคุณภาพการบริการให้ได้มาตรฐานสากล
4. พัฒนาด้านการบริการ ด้วยการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพภาคบริการอย่างเต็มที่ พัฒนาผู้ประกอบการด้านบริการให้มีความรู้ ทักษะ มาตรฐานการบริการ รวมทั้งพัฒนาทางด้านภาษาต่างประเทศและการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวแก่ผู้ให้บริการ
5. พัฒนาด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นเป็นประจำ

การพัฒนาด้านสังคม

1. จัดระบบผังเมืองและระบบการจราจรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในช่วงวันหยุด และรองรับในเรื่องความปลอดภัย
2. รักษาความเป็น Thainess ด้วยการให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้สัมผัสความเป็นไทย เช่น การต้อนรับแบบไทย การทักทายด้วยการไหว้ การเคารพให้เกียรติผู้อาวุโส สร้างความรู้สึกปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว

การพัฒนาด้านวัฒนธรรม

1. มีแผนการจัดงานด้านวัฒนธรรมสำหรับเมืองหัวหินในแต่ละช่วงเวลา และอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม
2. ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณไปยังชุมชนต่าง ๆ เพื่อใช้ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในอำเภอหัวหิน

3. ลดความหนาแน่นของประชากรด้วยการ Redesign ผังเมืองตาม Carrying Capacity

4. สร้างเมืองหัวหินให้เป็น Green City เพื่อให้เป็นสถานที่ตากอากาศได้ทั้งทางทะเลและป่าไม้ ด้วยการหามาตรการเรื่องการลดปริมาณฝุ่นที่เพิ่มขึ้นทุกวัน การจัดระเบียบผู้ประกอบการ ร้านค้า หาบเร่และแผงลอยให้ตระหนักถึงการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

2. แนวทางความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. วางแผน จัดการการท่องเที่ยวหัวหินให้เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวและมีความปลอดภัยปลอดภัยปลอดภัย เป็นเมืองที่ประชาชนมีสุขภาพดี เป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอสังหาริมทรัพย์ที่ดี และอนุรักษ์สถาปัตยกรรมเก่าแก่ของเมืองหัวหินไว้

2. พัฒนาชายหาดให้เป็น Beach Destination ด้วยการจัดระเบียบและเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว

3. พัฒนาด้านบริการขั้นพื้นฐานและสาธารณูปโภค ด้วยการดูแลความสะอาดของชายหาด เพิ่มที่จอดรถสาธารณะให้เพียงพอ จัดระบบการจราจร จัดระเบียบสถานบริการและร้านค้า ปรับปรุงทางเท้าให้มีสภาพที่เหมาะสมในการใช้งาน ปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะให้มีความเชื่อมโยงกัน และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกบนท้องถนน เช่น ป้ายบอกทาง สัญญาณไฟจราจร เป็นต้น

4. การประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เทศกาล งานประเพณี และกิจกรรมเฉลิมฉลอง ให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งต่าง ๆ

5. สร้างเรื่องราวของเมืองและสร้างเส้นทางการท่องเที่ยว โดยผ่านจุดท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ด้วยการสร้างจุดเช็คอินและจัดกิจกรรม City Tour บนรถรางพร้อมมัคคุเทศก์บรรยาย

3. การวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมให้อำเภอหัวหินดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการทางการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมาย

5. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ชวลี ญ ถलग ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขในทุกปัญหาด้วยความเมตตาตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา ดร.สหนธ์ ตั้งเบญจสิริกุล ดร.ชัชณะ เตชคณา ดร.พลิชฐ์ โสภณพงศ์พัฒน์ และ ดร.ศรีสุดา จงสิทธิผล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่สละเวลาให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัว รวมทั้งพี่น้อง คุณป้า ญาติมิตรและเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้อกำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างเสมอมา

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ สำหรับโอกาสและทุนการศึกษา ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานคณะอุตสาหกรรมการโรงแรมและการท่องเที่ยวทุกท่านที่เข้าใจ คอยเป็นกำลังใจให้และให้โอกาสในการศึกษาอย่างเต็มที่ คุณค่าและคุณประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหินต่อไป

6. เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา จักรสาร. 2545. การส่งเสริมความรู้พื้นฐานด้านพลศึกษาสตรีให้แก่มัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- แผนพัฒนาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2560). กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. <http://www.prachuapkhirikhan.go.th/2016/strategy/>. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2560.
- ทวีป สิริศรี. 2544. การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. 2547. ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. <http://lib.dct.ac.th/article/tourism/0007.pdf>. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2559.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2541. การบริหารการตลาดยุคสมัยใหม่. ธรรมสาร. กรุงเทพมหานคร.
- วรรณ วะวานิช. 2546. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2540. การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร
- จำนวนนักท่องเที่ยวอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. www.nso.go.th. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2561.
- สุภากร จันทวานิช. 2554. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 10. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- เสรี วงษ์มณฑา. 2556. เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่องการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของทรัพยากร. กู้ด คอมมิวนิเคชั่น. กรุงเทพมหานคร.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. 2554. เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 17(1): 17-29.
- อนันต์ สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อุดมพัฒนกิจ. 2548. จิตวิทยาการบริการ. เพรส แอนด์ ดีไซน์. กรุงเทพมหานคร.
- โอเธรส. 2554. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. เอกสารการสอนชุดวิชาการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร.
- Buhalis, Dimitrios. 2000. Marketing the competitive destination of the future. Tourism Management. 21(1): 97-116.
- Choi, H. C., and Sirakaya, E. 2006. Sustainability indicators for managing community tourism. Tourism Management. 27(6): 1274-1289.
- Cooper, Fletcher J., and others. (2012). Tourism: Principles and Practice. 3rd ed. Pearson Education Ltd. Harlow.
- Kotler, P., Bowen, J. T., & Makens, J. (2010). Marketing for Hospitality and Tourism. 5th ed. Prentice-Hall. New Jersey.
- Pike, Steven D. 2008. Destination Marketing : an integrated marketing communication approach. MA. Butterworth-Heinemann. Burlington.
- Design for Sustainable Tourism Development. 2007. South Australian Tourism Commission. <http://tourism.sa.gov.au/tourism>. Accessed 16 August 2010.
- Vroom, V.H. 1970. Work and Motivation. John Wiley & son. New York.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพร ของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

Factors Affecting to Herbal Cosmetics on buying behavior of Late Adolescence in Hat Yai district, Songkhla Province

ธวัชชัย เหล็กดี¹ และ ญาณิษา ชนะวรรณโณ²

Thawatchai Lekdee¹ and Yanisa Chanawanno²

¹ กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

² โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ณ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

¹ Division of Protection and Promotion of Thai Traditional and Indigenous Medicine Knowledge,
Department of Thai Traditional Medicine and Alternative Medicine

² Somdet Phra Borom Queen's Hospital in Na Thawi District, Songkla Province

E-mail: doctor.aoteza@gmail.com โทร. 083-3667149

Received 03/04/2562

Revised 25/10/2563

Accepted 27/10/2563

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 18-22 ปี จำนวน 358 คน โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ค่าสถิติวิเคราะห์การถดถอย จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และภาพรวมระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก แนวทางในการส่งเสริม และเพิ่มปริมาณการใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพร

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเลือกซื้อ เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพร วัยรุ่นตอนปลาย

Abstract

The purpose of this research was to investigate Factors Affecting to Herbal cosmetics on buying behavior of Late Adolescence in Hat Yai district, Songkhla Province. The samples of this study were a group of adolescence, age range 18-22 years old. The participants were 358. The questionnaire has been used as the research instrument in this study. The statistics used in analyzing the data were percentage, mean, standard deviation (SD.) and multiple logistic regression. It was found that herbal products factor, price factor, personal factor, and Physical factor have an effect on Herbal cosmetics buying behavior of Adolescence in Hat Yai district, Songkhla Province. Over all, the decision-making was at high level. This study helps to promote and recommend people how to use an herbal cosmetic properly.

Keywords: Buying behavior, Herbal cosmetics, Adolescence

1. บทนำ

กระแสการใช้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรกำลังได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับอย่างมากทั่วโลก จากความนิยมผลิตภัณฑ์สมุนไพรดังกล่าวทำให้ธุรกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น ยาสมุนไพรที่ได้รับความนิยมอย่างมากเนื่องจากมีผลข้างเคียงน้อยมาก ในขณะที่ยาแผนปัจจุบันเป็นผลิตภัณฑ์ทางเคมีที่มีผลข้างเคียงค่อนข้างมากและปริมาณสารตกค้างในร่างกายสูง นอกจากยาสมุนไพรแล้วยังมีอาหารเสริมสุขภาพจากสมุนไพร โดยตลาดอาหารเสริมสุขภาพจากสมุนไพรมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเทคโนโลยีในการคิดค้นเพื่อสกัดสารที่มีคุณภาพต่าง ๆ จากสมุนไพร มีความก้าวหน้าไปอย่างมาก ในขณะที่เครื่องสำอางและเครื่องสำอางที่มีสมุนไพรเป็นส่วนประกอบก็กำลังเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีแนวโน้มความต้องการที่สูงขึ้น ทำให้คนไทยมีความตื่นตัวในเรื่องสุขภาพมากขึ้น โดยเครื่องสำอางและเครื่องสำอางที่มีสมุนไพรเป็นส่วนประกอบเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมอีกประเภทหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากตลาดเครื่องสำอางสมุนไพรและเครื่องสำอางสมุนไพรมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันมีผู้ประกอบการในธุรกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรมากมาย โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการระดับท้องถิ่นที่มีการผลิตในลักษณะอุตสาหกรรมครัวเรือน (พรเทพ, 2550) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อความงาม ถือว่าเป็นประเภทหนึ่งของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ซึ่งเมื่อนำมาใช้กับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายแล้วต้องมีความปลอดภัย และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ในสังคมปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสนใจและเอาใจใส่กับการเสริมสร้างความงามและการบำรุงผิวพรรณเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงกระแสการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมจากธรรมชาติก็ได้รับความสนใจควบคู่กันมาเช่นกัน การรับรู้ข่าวสารของผู้บริโภคผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรบำรุงผิวบางชนิดซึ่งมีส่วนผสม วัตถุพิษ กระบวนการผลิตที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน หรือบางผลิตภัณฑ์มีสารเคมีบางชนิดผสมอยู่ มีการอ้างสรรพคุณตัวจริงในเชิงหลอกลวงให้ผู้บริโภคเกิดความคาดหวัง มองข้ามหลักความปลอดภัยแต่ผลที่ได้รับคือ เกิดผลข้างเคียงและผลเสียทำร้ายผิวพรรณ ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนว่าสมุนไพรบำรุงผิวส่งผลดีต่อผิวพรรณจริงหรือไม่ ส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความระแวงหวาดกลัวและเพิ่มความระมัดระวังในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรบำรุงผิว รวมถึงตระหนักถึงความปลอดภัยในการใช้ (ยศสวัสดิ์, 2554)

ปัจจุบันนี้มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรออกวางจำหน่ายในท้องตลาดจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากการโฆษณาในสื่อต่าง ๆ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ตในส่วนของโซเชียลมีเดีย ทีวี วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ เป็นต้น ประกอบกับปัจจุบันกระแสความนิยมผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังมาแรง ปัญหาการที่ผู้บริโภคถูกหลอกลวงจากผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ตามมาเป็นเงาตามตัว ยังผลทำให้ผู้บริโภคเกิดความเข้าใจผิด จึงไม่ได้ก่อให้เกิดผลดีทางสุขภาพตามความเป็นจริงนั้น จึงถึงเวลาที่ผู้บริโภคควรที่จะมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างจริงจัง รู้ทัน รู้ตัว และรู้สิทธิของตนเอง (สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2558) ปัจจุบันเครื่องสำอางเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มของสตรี ซึ่งพบว่าตลาดผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางมีความหลากหลายทั้งในเรื่องราคาและคุณภาพที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

2. วิธีการศึกษา

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ กลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 13 ตำบล ได้แก่ ตำบลหาดใหญ่ ตำบลควนลัง ตำบลคูเต่า ตำบลคลองสรี ตำบลคลองแห ตำบลคลองอู่ตะเภา ตำบลฉลุง ตำบลทุ่งใหญ่ ตำบลทุ่งตำเสา ตำบลท่าข้าม ตำบลน่าน้อย ตำบลบ้านพรุ ตำบลพะตง จำนวน 3,436 คน (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2559)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวนประชากร 3,436 คน (มกราคม - ธันวาคม 2559) ได้กลุ่มตัวอย่าง 358 คน ซึ่งได้มาโดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างและได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad n &= N / 1 + Ne^2 \\ \text{กำหนดให้} \quad n &= \text{คือจำนวนหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \\ N &= \text{คือจำนวนหรือขนาดของประชากร} \\ e &= \text{คือความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (ในที่นี้ใช้ 0.5)} \\ \text{ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างคือ} \\ \text{สูตร} \quad n &= 3,436 / 1 + (0.5)^2 \\ &= 358 \end{aligned}$$

2.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้

1) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีนี้สมาชิกของกลุ่มประชากรทุก ๆ หน่วยมีโอกาสเท่า ๆ กันในการได้รับเลือกมาเป็นสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง การสุ่มแบบนี้เหมาะสำหรับประชากรที่มีหน่วยตัวอย่างไม่มาก ใช้วิธีการจับฉลาก โดยเขียนหมายเลขรหัสของหน่วยตัวอย่างทั้งหมดตามบัญชีประชากรที่จัดทำไว้อย่างเป็นระบบลงในกระดาษที่จับฉลาก จากนั้นจึงดำเนินการจับหมายเลขที่ละหมายเลขแบบสุ่มจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ตำบลในอำเภอหาดใหญ่ แบ่งออกเป็น 13 ตำบล ได้แก่ ตำบลหาดใหญ่ ตำบลควนลัง ตำบลคูเต่า ตำบลคอหงส์ ตำบลคลองแห ตำบลคลองอู่ตะเภา ตำบลฉลุง ตำบลทุ่งใหญ่ ตำบลทุ่งตำเสา ตำบลท่าข้าม ตำบลน้ำน้อย ตำบลบ้านพรุ ตำบลพะตง และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงทั้งสิ้น 6 ตำบล ซึ่งประกอบด้วย ตำบลคลองอู่ตะเภา ตำบลฉลุง ตำบลทุ่งใหญ่ ตำบลทุ่งตำเสา ตำบลท่าข้าม และตำบลพะตง

2) การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการแบ่งประชากรออกเป็นพวกย่อย ๆ หรือเรียกว่าแบ่งชั้น (Strata) แล้วสุ่มตัวอย่างจากทุกพวกออกมาตามสัดส่วนของประชากรแต่ละตำบล

ตารางที่ 1 แสดงตำบลกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (n = 358)

ลำดับที่	รายชื่อตำบล	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	ตำบลคลองอู่ตะเภา	209	22
2	ตำบลฉลุง	626	65
3	ตำบลทุ่งใหญ่	333	35
4	ตำบลทุ่งตำเสา	1,278	133
5	ตำบลท่าข้าม	563	59
6	ตำบลพะตง	427	44
รวม		3,436	358

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยได้จัดเรียงลำดับเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ โดยแบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามปลายปิด เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งเป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียวโดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบ มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choice questions) เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended questions) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา จำนวน 7 ข้อ ยี่ห้อของเครื่องสำอางที่ใช้ ประเภทของเครื่องสำอางที่ใช้ ความถี่ในการใช้เครื่องสำอางสมุนไพร ความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางสมุนไพร จำนวนเงินที่ใช้ในการซื้อเครื่องสำอางสมุนไพร ขนาดบรรจุของเครื่องสำอางสมุนไพร จำนวนของเครื่องสำอางสมุนไพรที่ซื้อต่อครั้ง เป็นคำถามปลายปิดจำนวน 5 ข้อและปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัจจัยสนับสนุน จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นมาตรวัดแบบ Rating scale มีคำตอบให้เลือกตอบเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง	ปัจจัยสนับสนุนมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง	ปัจจัยสนับสนุนมาก
3 คะแนน หมายถึง	ปัจจัยสนับสนุนปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง	ปัจจัยสนับสนุนน้อย
1 คะแนน หมายถึง	ปัจจัยสนับสนุนน้อยที่สุด

จากนั้นนำมาแปลความหมายเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (Best, 2009 อ้างใน เต็มศักดิ์, 2554)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง	ปัจจัยสนับสนุนในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง	ปัจจัยสนับสนุนในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง	ปัจจัยสนับสนุนในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง	ปัจจัยสนับสนุนในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง	ปัจจัยสนับสนุนในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามด้านปัจจัยส่วนประสมการตลาดตามหลักทฤษฎีส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix หรือ 7' Ps) จำนวน 28 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นมาตรวัดแบบ Rating scale มีคำตอบให้เลือกตอบเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง	ปัจจัยส่วนประสมการตลาดมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง	ปัจจัยส่วนประสมการตลาดมาก
3 คะแนน หมายถึง	ปัจจัยส่วนประสมการตลาดปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง	ปัจจัยส่วนประสมการตลาดน้อย
1 คะแนน หมายถึง	ปัจจัยส่วนประสมการตลาดน้อยที่สุด

จากนั้นนำมาแปลความหมายเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (Best, 2009 อ้างใน เต็มศักดิ์, 2554)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง	ปัจจัยสนับสนุนในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง	ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง	ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง	ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง	ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในระดับน้อยที่สุด

2.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งสิ้น 3 ท่าน ประกอบด้วย เกษษกร 1 ท่าน นักวิชาการสาธารณสุข 1 ท่าน และแพทย์แผนไทย 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาและความชัดเจนของภาษาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คลอบคลุมกับเนื้อหาที่ต้องการศึกษา โดยถือเกณฑ์ความสอดคล้องและการยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิจากนั้นนำผลมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ถ้าค่า IOC มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ถ้าข้อคำถามข้อใดมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ ผู้ศึกษาต้องปรับปรุง และแก้ไขจนข้อคำถามมีคุณภาพตามเกณฑ์ การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

2.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

1. เตรียมอุปกรณ์การศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว
2. ชี้แจงอธิบายให้ผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 คน เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ ของการศึกษา และข้อคำถามในแต่ละข้อให้ดำเนินการแจกแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยเก็บ แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 358 คนตรวจสอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน ทุกข้อก่อนเก็บคืน และคืนภายใน 1 วัน
4. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ทำการตรวจแบบสอบถามทุกฉบับเพื่อนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องและสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การศึกษา ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถาม จำนวน 358 ชุด ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 358 ชุด แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ จำนวน 358 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามหาร้อยละและนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม การเลือกซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนในการซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดตามหลักทฤษฎีส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix หรือ 7' Ps) โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
5. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression)

3. ผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. **ปัจจัยส่วนบุคคล** จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงมากกว่าชาย คือเพศหญิง จำนวน 313 คน (87.4%) และเพศชาย 45 คน (12.6%) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 18-20 ปี จำนวน 246 คน (68.7%) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ปริญญาตรี จำนวน 119 คน (33.2) สถานภาพโสด จำนวน 350 คน (97.8%) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,501 - 6,500 บาท จำนวน 130 คน (36.3%)

2. ปัจจัยสนับสนุน การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นรายข้อดังนี้ การรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง ครอบครัวอยู่ในระดับน้อย และความเชื่ออยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยส่วนประสมการตลาดตามหลักทฤษฎีส่วนประสมการตลาด

วิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการตลาดตามหลักทฤษฎีส่วนประสมการตลาด สามารถจำแนกรายด้านได้ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร พบว่าค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เครื่องสำอางสมุนไพรมีคุณภาพดีกว่าเครื่องสำอางทั่วไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ ท่านเจาะจงเลือกตราสินค้าของเครื่องสำอางสมุนไพรเพราะใช้สารสกัดจากธรรมชาติ และเครื่องสำอางสมุนไพรมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้เลือกน้อยมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และบรรจุภัณฑ์ของเครื่องสำอางสมุนไพรไม่มีความสวยงามเท่าเครื่องสำอางค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ด้านราคายาสมุนไพร พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การตราสินค้าของเครื่องสำอางสมุนไพรที่มีชื่อเสียงมักราคาสูงเกินไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือ เครื่องสำอางสมุนไพรมีราคาต่ำกว่าเครื่องสำอางทั่วไป มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ด้านการส่งเสริมการตลาดยาสมุนไพรพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การประชาสัมพันธ์ มีผลต่อการจดจำตราสินค้าของบริษัทได้มีผลทำให้ท่านซื้อเครื่องสำอางสมุนไพร ระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือ การเห็นโฆษณาโดยสื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชันต่าง ๆ มีผลทำให้ท่านซื้อเครื่องสำอางสมุนไพร มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และการได้เห็นโฆษณาตามป้ายกลางแจ้ง/ด้านข้างรถโดยสารประจำทาง ดึงดูดให้ท่านสนใจซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ด้านการจัดจำหน่ายยาสมุนไพรพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดวางผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรในเคาเตอร์จำหน่ายมีผลให้ท่านซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมาคือ สถานที่จอดรถที่สะดวก ทำให้ท่านพอใจที่จะซื้อเครื่องสำอางสมุนไพร มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) และ เครื่องสำอางสมุนไพรหาซื้อยากมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) ด้านบุคลากรพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้จำหน่ายมีความกระตือรือร้นให้บริการได้รวดเร็ว ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือ ผู้จำหน่ายมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายดี มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) และ ผู้จำหน่ายบริการด้วยความเป็นมิตร ยิ้มแย้ม มีบุคลิกภาพที่ดีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) ด้านกระบวนการจัดการ พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่ต้องรอรับเป็นเวลานาน ระยะเวลาการรอรับไม่นานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ คิรราคาและทอนเงินครบถ้วนถูกต้อง และขั้นตอนการซื้อไม่ยุ่งยากสามารถเข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็วเท่ากัน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเหมาะสมกับตำแหน่งที่ตั้งและมีป้ายบอกตำแหน่งชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมาคือ พื้นที่ภายในร้านกว้างขวางไม่แออัด มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) และการจัดวางผลิตภัณฑ์เป็นระเบียบ สะอาด เรียบร้อยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$)

4. พฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางสมุนไพร

พฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการเลือกพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางสมุนไพร อยู่ในระดับปฏิบัติทุกครั้ง

5. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้น (Linear Regression Analysis) วิธี Enter Multiple Regression เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร ซึ่งใช้แบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลครบถ้วน จำนวน 358 ชุด ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ตัวแปรทั้ง 12 ตัวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่

จังหวัดสงขลา ที่ในระดับมาก คือ 0.486 สามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้ร้อยละ 23.60 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 76.40 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่า F-test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้น สามารถอธิบายได้ว่ามีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร อย่างมีนัยสำคัญ ดังแสดงในตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 4 ตัว คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคลากร และด้านลักษณะทางกายภาพ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณกำลัง 2 ของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลัง 2 สหสัมพันธ์พหุคูณที่ปรับแก้และค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	0.486a	0.236	0.209	4.29104

ตารางที่ 3 ความแปรปรวนที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ

Model		sum of squares	df	Mean Square	F	P
1	Regression	1960.145	12	163.345	8.871	.000*
	Residual	6352.506	345	18.413		
	Total	8312.651	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-0.414	5.146		-0.080	0.936
1. เพศ	-0.148	0.894	-0.010	-0.165	0.869
2. อายุ	0.719	0.583	0.069	1.233	0.219
3. ระดับการศึกษา	-0.593	0.321	-0.131	-1.849	0.065
4. สถานภาพ	4.975	1.586	0.153	3.138	0.002*
5. รายได้เฉลี่ย	-0.208	0.390	-0.044	-0.533	0.594
6. ด้านผลิตภัณฑ์	0.316	0.108	0.182	2.925	0.004*
7. ด้านราคา	0.647	0.227	0.155	2.852	0.005*
8. ด้านการตลาด	-0.014	0.137	-0.006	-0.104	0.917
9. ด้านการจัดจำหน่าย	0.349	0.169	0.130	2.073	0.039
10. ด้านบุคลากร	0.804	0.182	0.267	4.420	0.000*
11. ด้านการจัดการ	-0.238	0.184	-0.075	-1.294	0.196
12. ด้านกายภาพ	-0.837	0.188	-0.263	-4.439	0.000*
13. ปัจจัยสนับสนุน	-0.006	0.020	-0.014	-0.297	0.767

R = 0.486 R² = 0.236 F = 8.871 SE_{est} = 4.29104 R²_{Adj} = 0.209 A = -0.414

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ จากการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านนี้อยู่ในระดับมาก และข้อที่ให้ความสำคัญระดับมาก 3 อันดับแรก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเครื่องสำอางสมุนไพรมีคุณภาพดีกว่าเครื่องสำอางทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือท่านเจาะจงเลือกตราสินค้าของเครื่องสำอางสมุนไพรเพราะใช้สารสกัดจากธรรมชาติ และเครื่องสำอางสมุนไพรมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้เลือกน้อย แสดงให้เห็นว่ากลุ่มวัยรุ่นตอนปลายคำนึงถึงคุณภาพของเครื่องสำอาง ในใช้รวมถึงตราสัญลักษณ์และรูปแบบของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรให้เลือกน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐชา (2555) ได้ทำการศึกษากฎการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรของนักศึกษาเพศหญิงระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ที่พบว่า หากนักศึกษาใช้เครื่องสำอางยี่ห้อใดแล้วมักจะไม่มีเปลี่ยนไปใช้ยี่ห้ออื่น เนื่องจากยี่ห้อที่ใช้ประจำมีคุณภาพดี สอดคล้องกับการศึกษาของเนตรนพิศ (2554) ได้ทำการศึกษากฎการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางนำเข้าจากต่างประเทศของเพศที่สาม ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับผู้ผลิตเครื่องสำอางที่มีคุณภาพและปลอดภัยมากที่สุดจากประเทศฝรั่งเศส สอดคล้องกับการศึกษาของวัชรารณ และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษากฎการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญระดับมากที่สุดของกลุ่มที่ใช้คือ สกัดจากวัตถุดิบธรรมชาติส่วนกลุ่มที่ไม่ใช้ให้ความสำคัญระดับมากที่สุดคือ ไม่มีผลข้างเคียง และสอดคล้องกับการศึกษาของปิวิวัฒน์ (2553) ได้ทำการศึกษาคำคิดเห็นของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมาที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรจากธรรมชาติยี่ห้อ “พีรเมธ” ที่พบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยในด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยที่ผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทผ่านการรับรองจาก อ.ย. ทำให้รู้สึกมีความมั่นใจในผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านราคา จากการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญปัจจัยด้านนี้ในระดับมากและข้อที่ให้ความสำคัญในระดับมาก 3 อันดับแรก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าตราสินค้าของเครื่องสำอางสมุนไพรที่มีชื่อเสียงมักราคาสูงเกินไป รองลงมาคือเครื่องสำอางสมุนไพรมีราคาต่ำกว่าเครื่องสำอางทั่วไป แสดงให้เห็นว่า เครื่องสำอางสมุนไพรที่มีชื่อเสียงมักมีราคาสูงกว่าปกติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของวัชรารณ และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษากฎการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่าปัจจัยด้านราคาของกลุ่มที่ใช้ให้ความสำคัญระดับมากที่สุดคือ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพผลิตภัณฑ์และกลุ่มที่ไม่ใช้ให้ความสำคัญระดับมาก เรื่องราคาที่เหมาะสมกับปริมาณบรรจุ

ด้านการตลาด จากการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญปัจจัยด้านนี้ในระดับมาก และข้อที่ให้ความสำคัญในระดับมาก 3 อันดับแรก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการประชาสัมพันธ์ มีผลต่อการจดจำตราสินค้าของบริษัทได้มีผลทำให้ท่านซื้อเครื่องสำอางสมุนไพร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการเห็นโฆษณาโดยสื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชันต่าง ๆ มีผลทำให้ท่านซื้อเครื่องสำอางสมุนไพร แสดงให้เห็นว่ากลุ่มวัยรุ่นตอนปลายที่จะตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรมาจากการประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการจดจำตราสินค้า สอดคล้องกับผลการศึกษาของปัทมพร (2557) พฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางผ่านเว็บไซต์เพชบุ๊ค ของนักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่าปัจจัยทางการตลาดโดยรวมมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของปิวิวัฒน์ (2553) ได้ทำการศึกษาคำคิดเห็นของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมาที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรจากธรรมชาติยี่ห้อ “พีรเมธ” ที่พบว่า เมื่อพิจารณาในการส่งเสริมการขายที่สร้างแรงจูงใจให้ซื้อผลิตภัณฑ์ “พีรเมธ” พบว่า การให้ผู้บริโภคสมัครเป็นสมาชิกแล้วได้รับส่วนลดพิเศษและการออกงานแนะนำผลิตภัณฑ์

ตามสถานที่ต่าง ๆ ทำให้รู้จักผลิตภัณฑ์ “พืชมณฑ” มากขึ้น ผู้บริโภคมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของระพีพร (2550) ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครื่องสำอางสมุนไพร ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่พบว่า ผู้บริโภคจะพิจารณาถึงบริการเสริมพิเศษที่ได้รับ บรรยากาศ การจัดสถานที่ การแจก แคม มีสินค้าตัวอย่าง และมีโฆษณาทางนิตยสาร

ด้านการจัดจำหน่าย จากการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญปัจจัยด้านนี้ในระดับมาก และข้อที่ให้ความสำคัญในระดับมาก 3 อันดับแรก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการจัดวางผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพร ในเคาน์เตอร์จำหน่ายมีผลให้ท่านซื้อเครื่องสำอางสมุนไพร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือสถานที่จอดรถที่สะดวก ทำให้ท่านพอใจที่จะซื้อเครื่องสำอางสมุนไพร แสดงให้เห็นว่าหากสถานที่จัดจำหน่ายมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เลือกสินค้าได้ง่าย ทำให้กลุ่มวัยรุ่นตอนปลายเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสมุนไพรมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของระพีพร (2550) ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครื่องสำอางสมุนไพร ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่พบว่าทำเลที่ตั้งของสถานที่จัดจำหน่ายมีความสะดวกต่อการเข้าถึง

ด้านบุคคล จากการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านนี้อยู่ในระดับมาก และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคคลที่มีความสำคัญสูงสุด 3 อันดับแรก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้จำหน่ายมีความกระตือรือร้นให้บริการได้รวดเร็ว ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือผู้จำหน่ายมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายดี แสดงให้เห็นว่าการให้บริการของผู้บริการมีส่วนสำคัญต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของวัชรภรณ์ และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้เครื่องสำอางสมุนไพร ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด กลุ่มที่ใช้และไม่ใช้ให้ความสำคัญระดับมาก เรื่องพนักงานที่มีความรู้สำหรับแนะนำผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับการศึกษาของปริตภา (2550) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรไทย ของผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่าด้านการส่งเสริมการตลาดให้ความสำคัญมาก คือ พนักงานให้คำแนะนำวิธีการใช้ผลิตภัณฑ์อย่างชัดเจน

ด้านกระบวนการจัดการ จากการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านนี้อยู่ในระดับมาก และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการที่มีความสำคัญสูงสุด 3 อันดับแรก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าไม่ต้องรอรับเป็นเวลานาน ระยะเวลาการรอรับไม่นาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือคิดราคาและทอนเงินครบถ้วน ถูกต้อง และขั้นตอนการซื้อไม่ยุ่งยากสามารถเข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็ว แสดงให้เห็นว่าหากกระบวนการจัดการขายมีความสะดวกรวดเร็ว ทำให้กลุ่มวัยรุ่นตอนปลายเลือกใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของพิทักษ์ (2546) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของลูกค้าต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อควบคุมน้ำหนักตราเฮอร์บาไลฟ์ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจด้านกระบวนการในเรื่องขั้นตอนการสั่งซื้อ

ด้านลักษณะทางกายภาพ จากการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านนี้อยู่ในระดับมาก และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพที่มีความสำคัญสูงสุด 3 อันดับแรก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความเหมาะสมกับตำแหน่งที่ตั้งและมีป้ายบอกตำแหน่งชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือพื้นที่ภายในร้านกว้างขวางไม่แออัด แสดงให้เห็นว่าโดยรวมที่ผู้บริโภคมองเห็นได้และความสะดวกในการไปร้าน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค สอดคล้องกับผลการศึกษาของวัชรภรณ์ และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้เครื่องสำอางสมุนไพร ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ปัจจัยด้านสถานที่จำหน่ายกลุ่มที่ใช้และไม่ใช้ให้ความสำคัญระดับมาก เรื่องความสะดวกของสถานที่จำหน่าย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อธิบายผลตามหลักทฤษฎีส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix หรือ 7' Ps) ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการจัดจำหน่าย

ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการจัดจำหน่าย ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ สามารถอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้ร้อยละ 19.20 ด้วยความคลาดเคลื่อนของการประมาณ 0.73017 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปรกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพรของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่ามีตัวแปร 4 ตัว คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคคล และด้านลักษณะทางกายภาพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งส่งผลทางบวก ส่วนตัวแปรที่เหลืออีก 3 ตัว คือด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการจัดจำหน่าย และกระบวนการจัดการ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มวัยรุ่นตอนปลายในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ให้ความสนใจในเรื่องของรูปแบบของผลิตภัณฑ์ คุณภาพของผลิตภัณฑ์มีการกำหนดราคาที่เป็นมาตรฐาน ผู้จัดจำหน่ายมีความรู้ด้านผลิตภัณฑ์และให้บริการด้วยความเป็นมิตร ยิ้มแย้ม กระตือรือร้น ให้บริการที่รวดเร็ว การจัดวางผลิตภัณฑ์ให้เป็นระเบียบ มีความสะอาด ตำแหน่งที่ตั้งของร้านมีความเหมาะสม ไม่แออัด

5. เอกสารอ้างอิง

Yamane, T. 1973. Statistics: An introductory statistics, (Second Edition). New York: Harper & Row.

ณัฐชา ประวาลปัทมกุล. 2555. พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรของนักศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต

ปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เนตรนพิศ ประทุม. 2554. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางนำเข้าจากต่างประเทศของเพศที่สาม.

ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิชาเอกธุรกิจระหว่างประเทศ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ปิติวัฒน์ สะสม. 2553. ความคิดเห็นของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมาที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรจากธรรมชาติยี่ห้อ “พริมนซ์”. ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัทมพร คัมภีระ. 2557. พฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางผ่านเว็บไซต์เฟซบุ๊ก ของนักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร.

ปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ปรีติภา รุ่งเรืองกุล. 2550. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางสมุนไพรไทยของผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิชาเอกการตลาด. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ระบบสถิติทางการทะเบียน. 2559. สถิติจำนวนประชากรแยกอายุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สืบค้น 18 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://stat.dopa.go.th>

ระพีพร สุวรรณชาติ. 2550. พฤติกรรมการใช้เครื่องสำอางสมุนไพรในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พรเทพ ฉัตรทิพย์มงคล. 2550. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอุปโภคสมุนไพรไทยของผู้บริโภคกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ยศสวดี อยู่สนิท. 2554. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรบำรุงผิวหน้าโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิชาเอกการตลาด. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วัชรภรณ์ เสนีย์ชัย และคณะ. 2554. พฤติกรรมและปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้เครื่องสำอางสมุนไพรของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า 30(1) : 71-79.

สถาบันการแพทย์แผนไทย กลุ่มงานพัฒนาวิชาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร. [online]. เข้าถึงจาก <http://tcm.dtam.moph.go.th>: 2558.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

Factors Affecting the Attentive Learning Behavior of Police Cadets

นพรุจ ศักดิ์ศิริ และ ประวิสาห์ แยมชื่น

Noparuj Saksiri and Prawisa Yamchuen

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Faculty of Social Science, Royal Police Cadet Academy

Email : noparuj@hotmail.com

Received 27/02/2563

Revised 09/07/2563

Accepted 15/07/2563

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ 2) ศึกษาระดับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ การดำเนินการวิจัยเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 (รุ่นที่ 72) ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2561 จำนวน 200 นาย จากประชากรจำนวน 278 นาย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่าตัวแปรทั้ง 4 ตัวส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.71 และตัวแปรทั้ง 4 ตัวสามารถอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจได้ร้อยละ 51.1 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ ปัจจัยการปกครองและการฝึก ปัจจัยจิตลักษณะ ปัจจัยสัมพันธภาพและปัจจัยลักษณะการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.29, 0.17, 0.38, 0.19 และ 0.16 ตามลำดับ สมการทำนายสามารถเขียนได้ดังนี้ $Y = 0.295 + 0.170(X_1) + 0.385(X_2) + 0.198(X_3) + 0.161(X_4)$

2. ระดับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านส่งงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ตามกำหนด รองลงมาคือ ท่านมีความเพียรพยายามและใส่ใจในการอ่านหนังสือเพื่อให้ผลการสอบ และ ท่านไม่เคยหลับในชั้นเรียนหรือเล่นไลน์ในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

คำสำคัญ: พฤติกรรมตั้งใจเรียน นักเรียนนายร้อยตำรวจ

Abstract

The purpose of the research were to: 1) study of factors affecting to attentive learning behavior of police cadets; 2) study police cadets' levels of good learning behavior. The samples were the fourth year police cadets (class of 72) studying at Thai Royal Police Cadet Academy in 2018 academic year. This research was tested with the sample group of 200 police cadets from 278 total populations calculated by Taro Yamane's method at a reliability of 95% and selected by stratified random sampling. A questionnaire was applied as a research instrument. The data was analyzed by

using descriptive statistics, Pearson's Correlation Coefficient and Multiple Regression Analysis.

The research results were as follow:

1. The factors affecting the police cadets' attentive learning behavior, with statistical significance at 0.05 and comprised of four variables; commanding and training factor and psychological and situational factor were the first and the second, the third and the fourth entering in interpersonal relationship factor and institutional and educational factor. The four variables explained 51.1 percent of the good learning behavior. The multiple regression coefficients in a raw score (B) of 0.7 and the multiple regression coefficients with a standard score (β) of 0.29, 0.17, 0.38, 0.19 and 0.16 respectively. It has been presented in the form of raw scores, as follow: $Y = 0.295 + 0.170(X_3) + 0.385(X_1) + 0.198(X_4) + 0.161(X_2)$
2. The police cadets' levels of attentive learning behavior were in a high level. The highest score was that the police cadets completing and submitting assignments on time. The second highest score was the police cadets having attitude to learning subjects. However, the least score was the police cadets who never fall asleep and use Line application in class.

Keywords: Attentive Learning Behavior, Police Cadet

1. บทนำ

โรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นสถาบันการศึกษาเฉพาะทาง ในการที่จะผลิตบุคลากรทางด้านอาชีพตำรวจออกไปรับใช้สังคมและประเทศชาติ โดยมีเป้าหมายที่จะผลิตนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่มีความเป็นเลิศทั้งด้านวิชาการ ยุทธวิธีตำรวจ และมีความรอบรู้งานในหน้าที่ตำรวจอย่างกว้างขวาง อีกทั้งเป็นผู้นำ เป็นแบบอย่างให้แก่ข้าราชการตำรวจทั้งหลายในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นโรงเรียนนายร้อยตำรวจจึงมีหน้าที่หลักคือ จัดการศึกษาอบรมและดำเนินการฝึกนักเรียนนายร้อยตำรวจตามหลักการให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความคิด อย่างลึกซึ้งในวิชาการตำรวจและมีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพตำรวจ รวมทั้งหล่อหลอมให้นักเรียนนายร้อยตำรวจมีคุณลักษณะทางกายภาพและคุณธรรมประจำใจ สืบทอดแบบธรรมเนียมอันดีงามของตำรวจด้วยความสำนึกในเกียรติวินัยและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ กล้าหาญ อดทน ซื่อสัตย์ ต่อหน้าที่ ยึดถือจริยธรรมของผู้รักษากฎหมายด้วยความเสียสละ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคมและประเทศชาติ โดยหลักสูตรการเรียนการสอนจะเป็นรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการตำรวจ โครงสร้างของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) ภาควิชาการ 2) ภาควิชาการฝึก การฝึกหลักสูตรพิเศษ และการฝึกปฏิบัติราชการ และ 3) ภาควิชาการเสริมหลักสูตร (โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2557)

โดยยุทธศาสตร์โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ตามแผนพัฒนาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ.2560-2564 (ฉบับปรับปรุง) มีอยู่ 3 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 (สร้างคนเก่ง : HEAD) : ผลิตนักเรียนนายร้อย ตำรวจและผู้เข้ารับการอบรม ให้เป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพตำรวจ และด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างแท้จริง ต่อมา ยุทธศาสตร์ที่ 2 (สร้างคนดี : HEART) : เสริมสร้างและปลูกฝังคุณลักษณะนักเรียนนายร้อยตำรวจ และผู้เข้ารับการอบรม ให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ความเป็นผู้นำ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพตำรวจ และผู้บังคับใช้กฎหมาย พร้อมอุทิศตนเพื่อประชาชนและประเทศชาติ และ ยุทธศาสตร์ที่ 3 (สร้างความสุข : HOME) : พัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนนายร้อยตำรวจให้มีประสิทธิภาพ เป็นสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้กันอย่างเป็นมาตรฐานและเป็นสากล โดยในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2560 นั้น ได้มีการประเมินจุดอ่อนในส่วนของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ โดยได้ระบุว่านักเรียนนายร้อยตำรวจขาดความกระตือรือร้น ในการเรียนภาควิชาและการฝึก (โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2560)

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่ามีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนอยู่หลายกลุ่มประชากร เช่น ในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับปริญญาตรี และปัจจัยที่ศึกษานั้นจะเป็นการศึกษาในส่วนของปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยจิตลักษณะเดิม ปัจจัยทางการเรียน ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู นักเรียนกับเพื่อน แต่ไม่ปรากฏงานวิจัยที่จะเป็นการศึกษาถึงประชากรนักเรียนนายร้อยตำรวจ และยังไม่มีงานวิจัยใดศึกษาถึงปัจจัยทางการฝึกและการปกครอง ซึ่งเป็นลักษณะการจัดหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่แตกต่างจากหลักสูตรการศึกษาอื่น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยสาเหตุและนำเสนอแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมตั้งใจเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยจิตลักษณะ ปัจจัยลักษณะการเรียน ปัจจัยการปกครองและการฝึก และปัจจัยสัมพันธภาพ

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

2. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 (รุ่นที่ 72) ที่กำลังศึกษาใน ปีการศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้นจำนวน 279 นาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 (รุ่นที่ 72) จำนวน 200 นาย

2. วิธีการศึกษา

แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ด้วยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 (รุ่นที่ 72) ที่กำลังศึกษาใน ปีการศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้นจำนวน 278 นาย แบ่งเป็น ตอนเรียนที่ 1 จำนวน 69 นาย ตอนเรียนที่ 2 จำนวน 71 นาย ตอนเรียนที่ 3 จำนวน 71 นาย และตอนเรียนที่ 4 จำนวน 68 นาย โดยการจัดตอนเรียนจะจัดเรียงตามชื่อ สกุล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 (รุ่นที่ 72) จากกลุ่มประชากร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ที่ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ $\pm 5\%$ ได้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 165 แต่เนื่องจากอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามมักจะน้อยกว่าจำนวนที่ส่งไป ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวน 35 นาย รวมเป็น 200 นาย เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับมาไม่น้อยกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มตามตอนเรียน จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่ายภายในกลุ่มแต่ละกลุ่ม โดยมีโอกาสถูกเลือกเท่า ๆ กัน โดยเทียบตามสัดส่วน

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียน และแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมตั้งใจเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นเองเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

5 ระดับ โดยแบบสอบถามมี จำนวน 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบเติมคำ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยหลัก 4 ด้าน คือ ปัจจัยจิตลักษณะ ปัจจัยลักษณะการเรียนรู้ ปัจจัยการปกครองและการฝึก และปัจจัยสัมพันธภาพ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 สอบถามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้มาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายความว่า เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายความว่า เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายความว่า เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 หมายความว่า เห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 หมายความว่า เห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับข้อมูลในการสร้างเครื่องมือ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการพิจารณาตรวจสอบแก้ไขจากผู้ทรงเชี่ยวชาญ มาทำการแก้ไขปรับปรุง และขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 5 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อคำถามตามผู้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ นำมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

ขั้นที่ 6 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด แบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยถือเกณฑ์การทดสอบที่ค่าของแอลฟามีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 (มีค่า ≥ 0.7) โดยด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = 0.949 ด้านพฤติกรรมตั้งใจเรียน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = 0.927 ซึ่งค่าที่ได้มีค่าเข้าใกล้ 1 ถือได้ว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสูง

ขั้นที่ 7 นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้นักเรียนนายร้อยตำรวจรับทราบ และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม หากนักเรียนนายร้อยตำรวจมีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อคำถามก็จะอธิบายเพิ่มเติม

2. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กับนักเรียนนายร้อยตำรวจด้วยตัวเอง

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล สร้างคู่มือการลงรหัส ลงรหัสตามคู่มือการกรอกรหัส กรอกรหัสและประมวลผลข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ พฤติกรรมตั้งใจเรียน ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ของเบส (Best, 1981: 179 - 187) ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
4. วิเคราะห์ว่าปัจจัยใดส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนในรูปแบบของสมการถดถอย โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise)
5. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่แจกแจงความถี่

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนเพศ เป็นเพศชาย ร้อยละ 72 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 28 ในส่วนตอนเรียน จำนวน 4 ตอนเรียน แต่ละตอนเรียนแบ่งเป็นร้อยละ 25 ในส่วนเกรดเฉลี่ยสะสม เป็นเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.50 ร้อยละ 3 เกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.51-3.00 ร้อยละ 25 เกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.00 ร้อยละ 72 ในส่วนประเภทการสอบเข้า เป็นประเภทเตรียมทหาร ร้อยละ 55.5 ประเภทบุคคลทั่วไป ร้อยละ 28 ประเภทตำรวจเก่า ร้อยละ 16.5

2. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

ปัจจัยที่ส่งผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
ปัจจัยจิตลักษณะ	4.18	0.57	มาก
ปัจจัยลักษณะการเรียน	3.76	0.70	มาก
ปัจจัยการปกครองและการฝึก	3.11	1.03	ปานกลาง
ปัจจัยสัมพันธภาพ	3.41	0.92	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.62	0.81	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยจิตลักษณะมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และปัจจัยการปกครองและการฝึกมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

พบว่า พฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านส่งงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ตามกำหนด รองลงมาคือ ท่านมีความเพียรพยายาม

และใส่ใจในการอ่านหนังสือเพื่อให้ผลการสอบดี และ ท่านไม่เคยหลับในชั้นเรียนหรือเล่นไลน์ในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

พบว่า ปัจจัยจิตลักษณะ (X_1) ปัจจัยลักษณะการเรียนรู้ (X_2) ปัจจัยการปกครองและการฝึก (X_3) ปัจจัยสัมพันธภาพ (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.46$, $r = 0.55$, $r = 0.59$, $r = 0.57$) ตามลำดับ

อาจอธิบายในส่วนปัจจัยจิตลักษณะ ได้ว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อและความสำเร็จในอนาคตของตนเอง ทำให้มีความกระตือรือร้นเอาใจใส่ต่อการเรียน ตั้งใจเรียนเพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ตนเอง ในอนาคต ถือเป็นแรงจูงใจในการตั้งใจเรียนและพัฒนาตัวเองที่ดี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของพิษณุ (2555: 98); ณัฐพล (2551: 89); ภูวดล (2551: 101); จารุวรรณ (2552 : บทคัดย่อ); นฤมล (2552: บทคัดย่อ); รุ่งอรุณ (2560: 83) ที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตั้งใจเรียนและสามารถทำนายพฤติกรรม การตั้งใจเรียน และที่พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียนในเชิงบวก

อาจอธิบายในส่วนปัจจัยด้านลักษณะการเรียนรู้ ได้ว่า อาจเป็นเพราะการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการสอนของ อาจารย์ตั้งแต่การเตรียมการสอน วิธีการสอน การประเมินผล หรือการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียน รวมทั้งลักษณะกายภาพของสถานที่เรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนมีความพฤติกรรมตั้งใจ เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิษณุ (2555: 98); ภูวดล (2551: 105); ภาณิตตา (2560: 107)

อาจอธิบายในส่วนปัจจัยด้านการปกครองและการฝึก ได้ว่า การประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน นายร้อยตำรวจนั้น มีส่วนทำให้นักเรียนนายร้อยตำรวจมีระเบียบวินัยในตนเอง เมื่อนักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง จึง ส่งผลให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกมีความตระหนักที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ใส่ใจเอาใจใส่การเรียน มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย รักการออกกำลังกาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประดิษฐ์ (2557: 88) ที่พบว่าระดับการมีวินัยในตนเองที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อาจอธิบายในส่วนปัจจัยสัมพันธภาพ ได้ว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจรุ่นพี่จะมีหน้าที่ดูแลรุ่นน้อง มีกิจกรรม ร่วมกันบ่อยครั้ง และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อน รุ่นพี่กับรุ่นน้อง ทำให้รู้สึกอบอุ่น ผูกพันกันระหว่างพี่น้อง รุ่นพี่มีการแนะนำแนวทางการเรียนให้รุ่นน้อง ทำให้มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ต่อการเรียน ถือเป็นแรงจูงใจในการตั้งใจ เรียนหรือพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของภูวดล (2551: 100); ภาณิตตา (2560: 107) ที่พบว่า สัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมตั้งใจเรียน

5. ผลการวิเคราะห์ถดถอยในการเลือกตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน นายร้อยตำรวจ

พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการทำนายระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน นายร้อยตำรวจ โดยมีตัวแปรทั้งสิ้น 4 ตัว ได้แก่ ปัจจัยจิตลักษณะ ปัจจัยลักษณะการเรียนรู้ ปัจจัยการปกครองและการฝึก และปัจจัยสัมพันธภาพ เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของตัวพยากรณ์กับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ด้วยวิธีการเลือกตัวแปรต้นด้วยวิธี Stepwise จะได้สมการที่เหมาะสมที่สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมตั้งใจเรียน ของนักเรียนนายร้อยตำรวจ (Y) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.71 และตัวแปรทั้ง 4 ตัวสามารถอธิบาย ความแปรปรวนพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจได้ร้อยละ 51.1 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรม ตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ ปัจจัย จิตลักษณะ ปัจจัยสัมพันธภาพ ปัจจัยการปกครองและการฝึก ปัจจัยลักษณะการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย มาตรฐานเท่ากับ 0.385 , 0.198 , 0.170 และ 0.161 ตามลำดับ อธิบายได้ว่าเมื่อปัจจัยจิตลักษณะ ค่า X_1 เปลี่ยนไป 1 หน่วยจะทำให้ค่า Y เปลี่ยนไป 0.385 หน่วย ปัจจัยสัมพันธภาพ ค่า X_4 เปลี่ยนไป 1 หน่วยจะทำให้ค่า Y เปลี่ยนไป

0.198 หน่วย ปัจจัยการปกครองและการฝึก ค่า X_3 เปลี่ยนไป 1 หน่วยจะทำให้ค่า Y เปลี่ยนไป 0.170 หน่วย ปัจจัยลักษณะการเรียน ค่า X_2 เปลี่ยนไป 1 หน่วยจะทำให้ค่า Y เปลี่ยนไป 0.1615 หน่วย

สมการทำนายสามารถเขียนได้ดังนี้

$$Y = 0.295 + 0.385(X_1) + 0.198(X_4) + 0.170(X_3) + 0.161(X_2)$$

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.239(X_3) + 0.302(X_1) + 0.248(X_4) + 0.154(X_2)$$

6. ผลการวิเคราะห์ข้อสรุปจากส่วนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อสรุปจากส่วนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม

ลำดับ	กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1	ระเบียบประจำวัน การฝึก และการเข้าเวรยาม	14	12
2	นโยบายของฝ่ายปกครองนักเรียน	12	6
3	การออกกำลังกายและการชำระวินัย	6	2
4	การเรียนการสอนของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ	15	10
5	แรงจูงใจในการเรียน	6	7
6	ภารกิจและกิจกรรมในโรงเรียน	3	2
7	อื่น ๆ เช่น สวัสดิการอาหารว่างและเครื่องดื่ม	1	3
รวม		57	42

ตัวอย่างข้อคิดเห็น เช่น ในหัวข้อระเบียบประจำวัน การฝึก และการเข้าเวรยาม มีผู้ให้ข้อคิดเห็น 1) “กิจกรรมหลังเลิกเรียนทำให้ไม่อยากเรียน” 2) “เวลาพักผ่อนไม่เพียงพอ” 3) “การนอนที่ไม่เพียงพอขาดการพักผ่อน ร่างกายอ่อนเพลียจากการชำระวินัยไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน” 4) “ธุรการกองร้อยที่มากเกินไป ต้องทำตามเวลาที่กำหนด ไม่มีความยืดหยุ่น ทำให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ เช่น ช่วงรวมแถวกลางคืน 21.00 น. ด้วยการฝึกหรือธุรการที่มีมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการทบทวนบทเรียน หรือเตรียมเรียนในวันต่อไป รวมทั้งการแต่งกายอีกด้วย” 5) “เวลาในการเตรียมตัวการฝึกที่น้อยเกินไป” 6) “การเข้าเวรยามในตอนกลางคืนมีผลต่อการเรียนเป็นอย่างมาก” เป็นต้น และในส่วนข้อเสนอแนะ มีผู้ให้ข้อคิดเห็น 1) “ให้เวลาส่วนตัวเพิ่มขึ้น งดรวมแถวบางแถวที่ไม่จำเป็น” 2) “ให้นักเรียนพักผ่อนให้เพียงพอ” 3) “ปล่อยพักตรงเวลา มีเวลานอนที่เพียงพอ” 4) “งดยามตอนกลางคืน” 5) “งดแถวเคารพธงชาติหรือกระบี่ให้สั้นลง” 6) “ลดการรวมแถวลง รวมแถวบ่อยทำให้นักเรียนไม่มีเวลาส่วนตัวในการทบทวนหนังสือ” เป็นต้น

4. สรุปผล

สามารถแยกสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

นักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีเกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.00 เป็นนักเรียนเตรียมทหารมากที่สุด

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยจิตลักษณะและปัจจัยลักษณะการเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยการปกครองและการฝึกและปัจจัยสัมพันธภาพมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ปัจจัยจิตลักษณะ พบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจเห็นด้วยว่า ท่านใฝ่ฝันที่จะศึกษาต่อในระดับสูงต่อไปมากที่สุด

2) ปัจจัยลักษณะการเรียนรู้พบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจเห็นด้วยว่า อาจารย์เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหาการเรียนทั้งในและนอกเวลาเรียน มากที่สุด

3) ปัจจัยการปกครองและการฝึกพบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจเห็นด้วยว่า การประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย ทำให้ท่านสามารถตั้งใจเรียนได้เป็นอย่างดี มากที่สุด

4) ปัจจัยสัมพันธภาพ พบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจเห็นด้วยว่า รุ่นพี่รุ่นน้องมีสัมพันธภาพที่ดี ให้การช่วยเหลือกันมากที่สุด

3. พฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านส่งงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ตามกำหนด รองลงมาคือ ท่านมีความเพียรพยายามและใส่ใจในการอ่านหนังสือเพื่อให้ผลการสอบ และ ท่านไม่เคยหลับในชั้นเรียนหรือเล่นไลน์ในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของตัวพยากรณ์กับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ด้วยวิธีการเลือกตัวแปรต้นด้วยวิธี Stepwise ได้สมการดังนี้

พฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ = $.295 + .170$ (การปกครองและการฝึก) + $.385$ (จิตลักษณะ) + $.198$ (สัมพันธภาพ) + $.161$ (ลักษณะการเรียนรู้) โดยสมการนี้สามารถทำนายพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจได้ร้อยละ 51.1 (R Square = 0.511) ทั้ง 4 ชุดตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจร้อยละ 71.5 (R = .715)

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะ โดยจำแนกออกเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านจิตลักษณะ ควรสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนนายร้อยตำรวจ มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ดีขึ้น โดยให้นักเรียนนายร้อยตำรวจมีอิสระทางความคิดมากยิ่งขึ้น พร้อมสนับสนุนทางด้านวิชาการ ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนและเพื่อให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ต่าง ๆ เกิดแรงจูงใจ และสนใจที่จะเรียนในห้องเรียนมากขึ้น

2. ด้านลักษณะการเรียนรู้ ควรจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้มีการสอนและสื่อการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจ ควรมีการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน และการบริหารจัดการเวลาควรมีการแบ่งเวลาในการเรียนให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการปกครองและการฝึก ที่ประกอบไปด้วย ระเบียบประจำวัน การอำนวยการวินัย และการฝึก กล่าวคือ เรื่องระเบียบประจำวันและการอำนวยการวินัยให้จัดการควรเป็นระบบ มีความเหมาะสม ตลอดจนมีตัวชี้วัดในการปฏิบัติต่าง ๆ และไม่กระทบต่อการเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ส่วนเรื่องการฝึกให้แยกการเรียนทางด้านวิชาการและการฝึกออกจากกันให้ชัดเจนเป็นช่วงเทอมหรือเป็นช่วงเดือน อาจจัดตารางศึกษา ให้ฝึก 1 วันต่อสัปดาห์แยกไปโดยไม่รวมกับตารางเรียนวิชาการ การฝึกจะได้ไม่กระทบต่อการเรียนการสอน อีกทั้งนักเรียนยังมีความพร้อมที่จะศึกษาเรียนรู้ด้านวิชาการอย่างเต็มที่ สำหรับการออกกำลังกายที่หนักจนเกินไป ควรให้นักเรียนออกกำลังกายด้วยตัวเอง ไม่บังคับนักเรียน แต่ให้มีการตรวจวัดสมรรถภาพร่างกายโดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งนักเรียนต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตัวเอง ที่สำคัญการออกกำลังกายจะได้ไม่กระทบต่อการเรียนอีกด้วย

4. ด้านสัมพันธภาพ ผู้บริหารควรให้ความสนใจในการเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจมากขึ้น และมีการสอบถามถึงปัญหาของนักเรียนในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาด้านการเรียนและนำไปแก้ไขพัฒนาต่อไป สำหรับนายตำรวจปกครองควรสนับสนุนนักเรียนทางด้านการเรียนให้มากขึ้นเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลุ่มประชากรที่ต่างไปจากงานวิจัยนี้ ซึ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มนักเรียนนายร้อยตำรวจ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียน เพื่อให้เห็นข้อมูลในแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

2. ควรมีการศึกษาในด้านระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ โดยสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ

5. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนนายร้อยตำรวจ คณะที่มงานวิจัย ได้แก่ นรต.หญิง เกวลิณ ชัยรัตน์ นรต.หญิง จิรัชญา ยอดคำ นรต.หญิง ชนม์นิภา ชัยยศ นรต.หญิง ชนาภานต์ หาญจริง และ นรต.หญิง มัสการณัฏฐา สยามมุกดา ซึ่งได้ทุ่มเทและช่วยเหลือในการทำงานวิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบคุณนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 (รุ่นที่ 72) ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม

6. เอกสารอ้างอิง

Best, J. W. 1981. *Research in Education*. Prentice - Hall : New Jersey.

จารุวรรณ หาดหมั่นต์. 2552. ปัจจัยทางด้านความเครียดที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน ในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : กรุงเทพฯ.

ณัฐพล แยมสอาด. 2551. การศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษา 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : กรุงเทพฯ.

นฤมล อึ้งเจริญ. 2552. การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยบางประการกับการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มกรุงธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : กรุงเทพฯ.

ประดิษฐ์ ป้องเขตร. 2557. การมีวินัยในตนเองที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา : ชลบุรี.

ผาณิตตา วงศ์จร. 2560. ปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย : เชียงราย.

พิษณุ ลิ้มพะสุตร. 2555. พฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : กรุงเทพฯ.

- ภูวดล แก้วมณี. 2551. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เขตวัฒนา จังหวัด
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : กรุงเทพฯ.
- รุ่งอรุณ คุณแก้ว. 2560. ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี : อุบลราชธานี.
- โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. (2560). แผนพัฒนาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ.2560-2564 (ฉบับปรับปรุง). โรงพิมพ์
นายร้อยตำรวจ : นครปฐม.
- โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. (2557). หลักสูตรนักเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ. 2557. โรงพิมพ์นายร้อยตำรวจ : นครปฐม.

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงานและปัจจัยคำจุน
ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงานของครูในโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

The Relationship between Teachers' Motivation and Hygiene Factors for
Working with Roles of Teacher in Working Under the Chonburi Primary
Education Service Area Office 2

พรหมพิริยะ พนาสนธิ และ กรปภา เจริญชันษา

Phrompiriya Panarson and Kronpapha Charoenchunsa

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Education, Bangkok Thonburi University

Kt-home@yahoo.com 081-4595552

Received 13/12/2562

Revised 05/10/2563

Accepted 11/11/2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีเป้าหมายคือต้องการตรวจสอบทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg's two-factors theory) ว่าสามารถนำมาอธิบายแรงจูงใจของครูผู้สอนในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของครูในปัจจุบันในบริบทของระบบการศึกษาไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้หรือไม่โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 2) ศึกษาปัจจัยคำจุนในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 3) ศึกษาบทบาทของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในปัจจุบัน 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และปัจจัยคำจุนในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับบทบาทภาระหน้าที่ของครูในการทำงาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบตัดขวาง ประชากรคือครูผู้สอนที่ปฏิบัติราชการในโรงเรียนที่สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 112 โรงเรียน ซึ่งมีทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ จำนวน 1,812 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan และดำเนินการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยในขั้นแรกสุ่มโรงเรียนตามวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แล้วสุ่มครูผู้สอนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person's product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัจจัยคำจุนในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) ระดับความคิดเห็นของครูต่อบทบาทหน้าที่ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยคำจุนกับการทำงานตามบทบาทของครูของครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประณตศึกษาชลบุรี เขต 2 ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง 5) ผลการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ สามารถกล่าวได้ว่าทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg's two-factors theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ถูกสร้างขึ้นในบริบทของสังคมตะวันตกเป็นเวลามากกว่า 50 ปีมาแล้วยังคงสามารถใช้อธิบายองค์การในการศึกษาไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

คำสำคัญ: ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ปัจจัยค้ำจุนที่สนับสนุนในการปฏิบัติงานของครู บทบาทหน้าที่ของครู

Abstract

The aim of the research was to examine Herzberg's two-factors theory explained the motivation of teachers to perform the current role of teachers in the context of the educational system. The objectives were to 1) study the motivation factors for the performance of the school teachers who are under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2) study the hygiene factors for the performance of school teachers who are under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 3) study the present role of teachers who are under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 4) study the relationship between teachers' performance motivation and hygiene factors for teacher performance with roles and responsibilities of teachers who are under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2.

The research model is cross-sectional research. The population was the teachers who practice the government in the affiliated school under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 of 112 schools, including small schools medium school and large school, that have 1,182 teachers. The sample size was determined by using Krejcie and Morgan's tables and there were selected by multistage random sampling which first step used cluster random sampling for school sampling and second step used simple random sampling for teacher sampling. After that, we had 320 teachers as a sample. The data were analyzed by using a statistical package. The statistics used to analyze are consisted of percentage (%), mean, standard deviation and Person's product Moment Correlation Coefficient.

The major results of the research found that 1) the teachers' opinions on the teachers' performance motivation in schools under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2, overall, was at high level 2) The teachers' opinion on the hygiene factors of the teachers' performance in schools under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2, overall, was at high level 3) The teachers' opinion on the present roles of teachers under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2, overall, was at high level 4) when testing the relationship between motivation and hygiene factors with working teacher according to the teachers' roles of school teachers under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 in overall was positively correlated with a high level. It can be said that Herzberg's two-factors theory having been formed in the context of western society more than 50 years ago are still used to describe an organization for Thai education in basic educational level.

Keywords: Motivation factors for teacher performance, Hygiene factors for teacher performance, Present role of teachers

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 เป็นพระราชบัญญัติที่สำคัญต่อการศึกษาไทย ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือของการปฏิรูปการศึกษาไทย ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย แนวการจัดการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ มาตรา 6 การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (Working Motivation) หมายถึง การใช้สิ่งต่าง ๆ เช่น คำพูด ของรางวัล เป็นแรงกระตุ้นให้สมาชิกในองค์กรมีกำลังใจ กำลังกายในการทำงานทำให้บุคคลปฏิบัติงานอย่างมีจุดหมาย มีทิศทาง ตลอดจนทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มความสามารถเพื่อบรรลุจุดหมายขององค์กรดังนั้นแรงจูงใจจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงาน ทำให้ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารและสร้างแรงจูงใจเป็นอย่างดี นอกจากนั้นความพึงพอใจของครูยังเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบกับการปฏิบัติงานซึ่งจากทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg (สมัยศ นาวิการ, 2540) ทฤษฎีแรงจูงใจของ Frederick Herzberg ได้เสนอทฤษฎีองค์ประกอบคู่ (Herzberg's Two Factor Theory) ซึ่งสรุปว่ามีปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ที่สัมพันธ์กับความชอบหรือไม่ชอบในงานของแต่ละบุคคลคือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) และปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factor) ซึ่งทั้งสองปัจจัยนี้จะมีส่วนสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิโรจน์ สารัตนะ, 2542) ซึ่งทั้งสองปัจจัยนี้มักเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน อาจประกอบไปด้วยนโยบายและการบริหารองค์การ การนิเทศงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา กับเพื่อนร่วมงาน และกับผู้ใต้บังคับบัญชา ความมั่นคงในงาน สภาพของงาน และสถานภาพ ชีวิตส่วนตัว เงินเดือน ล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพอใจหรือไม่พอใจในการทำงาน (Herzberg, 1959)

การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาเพื่อมุ่งสู่การปฏิรูปการศึกษาจึงกำหนดให้ครูและผู้บริหารการศึกษาต้องคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองเป็นสำคัญ การที่ครูต้องรับภาระหน้าที่งานที่หลากหลายทำให้เกิดความสับสนไม่มั่นใจต่อวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย 1) บทบาทหน้าที่ต่อศิษย์ 2) บทบาทหน้าที่ต่อโรงเรียน 3) บทบาทหน้าที่ต่อตนเอง 4) บทบาทหน้าที่ต่อชุมชน 5) บทบาทหน้าที่ต่อการอาชีพ จึงเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องสร้างแรงจูงใจให้กับครูผู้สอนสามารถปฏิบัติตามบทบาทของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นความสำคัญของแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการของครู และปัจจัยค้ำจุนการทำงานของครูจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะธำรงรักษาครูผู้สอนให้ปฏิบัติราชการในฐานะครูผู้สอนด้วยความเต็มใจและมีความสุข ขจัดปัญหาการลาออกตามโครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิตเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการของครู แต่ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's two-factors theory) เป็นทฤษฎีที่ถูกสร้างขึ้นในบริบทของสังคมตะวันตกซึ่งแตกต่างจากบริบทของสังคมไทยและยังถูกสร้างขึ้นนานกว่า 50 ปีแล้ว จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษา ปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's two-factors theory) กับการทำงานของครูว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไรโดยมีเป้าหมายคือต้องการตรวจสอบทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก ว่ายังคงสามารถนำมาอธิบายแรงจูงใจของครูผู้สอนในบริบทของระบบการศึกษาไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้หรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษาไปช่วยในการวางแผนการบริหารโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการคาดหวัง

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูตอบบทาหน้าที่ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในปัจจุบัน

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และปัจจัยคำจูงในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับบทาหน้าที่ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในปัจจุบัน

1.2 สมมติฐานการวิจัย

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน กับปัจจัยคำจูงในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับสูงกับบทาหน้าที่ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

2. วิธีการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคำจูงในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และปัจจัยคำจูงในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับบทาหน้าที่ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญ 3 ประการคือ

2.1.1 เนื้อหาด้านแรงจูงใจในการทำงานของครูผู้สอน ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg and Others (1959) ซึ่งกำหนดปัจจัยในการจูงใจการทำงานไว้ 5 ประการ ดังนี้

- 1) ด้านการได้รับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
- 2) ด้านความรับผิดชอบ
- 3) ด้านการยอมรับนับถือ
- 4) ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
- 5) ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

2.1.2 เนื้อหาด้านปัจจัยคำจูงในการทำงานของครูผู้สอน ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg and Others (1959) ซึ่งกำหนดปัจจัยคำจูงในการทำงานไว้ 6 ประการ แต่ผู้วิจัยคัดเลือกปัจจัยคำจูงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยตรง ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนโรงเรียนวัดเกาะลอย โรงเรียนวัดโคกขี้หนอน โรงเรียนวัดวรพรตสังฆาวาส และโรงเรียนบ้านบางแสม รวม 46 คน โดยได้ผลของความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยคำจูงที่เกี่ยวข้องและมีผลกับการทำงานของครูผู้สอน 6 ประการ คือ

- 1) ด้านนโยบายและการบริหารองค์กร
- 2) ด้านการควบคุมหรือการบังคับบัญชา
- 3) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน
- 4) ด้านสภาพการทำงาน
- 5) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทนอื่น ๆ
- 6) ด้านความมั่นคงในการทำงานหรือการดำรงชีวิต

2.1.3 บทาหน้าที่ของครู (<http://www.l3nr.org/posts/51534> สืบค้นเมื่อ 5 ต.ค. 2562) ประกอบด้วย

- 1) บทาหน้าที่ต่อศิษย์
- 2) บทาหน้าที่ต่อโรงเรียน
- 3) บทาหน้าที่ต่อตัวเอง
- 4) บทาหน้าที่ต่อชุมชน
- 5) บทาหน้าที่ต่อการอาชีพ

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาคือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติราชการในโรงเรียนที่สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 112 โรงเรียน ซึ่งมีข้าราชการเป็นครูผู้สอนจำนวน 1,812 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2, 10 มิ.ย. 2562)

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรตามข้อ 4.2.1 ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน และดำเนินการสุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ซึ่งในขั้นแรกสุ่มโรงเรียนตามวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แล้วสุ่มครูผู้สอนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2.3 ด้านตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย 3 ตัวแปรคือ

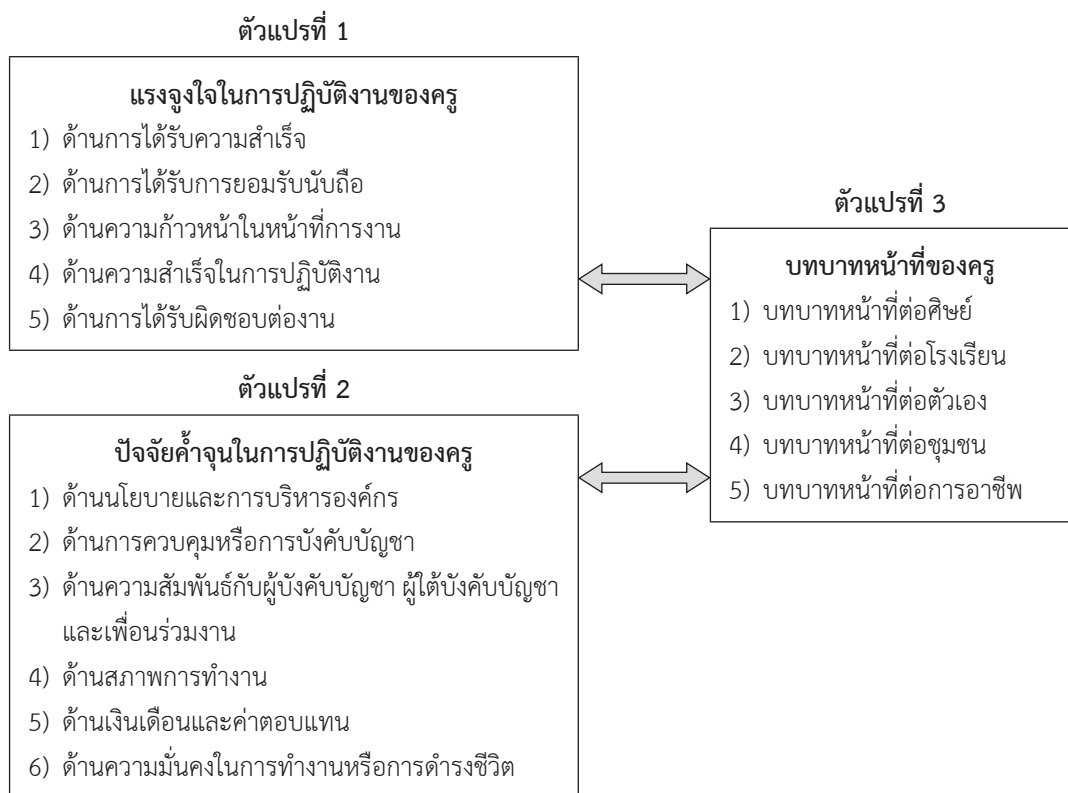
2.3.1 ตัวแปรที่หนึ่ง คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย

2.3.2 ตัวแปรที่สอง คือ ปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย

2.3.3 ตัวแปรที่สาม คือ บทบาทหน้าที่ของครู ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย

2.4 กรอบความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg and Others (1959) ในการวิจัยทั้งด้านปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และด้านปัจจัยค้ำจุนที่สนับสนุนในการปฏิบัติงานของครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (Herzberg's two-factors theory) เป็นทฤษฎีที่ถูกสร้างขึ้นในบริบทของสังคมตะวันตก โดยบริบทมีความแตกต่างจากบริบทของสังคมไทยและเป็นทฤษฎีที่สร้างมานานมากกว่า 50 ปีแล้ว ทำให้ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่าตามความคิดเห็นของครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี ยังคงให้การยอมรับหรือไม่โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของทฤษฎีสองปัจจัยกับบทบาทหน้าที่ของครูสังกัดประถมศึกษาในปัจจุบัน ตามกรอบความคิดในการวิจัยตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 : กรอบความคิดในการวิจัย

3. ผลการวิจัย

3.1 ระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$)

3.2 ระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัจจัยค้ำจุนในการทำงานของครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$)

3.3 ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ต่อบทบาทหน้าที่ของครูในปัจจุบัน โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$)

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับบทบาทหน้าที่ของครูในปัจจุบัน ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r_{xz} = 0.76$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 กับปัจจัยค้ำจุนที่สนับสนุนในการปฏิบัติงานของครูกับบทบาทหน้าที่ของครูในปัจจุบัน ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r_{yz} = 0.72$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

3.5 จากลักษณะความสัมพันธ์ของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และปัจจัยค้ำจุนที่สนับสนุนในการปฏิบัติงานของครูกับบทบาทหน้าที่ของครูในปัจจุบัน ตามข้อ 3.4 มีความสัมพันธ์ในระดับสูงทั้งสองคู่ ชี้ให้เห็นว่า ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg ยังคงใช้ได้ตามความคิดเห็นของครูในบริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

จากผลการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ซึ่งกล่าวได้ว่าทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's two-factors theory) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับบทบาทหน้าที่ของครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในปัจจุบัน จึงกล่าวได้ว่าทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก ยังคงสามารถใช้อธิบายองค์กรในวงการศึกษาไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

4. อภิปรายผล

จากการการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงานและปัจจัยค่าจูงในการทำงานของครูผู้สอนกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายได้ดังนี้

4.1 ประเด็นเกี่ยวกับแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงาน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

แรงจูงใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 สำหรับการปฏิบัติงานในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายประเด็นย่อยก็พบว่าแรงจูงใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากทั้งหมด ยกเว้นด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการที่แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากอาจเนื่องมาจากระบบงานบริหารในปัจจุบันมีความชัดเจนในด้านนโยบายหลังจากที่มีการประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นต้นมา ก่อให้เกิดการปฏิรูประบบราชการระบบการศึกษาและอื่น ๆ เป็นอย่างดี โรงเรียนมีความกระตือรือร้นในการปรับเปลี่ยนหลายสิ่งหลายอย่างให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา (พลอยปภัส, 2556) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการกระจายอำนาจมีความเป็นประชาธิปไตยในองค์กรมากขึ้น ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในองค์กร มีส่วนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ มีการกำหนดงานอย่างชัดเจนมอบหมายความรับผิดชอบโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติ กับผลงานที่เกิดขึ้นทำให้ครูพอใจในงานที่ปฏิบัติอยู่ เกิดความรักองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถและเป็นส่วนสำคัญขององค์กร ซึ่ง เฮอร์ซเบิร์ก ได้ศึกษาองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจมีอยู่ 5 ประการได้แก่ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน สอดคล้องกับความคิดของ Steers (1977) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลที่มีอำนาจและมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองจะมีความผูกพันต่อการตัดสินใจและแก้ปัญหา นั้น ๆ ซึ่งนำมาสู่ความผูกพันต่อองค์กรและความสามารถของผู้บริหาร ก็อาจเป็นองค์ประกอบสำคัญด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัตติยา ดั่งสำราญ (2543) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี พบว่าแรงจูงใจในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ อุทัย ปัญญาโกณ (2539) ที่ได้ศึกษาปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าระดับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สำหรับแรงจูงใจของครูในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากครูที่ทำงานมานานยังคงฝังความคิดเกี่ยวกับระบบสังคม และวัฒนธรรมองค์กรในเชิงระบบอุปถัมภ์ซึ่งหมายถึงว่า การที่ข้าราชการจะก้าวหน้าในชีวิตการงานได้จำเป็นต้องมีผู้ใหญ่สนับสนุนและให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานน้อย ซึ่งถือว่าไม่เป็นธรรม ดังนั้นความคิดเห็นของครูต่อแรงจูงใจของครูในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานจึงมีคะแนนน้อยกว่ารายประเด็นย่อยอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา เก้าพรพงศ์ (2537) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีต่อลักษณะงาน และสิ่งแวดล้อมในการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ในศูนย์เยาวชนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าแรงจูงใจของครูในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 ประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยค่าจูงในการทำงานของครูผู้สอนของโรงเรียน

เมื่อวัดความคิดเห็นทั้งในภาพรวม และรายประเด็นย่อย 6 ประเด็น พบว่าความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัจจัยค่าจูงในการทำงานของครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายประเด็นย่อยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ตั้งแต่ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นต้นมา ทำให้เกิดการปฏิรูประบบราชการและระบบการศึกษาและอื่น ๆ ทำให้เกิดการพัฒนารับปรุงในหลาย ๆ ทาง ทั้งการกระจายอำนาจ การกำหนดนโยบาย การพัฒนาระดับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน การปรับปรุงสื่ออุปกรณ์

การเรียนการสอน รวมทั้งการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าสู่ระบบการปฏิบัติงานในโรงเรียน มีการติดต่อสื่อสารภายในโรงเรียน และโรงเรียนมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ครูมีโอกาสที่จะพบและปรึกษาหารือกับผู้บังคับบัญชาได้สะดวก ผู้บังคับบัญชามีความรู้ความสามารถในการบริหารงานสามารถให้ความคุ้มครองและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา และผู้บังคับบัญชามีลักษณะของความเป็นผู้นำที่พนักงานปรารถนา ครูผู้สอนสามารถทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดีโดยผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานให้ความร่วมมือในการติดต่อประสานงาน สามารถช่วยเหลือได้เมื่อได้รับความเดือดร้อนมีความเข้าใจซึ่งกันและกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัว ในด้านสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน เช่น แสงสว่าง เสียง อุณหภูมิ มีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน มีการจัดบริเวณที่ทำงานให้เป็นสัดส่วนเหมาะสมกับการปฏิบัติงานห้องทำงานและโต๊ะทำงานมีเพียงพอในการปฏิบัติงาน และเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมีจำนวนเพียงพอและสะดวกที่จะนำมาใช้งาน ครูผู้สอนพอใจในการให้สวัสดิการในเรื่องการเบิกค่ารักษาพยาบาลและด้านบริการต่าง ๆ เช่น บ้านพัก ค่าเดินทาง เป็นต้น สวัสดิการเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ครูที่ทำงานในโรงเรียนมีความพึงพอใจ ประการสำคัญคือเงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับความรู้และความสามารถ มีความพอใจในเงินเดือนที่ได้รับเพิ่มขึ้นในแต่ละปีและเห็นว่าบัญชีเงินเดือนที่หน่วยงานกำหนดให้อยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสม จากเหตุผลในด้านการบริหารจัดการของโรงเรียน และกระทรวงศึกษาธิการโดยเฉพาะด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน ผสมกับแนวคิดในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการแพร่หลายในสังคมไทย สิ่งเหล่านี้ได้เหนี่ยวนำให้ความคิดของครูส่วนใหญ่พึงพอใจกับการดำเนินชีวิตในฐานะครูเนื่องจากเป็นฐานะที่ได้รับการยอมรับจากสังคมแล้วยังนำไปสู่การมีความมั่นคงในการทำงานหรือการดำรงชีวิตด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของกล้า ทองขาว (2523) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญของอาจารย์โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่าปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อขวัญของอาจารย์โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คือปัจจัยค่าจ้างตามทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู กับปัจจัยค่าจ้างที่สนับสนุนในการปฏิบัติงานของครูกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

พบว่าในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายคู่ ก็พบว่าทั้งสองคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงเช่นกัน แสดงว่าเมื่อพิจารณาในมิติทางสถิติแล้วกล่าวได้ว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อปัจจัยทั้งสองปัจจัยตามทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg's two-factors theory) นั้นเมื่อมีค่าระดับการวัดอยู่ในระดับมากทั้งคู่ ทำให้ค่าความสัมพันธ์ของทั้งสองปัจจัยกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงตามไปด้วย ซึ่งหมายความว่าถ้าผู้บริหารโรงเรียนสามารถบริหารจัดการปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค่าจ้างตามทฤษฎีของเฮอร์ซเบิร์ก ได้ดีแล้วจะมีผลทำให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของครูในปัจจุบันดีตามไปด้วย แสดงว่าการนำทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg's two-factors theory) มาใช้เป็นแนวทางในการอธิบายหรือวิเคราะห์ห้วงองค์กรของระบบราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำมาใช้ได้อย่างได้ผลดี และมีแนวโน้มว่าจะถูกต้องซึ่งสามารถยืนยันได้จากผลของความสัมพันธ์ตามงานวิจัยฉบับนี้ กล่าวคือถ้าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูดี และปัจจัยค่าจ้างที่สนับสนุนในการปฏิบัติงานของครูดี ผลก็คือครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของครู 5 ด้าน คือ 1) บทบาทหน้าที่ต่อศิษย์ 2) บทบาทหน้าที่ต่อโรงเรียน 3) บทบาทหน้าที่ต่อตนเอง 4) บทบาทหน้าที่ต่อชุมชน และ 5) บทบาทต่อการอาชีพ ดีตามไปด้วย

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ดังนี้

5.1.1 ผู้บริหารในระดับสถานศึกษาเมื่อต้องการสร้างแรงจูงใจให้กับครูที่ปฏิบัติการสอนเพื่อให้เป้าหมายของโรงเรียนที่ตั้งไว้บรรลุผล สามารถใช้ทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg's two-factors theory) เป็นแนวทางร่วมในการพิจารณาดำเนินการจะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้เนื่องจากได้พิสูจน์แล้วว่าทฤษฎีนี้สามารถใช้ได้ในบริบทขององค์กรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

5.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ทั้งปัจจัยการสร้างแรงจูงใจและปัจจัยค่าจ้าง สามารถใช้ได้ดีในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดังนั้นเมื่อผู้บริหารโรงเรียนได้ศึกษาแล้วจะสามารถคาดเดาแนวทางการปรับปรุงการบริหารของตนเองได้อย่างเหมาะสมมากขึ้นเพื่อประสิทธิภาพของโรงเรียนในความรับผิดชอบของตนเอง

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมองเห็นประเด็นที่ควรมีการวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง จึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

5.2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของระหว่างแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงานกับปัจจัยค่าจ้างในการทำงานของครูผู้สอน ในวิธีการอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อจะได้ทราบเหตุผลของครูผู้สอนในเชิงลึกเพื่อความเข้าใจถึงการใช้ทฤษฎีสองปัจจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของระหว่างแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงานกับปัจจัยค่าจ้างในการทำงานของครูผู้สอน ในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทแตกต่างจากบริบทในภาคกลางเพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. **เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย: แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ. ครูสภาลาดพร้าว.
- กล้า ทองขาว. 2523. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญของอาจารย์โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ชลบุรี. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติมา บริดีดิลก. 2539. **ทฤษฎีการบริหารองค์การ**. กรุงเทพฯ. ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชัตติยา ดั่งสำราญ. 2543. **แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี**. กรุงเทพมหานคร. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- จิราภรณ์ ไทยกิจ. 2541. **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ถวิล เกื้อกุลวงศ์. 2528. **ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนตัวและแรงจูงใจเนื่องจากความคาดหวังในงานกับความพึงพอใจในงาน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปัญญา แก้วพรพงศ์. 2537. **การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ที่มีต่อลักษณะงาน และสิ่งแวดล้อมในการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ในศูนย์เยาวชนในสังกัดกรุงเทพมหานคร**. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- พลอยปภัส ธนิตต์กรณ์แก้ว. 2556. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสนมชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. งานนิพนธ์สารนิพนธ์ศึกษา มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วิโรจน์ สารัตนะ. 2542. การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ. ทิพย์วิสุทธิ์.
- สมยศ นาวิก. 2540. การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี
- _____. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อุทัย ปัญญาโกญ. 2539. ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Clements, Evelyn. 1983. "A Study of the Relationship between Intrinsic And Extrinsic Variables and Job Satisfaction among Student Personal Workers in Community Colleges," **Dissertation Abstracts Internation**, 43(8): 2567 - A
- Herzberg, Frederick and others. (1959). **The Motivation to work**. New York : John Wiley and SonsHill,
- Eral Augests. 1984. **The Impact of Selt-Role Congruence Length of Service, Job Satisfaction and Organization Commitment on Propensity to Live: A Study of Community College Instructors of Developmental/Remedial Courses**.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. 1970. Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3), pp. 607-610.
- Steers, R.M. 1977. **Organization Effectiveness**. California: Goodyear Publishers Inc.

**การศึกษาผลกระทบของการบริโภค การออม และการลงทุน
ในภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อรายได้ประชาชาติของประเทศไทย**
**The Impact of Consumption, Saving and Investment
in the Northeast on the National Income of Thailand**

พัชรี ชยากรโศภิต

Patcharee Chayakornsopit

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-ok

Patchree_ch@rmutto.ac.th 0892209142

Received 23/09/2562

Revised 15/09/2563

Accepted 27/09/2563

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจแท้จริงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ (2) เพื่อศึกษาผลกระทบของ การบริโภค การออม และการลงทุน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อรายได้ประชาชาติ เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิประเภทอนุกรมเวลาช่วง พ.ศ.2545 - พ.ศ.2556 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัวด้วยเทคนิค การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) แล้วนำมาประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS)

ผลการศึกษา พบว่าการบริโภค การออม และ การลงทุนมีความสัมพันธ์กับรายได้ประชาชาติ โดยตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 99 ($R^2 = 0.99$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การบริโภคและรายได้มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันตามสมมติฐานที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่การบริโภคเพิ่มขึ้น 1% รายได้จะเพิ่มขึ้น 1.220% เนื่องจากการบริโภคเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติ เมื่อระบบเศรษฐกิจมีการบริโภคเพิ่มขึ้นจะส่งผลทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นด้วย การออมและรายได้มีความสัมพันธ์กัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐาน เนื่องจากการออมเป็นกระแสไหลออกจากเศรษฐกิจ ถ้าการออมเพิ่มขึ้น 1% รายได้จะลดลง 0.293% ผลการศึกษานี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 การลงทุนและรายได้มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามสมมติฐานที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อการลงทุนเพิ่มขึ้น 1% จะส่งผลต่อรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น 0.464%

คำสำคัญ: การบริโภค การออม การลงทุน รายได้ประชาชาติ

Abstract

This study aimed to study the real economic conditions of the Northeast, the agricultural, industrial and service sectors and to investigate the effects of consumption, savings and investment in the Northeast on the National income. The secondary data in time series category 2002 - 2013 was used to analyze the relationship between multiple variables by technique. Multiple Linear Regression was analyzed and the coefficient was estimated by the Ordinary Least Square (OLS) method.

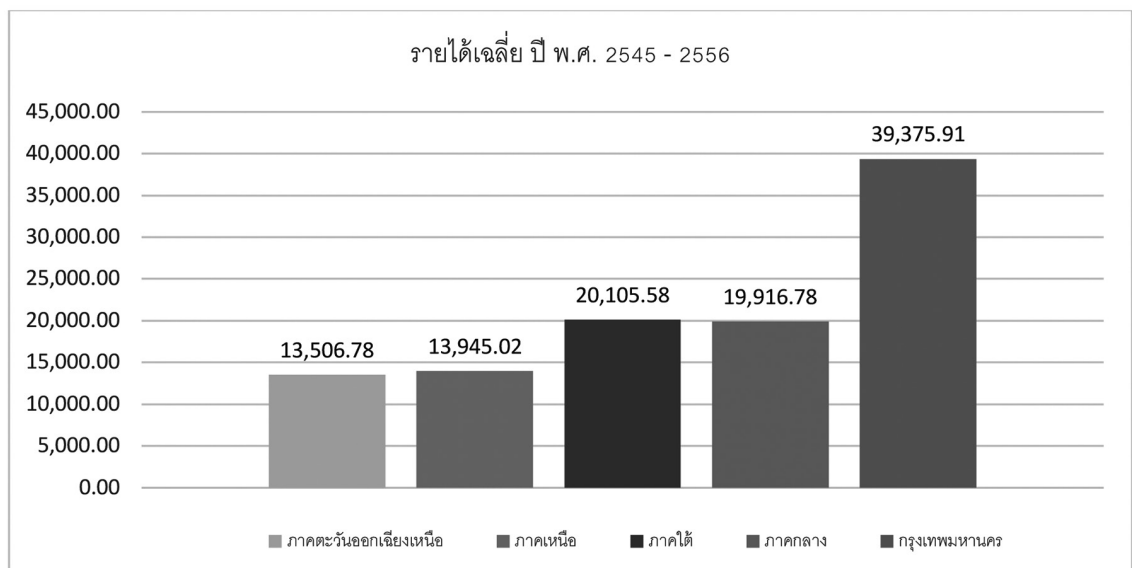
The results of the study showed that consumption, saving and investment were related to national income. The independent variable was able to describe the dependent variable 99% ($R^2 = 0.99$), which was statistically significant. Consumption and income were significantly correlated in the

same direction as hypothesis one. When consumption increasing by 1%, income will be increased by 1.220% as consumption is part of the component of national income. When the economic system has the consumption increase, it will also increase the national income. Money Savings and income correlate each other with no statistical significance which is not in accordance with hypothesis because money saving is an economic outflow. If savings were increased by 1%, income was reduced by 0.293%. Study results are not in accordance with the second hypothesis. Investment and income were significantly in the same direction as the third hypothesis. One percent of increase in investment will bring about national income enhancement 0.464 percent.

Keywords: consumption, savings, investment, national income

1. บทนำ

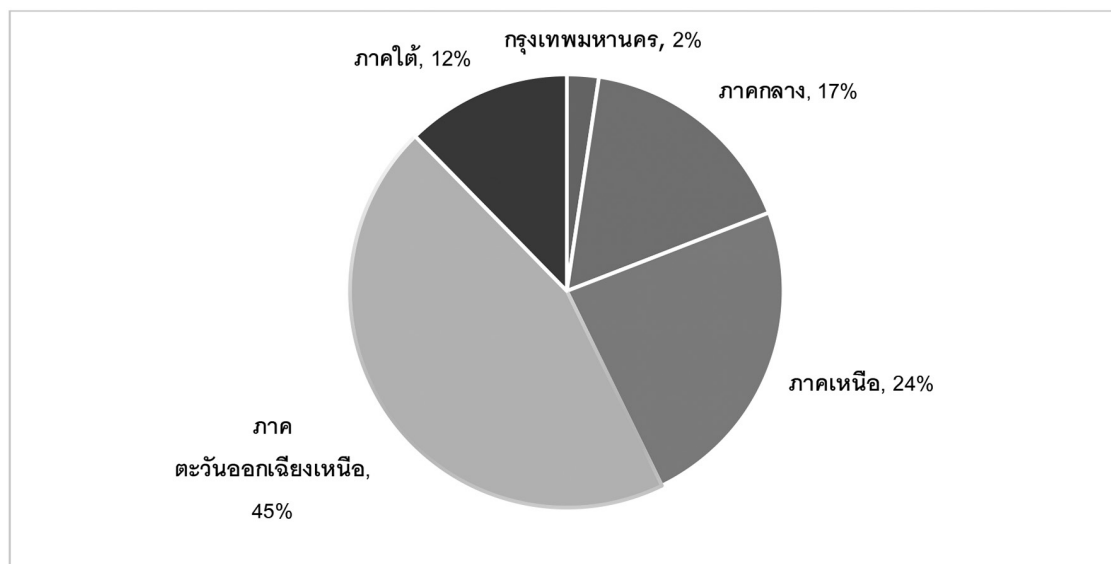
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ในปี 2538 จังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวต่ำสุดของประเทศไทย คือจังหวัดศรีสะเกษ มีรายได้ต่อหัวเพียง 18,199 บาท/คน/ปี ต่ำกว่า 13 เท่า เมื่อเทียบกับจังหวัดที่มีรายได้สูงสุดของประเทศไทย คือ กรุงเทพฯ ซึ่งมีรายได้ต่อหัว 238,849 บาท/คน/ปี นอกจากนี้ 10 จังหวัดที่มีรายได้ต่ำที่สุดของประเทศอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียงตามลำดับจากจนที่สุดได้ดังนี้ คือ ศรีสะเกษ หนองบัวลำภู สุรินทร์ โยธธร มหาสารคาม นครพนม ร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ กาฬสินธุ์ และสกลนคร (สมบัติ อารังธวังศ์, 2558) (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี จำแนกตามภาค ปี พ.ศ. 2545-2556

ที่มา: จาก รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี, โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2556, ค้นเมื่อ 14 กันยายน 2560, จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>

จะเห็นว่ารายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 13,506.78 บาท ซึ่งต่ำกว่าภาคอื่นส่งผลให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีคนจนมากที่สุดในประเทศ (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 จำนวนคนจนจำแนกตามภาค พ.ศ. 2556

ที่มา: จาก จำนวนคนจนจำแนกตามภาค, โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2556, ค้นเมื่อ 14 กันยายน 2560, จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสานมีพื้นที่กว่า 168,854 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ประเทศไทย ซึ่งถ้าเราเปรียบภาคอีสานเป็นประเทศจะใหญ่กว่าประเทศสิงคโปร์ มากกว่า 200 เท่า ปัจจุบัน ภาคอีสานมีจำนวนประชากรประมาณ 22 ล้านคน คิดเป็นเกือบ 1 ใน 3 ของจำนวนประชากรไทย แต่ภาคอีสานของไทยภาคเดียวก็มีประชากรเท่ากับกัมพูชาและลาวทั้งประเทศรวมกัน พอเป็นแบบนี้ ถ้าเรามองในแง่ของขนาดพื้นที่และจำนวนประชากรก็จะเห็นว่า ภาคอีสานมีความสำคัญต่อประเทศไทยไม่น้อยเลยทีเดียว ในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจของภาคอีสานมีการขยายตัวในระดับที่สูงเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ ทำให้สัดส่วนของคนจนในภาคอีสานลดลงอย่างรวดเร็วและยังทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของภาคอีสานเริ่มเปลี่ยนไปจากการทำการเกษตร ทำไร่ทำนา เปลี่ยนมาเป็นเศรษฐกิจนอกภาคการเกษตรมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้เศรษฐกิจของภาคอีสานจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วงที่ผ่านมาแต่มูลค่าเศรษฐกิจของที่นี่ยังคงมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับมูลค่าเศรษฐกิจของไทย

รายได้ส่วนใหญ่ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาจากการทำนา เมื่อสภาพอากาศแห้งแล้งหรือฝนไม่ตกตามฤดูกาลก็จะทำให้ประชาชนขาดรายได้ซึ่งจะทำให้รายได้ของประชาชนลดลง จากภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีคนยากจนคิดเป็นร้อยละ 45 ของคนยากจนทั่วประเทศ ซึ่งจำนวนรายได้เฉลี่ยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความใกล้เคียงกันมาก แต่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ยังมีจำนวนคนยากจนมากกว่าภาคเหนือถึง 20 เปอร์เซ็นต์ จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างทางรายได้ในระดับภาคและระดับเขตการปกครองมีความเหลื่อมล้ำกัน โดยเฉพาะในเขตชนบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีระดับรายได้ต่ำ ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มระดับรายได้ให้กับกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำ รัฐบาลจึงได้ใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากในแต่ละปีในการสร้างโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการรับจำนำข้าว โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการธนาคารประชาชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามโครงการดังกล่าวมีทั้งประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้การที่จะบรรลุเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีระดับรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมีเสถียรภาพ ผู้บริหารประเทศจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงถึงบริบทสิ่งแวดล้อม รวมทั้งอิทธิพลของปัจจัยที่มีต่อรายได้ครัวเรือนในภูมิภาคท้องถิ่นนั้น ๆ ปัญหาสำคัญหลายปัญหาของประเทศส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากรายได้ของประชาชนภายในประเทศอยู่ในระดับต่ำไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศซึ่งส่งต่อภาครัฐบาลโดยรัฐบาลจะเก็บภาษีได้ลดลงทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายจึงต้องก่อหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้น ส่วนการลงทุนไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในประเทศ การลงทุน

จากต่างประเทศก็จะลดลงอันเป็นผลมาจากเมื่อประชาชนมีรายได้ต่ำจึงทำให้การใช้จ่ายลดลงตามรายได้ภาคธุรกิจจึงต้องปลดคนงานทำให้จำนวนคนว่างงานเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ดังกล่าวจะนำมาซึ่งปัญหาทางด้านสังคมตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ปัญหาอาชญากรรมและความอยู่ดีมีสุขของคนภายในประเทศ เป็นต้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่ารายได้ของประเทศเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญยิ่งทั้งนี้รายได้ของประเทศได้มาจากรายได้ของประชาชนทุกคนภายในประเทศรวมกันซึ่งถ้าประชาชนมีระดับรายได้เพิ่มขึ้นย่อมแสดงให้เห็นถึงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความอยู่ดีมีสุขและคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนการลดลงของปัญหาความยากจน ดังนั้นรายได้จึงนับเป็นเป้าหมายหนึ่งที่ทุกประเทศต่างให้ความสำคัญ

การวิจัยเพื่อการศึกษาจำนวน การบริโภค การออม และการลงทุนที่มีผลต่อรายได้ครัวเรือนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดของประเทศและเป็นภาคที่เป็นส่วนมากของรายได้ประชาชาติประเทศไทย จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนและกำหนดนโยบายของภาครัฐ สำหรับโครงการต่าง ๆ ในการที่จะเพิ่มระดับให้กับรายได้ของครัวเรือนในชนบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคง และยั่งยืน ซึ่งจะสามารถส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนและสภาพความเหลื่อมล้ำของกลุ่มคนภายในประเทศได้ ดังนั้น โจทย์ที่สำคัญในตอนนี้คือจะอย่างไรให้เศรษฐกิจภาคอีสานเติบโตได้มากขึ้นอีก และ จะอย่างไรให้คนอีสานมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างทั่วถึง ซึ่งสุดท้าย ถ้าภาคอีสานมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ก็จะทำให้เศรษฐกิจทั้งประเทศไทยดีขึ้นตามทั้งทางตรง และทางอ้อม ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรที่สำคัญ มาศึกษาผลกระทบ

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจแท้จริงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

1.1.2 เพื่อศึกษาผลกระทบของการบริโภค การออม และการลงทุน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อรายได้ประชาชาติ

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การบริโภค มีความสัมพันธ์กับรายได้ประชาชาติทิศทางเดียวกัน

สมมติฐานที่ 2 การออม มีรายได้ประชาชาติทิศทางเดียวกัน

สมมติฐานที่ 3 การลงทุน มีความสัมพันธ์กับรายได้ประชาชาติทิศทางเดียวกัน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลทุติยภูมิประเภทอนุกรมเวลาจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตัวแปรอิสระคือการบริโภค การออม การลงทุน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตัวแปรตามคือรายได้ประชาชาติเป็นรายปีช่วงระยะ พ.ศ.2545 - พ.ศ.2556

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทราบสภาพเศรษฐกิจแท้จริงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

1.4.2 ทราบผลกระทบของการบริโภค การออม และการลงทุน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อรายได้ประชาชาติ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริโภค หมายถึง การกินหรือการใช้สินค้าและบริการ การใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือบรรเทาความต้องการของมนุษย์ และเพื่อนำมาเป็นปัจจัยในการผลิตสินค้าและบริการประเภทอื่น ๆ อันจะตอบสนองความต้องการให้มากยิ่งขึ้นจากรายได้ที่มีอยู่อย่างจำกัด

การออม หมายถึง รายได้เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปนี้เรียกว่า เงินออม คือการสะสมเงินได้ ไว้ใช้ในยามที่เราต้องการ หรือเวลาฉุกเฉิน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ เราจะใช้ศัพท์ว่า การออมกับการฝากเงินในธนาคาร ผ่านบัญชีออมทรัพย์ หรือบัญชีเงินฝากประจำของธนาคาร เนื่องจากความปลอดภัย

ที่สูงและความสะดวกสบายในการฝากและถอนเงิน

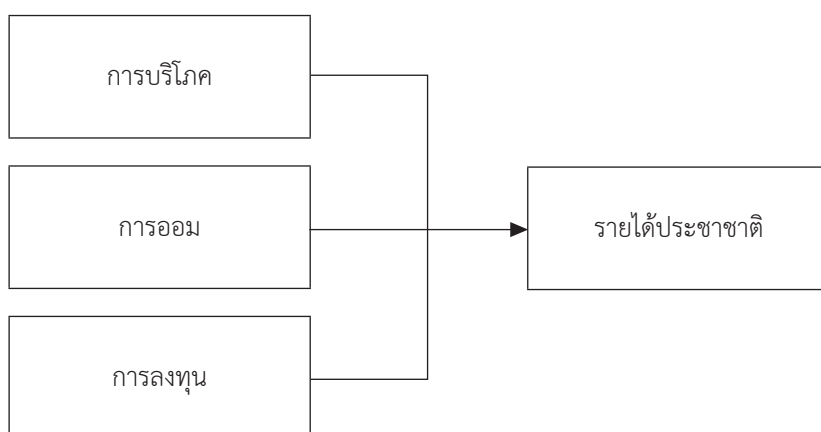
การลงทุน หมายถึง การนำเงินที่เรามีอยู่เป็นทุนในการสร้างผลกำไร หรือทำให้เงินนั้นงอกเงยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งหากการลงทุนประสบความสำเร็จก็จะได้ผลตอบแทนในรูปของกำไรที่สูงขึ้น จากเงินลงทุนแรกเริ่ม แต่ถ้าเกิดกลับข้างกัน การลงทุนนั้นล้มเหลวขึ้นมา ผู้ลงทุนก็ต้องยอมรับผลขาดทุน (สูญเสียเงินต้น) ไปด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ โอกาสที่สามารถเป็นไปได้ทั้งกำไรและขาดทุนนี้ เรารู้จักกันชื่อว่า “ความเสี่ยง”

รายได้ หมายถึง ผลตอบแทนที่กิจการได้รับจากการขายสินค้าหรือบริการตามปกติของกิจการ รวมทั้งผลตอบแทนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกิดจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการซึ่งเป็นรายได้ที่ไม่ใช่ รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการนั่นเอง

รายได้ประชาชาติ หมายถึง (GDP) มูลค่าที่เป็นตัวเงินของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศสามารถผลิตได้ในระยะเวลาหนึ่งโดยปกติจะใช้ระยะเวลา 1 ปี รายได้ประชาชาติจึงรายได้ที่เกิดจากการผลิตสินค้าและบริการในรอบระยะเวลานั้น

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม เรื่อง “การศึกษาผลกระทบของ การบริโภค การออม และการลงทุน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อรายได้ประชาชาติของประเทศไทย” เป็นแบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุซึ่งจะเน้นศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่เป็นสาเหตุส่งผลต่อรายได้ประชาชาติของประเทศไทย เมื่อนำมาสร้างรูปแบบสมการเชิงโครงสร้างได้ดังนี้

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบของ การบริโภค การออม และการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อรายได้ประชาชาติของประเทศไทย” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลของการบริโภค การออม และการลงทุนของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค การออมและการลงทุน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีสุ่มประเภทอนุกรมเวลาของตัวแปรรายปีช่วง พ.ศ.2545 - พ.ศ.2556
4. ทดสอบคุณสมบัติ Stationary ด้วยวิธี Unit Root ด้วยโปรแกรม Eview
5. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัวด้วยเทคนิค การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) แล้วนำมาประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS)
6. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

2.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตรวจสอบตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรในรูปเชิงเส้นหรือไม่ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows แล้วทำการทดสอบข้อมูลโดยทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยวิเคราะห์ค่าสถิติดังนี้

1. ทดสอบคุณสมบัติ Stationary ของตัวแปร
2. ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2)
3. ค่า t-Statistic
4. ค่า F-Statistic
5. ค่า Durbin - Watson

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวแปร C , I และ GDP มีลักษณะ Stationary ณ ระดับ First-Difference ยกเว้น ตัวแปร S มีลักษณะ Stationary ณ ระดับ Second-Difference

$$\text{Ln } Y = 386752.329 + 1.220C - 0.293S + 0.464I$$

(25.306) (10.147)** (0.437) (0.023)*

$$R^2 = 0.9, \text{ F-test} = 124.59, \text{ Durbin - Watson} = 1.570$$

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า T-test โดยที่ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

โดยที่ Y = รายได้ประชาชาติ

C = การบริโภค

S = การออม

I = การลงทุน

$\beta_0, \beta_1, \beta_2, \beta_3$ = ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของแต่ละสมการ

e = ความคลาดเคลื่อน

จากการทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ค่า F-Test ซึ่งเท่ากับ 124.595 และค่า P-value เท่ากับ 0.000 จะสรุปได้ว่า reject H_0 นั่นก็คือ การบริโภค การออม การลงทุน มีความสัมพันธ์กับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบคุณสมบัติ Stationary การบริโภค การลงทุนและ GDP มีลักษณะ Stationary ที่ระดับ First-Difference การออมที่ระดับ Second-Difference

4. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า การบริโภค การออม และ การลงทุนมีความสัมพันธ์กับรายได้ประชาชาติ โดยตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 99 ($R^2 = 0.99$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การบริโภคและรายได้มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันตามสมมติฐานที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่การบริโภคเพิ่มขึ้น 1% รายได้จะเพิ่มขึ้น 1.220% เนื่องจากการบริโภคเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติ เมื่อระบบเศรษฐกิจมีการบริโภคเพิ่มขึ้นจะส่งผลทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นด้วย การออมและรายได้มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐาน เนื่องจากการออมเป็นกระแสไหลออกจากเศรษฐกิจ ถ้าการออมเพิ่มขึ้น 1% รายได้จะลดลง 0.293% ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 การลงทุนและรายได้มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามสมมติฐานที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อการลงทุนเพิ่มขึ้น 1% จะส่งผลต่อรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น 0.464% โดยที่หากการลงทุนเพิ่มขึ้น 1% รายได้ประชาชาติจะเพิ่มขึ้น 0.464%

5. เอกสารอ้างอิง

- จูลี ตาปานานท์ และ สมรักษ์ รักษาทรัพย์. 2540. เศรษฐศาสตร์มหภาค 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิกุล โค้วสุวรรณ. 2533. ทฤษฎีและนโยบายการเงินเล่ม 1. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ระพีวรรณ อุดมรัตน์. 2555. การศึกษาเกี่ยวกับการกระจายรายได้. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์ และ วลัยภรณ์ อัดตะนันท์. 2531. รายงานผลการวิจัยเรื่อง การเร่งการออมของครัวเรือนในประเทศไทย. คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. 2555. ปัญหาของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพมหานคร.
- สุทิพย์ พิบูลย์ทิพย์. 2538. การออมของครัวเรือนในสถาบันการเงินในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2556. รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี 14 กันยายน 2560.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2556. จำนวนคนจนจำแนกตามภาค. 14 กันยายน 2560.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม

Factors Related to the Behavior of Using a Vending Machine Boonterm : Case Study of Nakhon Pathom Province

พิมพ์นิภา กิตติวุดฒิดำรงชัย และ กฤษณา พรประภา

Pimnipa Kittiwutthidumrongchai and Krisada Phornprapa

สาขาบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์ จ.นครปฐม

Major in Business, Faculty of Management, Silpakorn University, Sanam Chan Palace Campus

E-mail: pk_pimnipa@hotmail.com โทร. 0804345201

Received 07/11/2562

Revised 28/06/2563

Accepted 05/07/2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทัศนคติกับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เคยใช้บริการตู้เติมเงินบุญเติมที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติไคสแควร์ 1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 24 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี/เทียบเท่า อาชีพนักเรียน/นักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท 2. ทัศนคติต่อการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม ผู้วิจัยพบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านค่านิยม รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ 3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อยังปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือ ด้านประสิทธิภาพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด 4. พฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม เดือนละครั้ง ใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติมเพื่อเติมเงินมือถือ โดยเติมเงินจำนวนเงิน 50-100 บาท 5. ผลการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม ด้านความถี่ในการมาใช้บริการ 2) ทัศนคติด้านค่านิยมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม ในด้านความถี่ที่มาใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม และด้านความน่าเชื่อถือมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม ในด้านประเภทบริการที่มาใช้บริการบ่อยที่สุด 3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม ด้านประเภทบริการที่มาใช้บริการบ่อยที่สุด

คำสำคัญ: พฤติกรรมผู้บริโภค ตู้เติมเงินอัตโนมัติ ระบบเติมเงิน

Abstract

The objectives of this research were to study the relationship between personal factors and the behavior of using Boonterm top-up 2) to study the relationship between attitude factors and the behavior of Boonterm top-up and 3) to study the relationship between marketing mix factors and Boonterm top-up, A case study of Nakhon Pathom province. The samples were 400 Boonterm top-up vending machines that were located in Nakhon Pathom province, using questionnaires as a tool for data collection. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and chi-square statistics 1. Most samples are female under the age of 24, a bachelor's degree, an average monthly income from 10,001-15,000 baht 2. Attitude towards the use of Boonterm top-up A case study of Nakhon Pathom province, the researcher found that in the overall sample, the attitude towards the use of Boonterm top-up were at a high level. The aspect that had the highest average value was value, and reliability of service providers respectively 3. Marketing mix factors of using Boonterm top-up, a case study of Nakhon Pathom province. The researchers found that the samples focusing on the marketing mix factors of Boonterm top-up service were at the high level. When each aspects were separated, it was found that the maximum mean was product, efficiency respectively. The minimum mean aspect was marketing promotion 4. Behavior of using Boonterm top-up, the researchers found that most respondents used Boonterm top-up once a month and used Boonterm top-up machines to top up mobile phones. By topping up in the amount of 50 - 100 baht. 5. Result of hypothesis testing, it was found that 1) personal factors in terms of education, occupation and monthly income, there is a relationship between the behavior of using Boonterm top-up services, a case study of Nakhon Pathom province In the frequency of use of services, 2) Attitudes of values are related to the behavior of using Boonterm top-up in the frequency used in Boonterm top-up vending machines and in the reliability relates to the behavior of using Boonterm top-up in terms of the types of services that are often served. 3) There is a relation between marketing mix factors and the behavior of using Boonterm Top-up in the type of services often served.

Keywords: Consumer behavior, top-up machine, top-up system

1. บทนำ

การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของมนุษย์ ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าของการสื่อสาร ซึ่งมนุษย์ได้พยายามคิดค้นรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการที่จะสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน ชัดเจน รวดเร็ว และสะดวก ส่งผลให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุมทั่วโลก โดยอุปกรณ์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และสะดวก ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ ซึ่งกลายเป็นสินค้าที่มีความจำเป็นในยุคนี้ ด้วยระบบเครือข่ายทางโทรคมนาคมที่ทันสมัย อีกทั้งโทรศัพท์มือถือได้ถูกพัฒนาให้มีความสามารถที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย โดยโทรศัพท์มือถือในปัจจุบันแบ่งรูปแบบการใช้งานเป็น 2 ประเภท คือ ระบบรายเดือน และระบบเติมเงิน (อัมพิกา ศตะเมฆ, 2554) จากสถิติผู้ใช้งานโทรศัพท์มือถือในประเทศไทยประจำปี พ.ศ. 2561 มีรายงานยอดผู้ใช้ โดยนับเฉพาะผู้ให้บริการเครือข่ายหลักทั้ง 3 รายใหญ่ของประเทศไทยได้แก่ AIS, Dtac และ TrueMove พบว่า มียอดผู้ใช้งานรวมทั้งสิ้น 91.29 ล้านราย ผู้ใช้งานระบบรายเดือนจำนวน 23.44 ล้านราย และระบบเติมเงินจำนวน 67.85 ล้านราย (ศูนย์วิจัยธนาคารกรุงศรีอยุธยา, 2562) สถิติแสดงให้เห็นว่าในประเทศไทยมียอดผู้ใช้งานโทรศัพท์มือถือแบบเติมเงินสูงกว่าการใช้งานแบบรายเดือน และจากสถิติ

ความต้องการในการใช้โทรศัพท์มือถือที่มีจำนวนมากและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดธุรกิจบริการเพื่อการอำนวยความสะดวกในการเติมเงินโทรศัพท์เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น อาทิ การเติมเงินผ่านเครื่องเติมเงินของร้านสะดวกซื้อเซเว่นอีเลฟเว่น การเติมเงินผ่านลูกข่ายมือถือระหว่างมือถือ การเติมเงินผ่านเน็ตแบงก์กิ้ง และการเติมเงินผ่านตู้เติมเงิน เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบัน บริษัท ฟอรัท สมาร์ท เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ ภายใต้เครื่องหมายการค้า “ตู้บุญเติม” โดยลูกค้าสามารถทำธุรกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ง่าย เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือ ด้วยการหยอดเหรียญหรือธนบัตรและทำการชำระเงินด้วยตนเองบนเครื่องชำระเงินออนไลน์ “ตู้บุญเติม” สามารถรองรับกลุ่มลูกค้าได้ทุกเพศทุกวัยโดยเน้นลูกค้าระดับรายได้น้อยถึงปานกลางที่ใช้โทรศัพท์มือถือประเภทเติมเงินล่วงหน้า (Pre-paid) เป็นส่วนใหญ่ สามารถให้บริการเติมเงินตั้งแต่มูลค่าน้อย โดยสามารถเติมเงินขั้นต่ำ 10 บาทได้ (บริษัท ฟอรัท สมาร์ท เซอร์วิส, 2562) ปัจจุบันตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติมได้มีการพัฒนาเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าทั้งในด้านการใช้งานที่ง่าย สามารถให้บริการได้กับทุกคนทุกชาติทุกภาษา จากระบบที่ผู้ใช้งานสามารถเข้าใจได้ง่าย จึงทำให้ธุรกิจตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติมจึงมีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทัศนคติกับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างครอบคลุมและหลากหลายมากขึ้น

2. วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่มาใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม จังหวัดนครปฐม จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

1. ตัวแปรต้น (Independent Variables) 1 คือ ปัจจัยด้านทัศนคติ ประกอบด้วยด้านความน่าเชื่อถือ และด้านค่านิยม 2. ตัวแปรต้น (Independent Variables) 2 คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ ด้านกระบวนการ และด้านประสิทธิภาพ 3. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ พฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินบุญเติมของผู้ที่มาใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ความถี่ที่เข้ามาใช้บริการตู้เติมเงินบุญเติม ประเภทของบริการที่ใช้บริการ และจำนวนเงินที่เข้ามาใช้บริการที่ตู้เติมเงินบุญเติม

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบการสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลเกี่ยวกับคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close Ended Question) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อตู้เติมเงินบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านค่านิยม และด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามระดับความคิดเห็นด้านการปฏิบัติ มีเกณฑ์ 5 ระดับ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ ด้านกระบวนการ และด้านประสิทธิภาพ มีลักษณะแบบสอบถาม

เป็นแบบปลายปิดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามระดับความคิดเห็นด้านการปฏิบัติ มีเกณฑ์ 5 ระดับ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ความถี่ที่มาใช้บริการตู้เติมเงินบุญเติม ประเภทของบริการที่ใช้บริการบ่อยที่สุด และจำนวนเงินที่มาใช้บริการที่ตู้เติมเงินบุญเติมต่อมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close Ended Question)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์หาทัศนคติที่มีต่อตู้เติมเงินบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีต่อตู้เติมเงินบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการตู้เติมเงินบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage)

4. ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนนำเสนอโดยค่าจำนวน (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 และเป็นเพศชาย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนมีอายุน้อยกว่า 24 ปี จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 24 - 34 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 และ อายุระหว่าง 45 - 55 ปี น้อยที่สุด จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่การศึกษาระดับปริญญาตรี/เทียบเท่า จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 และการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมา คือ พ่อบ้าน/แม่บ้าน จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 และอาชีพธุรกิจส่วนตัว น้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 เมื่อจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมา คือ น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 และรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติต่อการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม

ทัศนคติต่อการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านค่านิยม และด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ

ตารางที่ 1 ทักษะการให้บริการผู้เติมเงินอัตโนมัติ (n = 400)

รายการ	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านค่านิยม	3.92	.652	มาก	1
2. ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ	3.77	.686	มาก	2
รวม	3.84	.598	มาก	

ระดับทักษะการให้บริการผู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .598) เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านค่านิยม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .652) รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .686)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการผู้เติมเงินอัตโนมัติ บุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการผู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม โดยพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอข้อมูล ด้านกระบวนการ และด้านประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการผู้เติมเงินอัตโนมัติ

รายการ	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านผลิตภัณฑ์	3.90	.545	มาก	1
2. ด้านราคา	3.67	.631	มาก	6
3. ด้านช่องทางการให้บริการ	3.76	.599	มาก	5
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.43	.588	มาก	8
5. ด้านพนักงาน	3.64	.732	มาก	7
6. ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอข้อมูล	3.82	.576	มาก	3
7. ด้านกระบวนการ	3.79	.627	มาก	4
8. ด้านประสิทธิภาพ	3.85	.576	มาก	2
รวม	3.73	.424	มาก	

ระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการผู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = .424) เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .545) รองลงมาคือ ด้านประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = .576) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 4 ด้านการส่งเสริมการตลาด ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = .588)

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้บริการผู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม

จากการวิเคราะห์ พบว่า ความถี่ที่มาใช้บริการผู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม ส่วนใหญ่เดือนละครั้ง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5 รองลงมาใช้บริการอื่น ๆ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 และใช้บริการ 3-4 วัน/สัปดาห์

มีน้อยสุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 เมื่อจำแนกตามประเภทของบริการที่ใช้บริการบ่อยที่สุด พบว่า เติมน้ำมันรถ มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาคือ ซื้อโปรโมชั่น/แพ็คเกจเสริมและอินเทอร์เน็ต และโอนเงิน อย่างละจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ส่วนดูดวงและทำบุญน้อยสุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 เมื่อจำแนกตามจำนวนเงินที่มาใช้บริการที่ตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติมต่อครั้ง พบว่า ใช้เงินจำนวน 50-100 บาท มากที่สุด จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาใช้เงินจำนวนต่ำกว่า 50 บาท จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 และใช้เงินจำนวน 501 - 1,000 บาท น้อยสุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ตามลำดับ

5. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สรุปผลได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 24 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี/เทียบเท่า อาชีพนักเรียน/นักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท ผลการวิเคราะห์ทัศนคติต่อการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม ในภาพรวม ผู้วิจัยพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านค่านิยม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ด้านค่านิยม ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ท่านคิดว่าตู้บุญเติมเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะสะดวกในการเลือกใช้บริการเพราะสะดวก สามารถทำรายการด้วยตัวเองได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านคิดว่าตู้เติมเงินบุญเติมมีความเที่ยงตรงและความปลอดภัยในการใช้บริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการติดตั้งตู้เติมเงินบุญเติมตามสถานที่ต่าง ๆ ช่วยที่ท่านลดค่าใช้จ่ายลงได้ เช่น ค่าธรรมเนียม ค่าเดินทาง เป็นต้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติมีความทันสมัยน่าไว้วางใจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ภาพลักษณ์ของตู้บุญเติมน่าเชื่อถือและมีความปลอดภัยด้านข้อมูล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นตอนการให้บริการมีความน่าเชื่อถือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการใช้บริการตู้เติมเงินอัตโนมัติบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า ตู้เติมเงินบุญเติมมีรูปแบบให้บริการใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน ตู้บุญเติมมีทั้งระบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และ ตู้บุญเติมมีเสียงอธิบายประกอบการใช้งานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ตู้เติมเงินบุญเติมใช้งานง่ายและสะดวกรวดเร็ว ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ด้านราคา ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า ค่าบริการในการเติมเงินโทรศัพท์แต่ละครั้งมีความเหมาะสม และค่าบริการในการจ่ายบิลต่าง ๆ ผ่านตู้บุญเติมถูกกว่าใช้บริการผ่านเคาน์เตอร์เซอร์วิสมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ค่าบริการในการใช้บริการตู้เติมเงินบุญเติมถูกกว่าการใช้ บริการช่องทางอื่น ๆ อาทิเช่น ตู้ ATM, ธนาคาร หรือไปรษณีย์ เป็นต้น ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ด้านช่องทางการให้บริการ ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า ท่านสามารถใช้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านสามารถใช้บริการตู้เติมเงินบุญเติมได้ที่หน้าร้านเซเว่น ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านสามารถใช้บริการตู้บุญเติมได้ตามส่วนราชการต่าง ๆ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการตลาด กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า ท่านพบว่ามีโปรโมชั่นตู้เติมเงิน

บุญเติมให้เป็นผู้รู้จักผ่านสื่อโซเชียลมีเดียอย่างทั่วถึงมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านพบว่า ผู้เติมเงินบุญเติมมีการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายสม่ำเสมอ เช่น ให้ส่วนลดตามเทศกาลต่าง ๆ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ด้านพนักงาน ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า พนักงาน Call Center มีความรู้ ความสามารถ ให้บริการท่านด้วยความสุภาพ นอบน้อมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีพนักงานที่รับเรื่องและให้คำปรึกษา หากเจอปัญหาในการใช้บริการ ตลอด 24 ชั่วโมง ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ พนักงาน Call Center สามารถแก้ไขปัญหาให้ท่านได้อย่างรวดเร็ว ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า มีการให้รายละเอียดการให้บริการอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เมนูที่ปรากฏอยู่ที่บุญเติมมีลักษณะเป็นรูปภาพทำให้เกิดความเข้าใจง่ายในการใช้บริการ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ลักษณะของบุญเติมเงินบุญเติมมีสีสันสวยงามสะดุดตาและมีความแข็งแรง ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ด้านกระบวนการ ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า มีคำแนะนำในการใช้บริการในแต่ละขั้นตอน อย่างละเอียดและเข้าใจง่ายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ แจ้งผลการให้บริการในแต่ละครั้ง ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีความรวดเร็วในการให้บริการและให้ความช่วยเหลือหากเกิดปัญหาในการใช้บริการ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ด้านประสิทธิภาพ ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า ความถูกต้องแม่นยำในการให้บริการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีความถูกต้องแม่นยำในการตรวจสอบมูลค่าของเหรียญและธนบัตรที่ใช้ได้ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ บุญเติมมีระบบรักษาความปลอดภัยในกรณีที่เกิดการโจรกรรม ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้บริการบุญเติมเงินบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาใช้บริการบุญเติมเงินบุญเติม ส่วนใหญ่เดือนละครั้ง ใช้บริการบุญเติมเงินบุญเติมเพื่อเติมเงินมือถือ เติมจำนวนเงิน 50 - 100 บาท การทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการบุญเติมเงินบุญเติม กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการบุญเติมเงินบุญเติม กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม ด้านความถี่ในการมาใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทัศนคติมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการใช้บริการบุญเติมเงินบุญเติมของประชากรจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้บริการบุญเติมเงินบุญเติมของประชากร จังหวัดนครปฐม ในด้านความถี่ที่มาใช้บริการบุญเติมเงินบุญเติม มีความสัมพันธ์กัน ส่วนด้านประเภทของบริการที่ใช้บริการบ่อย และด้านจำนวนเงินที่มาใช้บริการที่บุญเติมเงินบุญเติมต่อครั้งไม่มีความสัมพันธ์กัน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการใช้บริการบุญเติมเงินบุญเติมของประชากร จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้บริการบุญเติมเงินบุญเติมของประชากร จังหวัดนครปฐม ในด้านประเภทของบริการที่ใช้บริการบ่อยที่สุด มีความสัมพันธ์กัน ส่วนความถี่ที่มาใช้บริการบุญเติมเงินบุญเติม และด้านจำนวนเงินที่มาใช้บริการที่บุญเติมเงินบุญเติมต่อครั้ง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

6. เอกสารอ้างอิง

- กษมา สุภาพงษ์. 2554. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางเงินอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง ของลูกค้าธนาคารกรุงเทพ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จารุวรรณ กมลสินธุ์. 2548. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมนวนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

- จารุณี บุญยพันธ์. 2559. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการทาสวรรกรรมทางการเงินผ่านอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้งของลูกค้านาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- จุฑาภรณ์ ไรวอน. 2557. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้บริการบัวหลวงไอแบงก์กิ้งของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เขตสาทร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตตรี ปลื้มวีระจิตต์. 2560. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการบัวหลวงเอ็มแบงก์กิ้งของลูกค้านาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จินตนา สายเครื่อง. 2551. ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ ที่มีผลต่อผู้ประกอบการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)
- ฉัตยาพร เสมอใจ. 2550. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เนท.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงษ์. 2549. การวางแผนและการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. 2546. การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- โชคชัย แสงดาว. 2557. วิวัฒนาการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ตอนที่ 2. เข้าถึงเมื่อ 5 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.mut.ac.th/research-detail-26>.
- ชูชัย สมธิโก. 2554. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐานเศรษฐกิจออนไลน์. 2560. ตู้บุญเติม ค่ายยอดทะยาน20% รับเซเว่นฯ เลิกขายบัตรวัน-ทู-คอล. เข้าถึงเมื่อ 5 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.thansettakij.com/content/113825>.
- ทิตยา สุวรรณชน. 2550. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นฤทธิ วงษ์มณฑา. 2554. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสายการบินภายในประเทศของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตยา เพ็ญศิริภา และสุชาติ ณ หนองคาย. 2554. พฤติกรรมองค์กรและการจัดการทรัพยากรมนุษย์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิเวศน์ ธรรมะ และคณะ. 2552. การจัดการตลาด. กรุงเทพฯ: แมคกริ-ฮิล.
- นภาพรณ คณานุรักษ์. 2556. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ซี.วี.แอล.การพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2557. การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปราโมทย์ ตันพเศรษวิวัฒน์. 2554. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการตู้เติมเงินออนไลน์ ของผู้บริโภคในเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปณิศา มีจินดา. 2553. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ปัทมิตา สันหมักดี. 2550. ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมในการทำงานและความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานบริษัท บีแอนด์อี จำกัด. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ปภัสรา ถนอมทรัพย์. 2559. การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยของผู้ใช้งานในการเลือกใช้แอปพลิเคชัน K-Mobile Banking Plus และ แอปพลิเคชัน SCB Easy. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปรีชา ชลวัฒน์พงศ์. 2551. หลักการตลาด (Principles of marketing). กรุงเทพฯ: มณฑลการพิมพ์.
- ปณิศา มีจินดา. 2553. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- พงศ์ หรดาล. 2540. จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- พัชรินทร์ แสนศิริพันธุ์. 2555. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติที่ทำธุรกรรมทางการเงินทางอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้งของวัยกลางคนในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. จุลินพนธ์ปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิบูล ทีปะपाल. 2545. หลักการตลาด ยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- พิษณุ จงสถิตวัฒนา. 2544. การบริหารการตลาด: การวิเคราะห์ กลยุทธ์ และการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พูลสุข สังข์รุ่ง. 2550. มนุษย์สัมพันธ์ในองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: พี เคอินเตอร์ พรินท์.
- พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. 2551. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รัตติการณ จงวิศาล. 2544. “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.” วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 20(5): 32-46.

การเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นด้วยชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา

The Enhancement of Adolescent Students' Emotional Control Through Psychological Activity Package

เพ็ญภา กุลนพาดล

Pennapha Koolnaphadol

สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Department of Research and Applied Psychology, Faculty of Education, Burapha University

E-mail: drpennapha@yahoo.com

Received 23/09/2562

Revised 20/11/2563

Accepted 02/12/2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นและศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างในการเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ เป็นนักเรียนวัยรุ่น อายุ 15-17 ปี จำนวน 60 คน ที่มีคะแนน การควบคุมอารมณ์อยู่ในระดับต่ำสามารถเข้าร่วมการเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ด้วยชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา จำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 120 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดการควบคุมอารมณ์ที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และ ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา ประกอบด้วย กิจกรรมที่บูรณาการหลักการ เทคนิคและแนวคิดเชิงจิตวิทยา จำนวน 6 กิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบ t

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นประกอบด้วย ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินการ และขั้นยุติการปรึกษา และการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคทางจิตวิทยา ร่วมกับเทคนิค การให้การศึกษา
2. การควบคุมอารมณ์โดยรวมและรายองค์ประกอบของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการใช้ชุดกิจกรรม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยามีผลทำให้การควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: การควบคุมอารมณ์ ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา

Abstract

The purposes of this study were to develop a Psychological Activity Package for enhancing Emotional Control of adolescent students and study the effect of Psychological Activity Package to enhance Emotional Control of adolescent students. The subjects were Adolescent Students in Secondary School, Eastern Part of Thailand. The sample group included 60 subjects Adolescent Students in Secondary School.

The instruments were Emotion Control Test with reliability coefficient 0.98 and Psychological Activity Package for enhancing Emotion Control.

The results of the study were as follows;

1. Psychological Activity Package for enhancing Emotion Control is consisted of three stages: the initial stage, the working stage and the ending stage. The counseling theories and techniques

based on Psychological Theory and Psychological techniques were applied to enhance the Emotional Control of the adolescent students.

2. Statistically significant differences in the total Emotional Control and each components of the Emotional Control in the experimental group which participated in the activity before and after experiment are at .05 level. The results of this study indicated that Psychological Activity Package was a key factor in increasing positive change in the Emotional Control of the adolescent students.

Keywords: Emotional Control, Adolescent Students, Psychological Activity

1. บทนำ

ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

การควบคุมอารมณ์ เป็นกระบวนการทั้งภายในและภายนอกของบุคคล ซึ่งมีทั้งส่วนที่เห็นได้ชัดเจนและบางส่วนที่สังเกตได้ยาก การควบคุมอารมณ์เป็นความสามารถของบุคคลในการรักษาอารมณ์ที่เคยอยู่ในสภาวะปกติให้คงอยู่ต่อไป และปรับเปลี่ยนอารมณ์เชิงลบที่เกิดขึ้นให้เป็นอารมณ์เชิงบวก รวมทั้งยับยั้งหรือลด อารมณ์เชิงลบลง การควบคุมอารมณ์ไม่ได้เป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลจากบุคคลอื่นหรือ สภาวะการณ์อื่นเกี่ยวข้องด้วย ยิ่งไปกว่านั้นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของแต่ละบุคคลยังมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของแต่บุคคลตลอดจนขึ้นอยู่กับพัฒนาการในแต่ละวัยด้วย (Thompson, 1994) นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาการควบคุมอารมณ์ไว้หลากหลายหนึ่งในนั้นที่น่าสนใจ คือแนวคิดของ โรเจอร์ และนาจาเรียน ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบการควบคุมอารมณ์ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การทบทวนอารมณ์ (Rumination) เป็นการที่บุคคลไตร่ตรองถึงพฤติกรรม การกระทำที่แสดงออกจากสถานการณ์ในอดีตที่ผ่านมา ว่าส่งผลกระทบต่ออารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง และบุคคลอื่นอย่างไร 2) การยับยั้งอารมณ์ (Emotional Inhibition) เป็นความสามารถของบุคคลในการหยุดยั้งการแสดงความรู้สึกภายในใจของตนเองออกมาให้บุคคลอื่นทราบว่าในขณะนั้นตนเองมีอารมณ์อย่างไร 3) การควบคุมความก้าวร้าว (Aggression Control) หมายถึง การที่บุคคลรู้เท่าทันอารมณ์หุนหันพลันแล่นโดยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและค่อนข้างรุนแรง และสามารถเข้าควบคุมและจัดการกับอารมณ์นั้นได้ก่อนที่จะเกิดผลเสียแก่ตนเองหรือบุคคลอื่น และ 4) การควบคุมอารมณ์ให้ สมเหตุสมผล (Benign Control) เป็นการที่บุคคลทำความเข้าใจกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยสามารถเปรียบเทียบ ไตร่ตรองและตัดสินใจเลือกที่จะแสดงอารมณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล (Roger & Najarian, 1989)

สถานการณ์ปัจจุบันปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น อาจเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมเมืองประกอบกับวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่มีการเจริญเติบโต ทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ จะเห็นได้ว่าวัยรุ่นประสบปัญหาที่หลากหลาย เช่น ปัญหาเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร ปัญหาการท้อแท้ ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาความรุนแรง ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทะเลาะวิวาท เป็นต้น ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น โดยส่วนใหญ่สืบเนื่องจากการที่วัยรุ่นไม่สามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ สาเหตุสำคัญเกิดจากหลากหลายส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ครอบครัว สภาพแวดล้อมใกล้ตัวที่ชักจูงไปในทางไม่ดีและการใช้ความรุนแรงในสังคม จากการวิเคราะห์สภาวะการณ์ของวัยรุ่นดังกล่าว พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ล้วนมาจากปัญหาในการควบคุมอารมณ์ของบุคคล เมื่อบุคคลขาดการควบคุมอารมณ์ที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้บุคคลมีวิธีการจัดการตนเองที่ไม่มีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้มีสัมพันธภาพต่อบุคคลอื่นที่ไม่มีประสิทธิภาพด้วย ปัญหาความวุ่นวายในสังคมจึงเกิดตามมา และนับวันจะเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งทวีความรุนแรงขึ้นด้วย

คณะศึกษาศาสตร์ เป็นคณะที่มุ่งพัฒนาการศึกษาโดยการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ นักเรียนที่อยู่ในวัยรุ่นเป็นช่วงวัยหนึ่งที่ผู้ใหญ่ อาทิเช่น ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรให้ความสำคัญในการดูแลเอาใจใส่เพราะวัยนี้เป็นวัยที่กำลังเชื่อมต่อเข้าสู่ผู้ใหญ่เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกายจิตใจและสังคม และจากสภาพสังคมข้างต้นที่เปลี่ยนแปลง

ไปอย่างรวดเร็วจึงส่งผลให้วัยรุ่นเกิดความเครียดและมีอารมณ์หงุดหงิดได้ง่าย และจากการสำรวจข้อมูลของผู้วิจัย ที่ได้สำรวจพฤติกรรมวัยรุ่นในระดับมัธยมต้นในจังหวัดชลบุรี ในปี 2560 พบว่า วัยรุ่นในปัจจุบันร้อยละ 71.0 มีปัญหาพฤติกรรมไม่ต่ำกว่า 1 ปัญหาใน 10 ปัญหาสำคัญ ได้แก่ การทะเลาะวิวาท การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเที่ยวสถานบันเทิง การเล่นเกมพนัน การใช้จ่ายเสพติด การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การมีเพศสัมพันธ์ และการคิดฆ่าตัวตาย ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการใช้อารมณ์และการใช้ความรุนแรงมากเป็นอันดับ 1 สอดคล้องกับการสืบค้นข้อมูลทางสถิติ รวมไปถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พบว่า เด็กมัธยมดื่มเหล้า และสูบบุหรี่เป็นครั้งคราว ถึงประจำ เพิ่มขึ้นจาก เหล้าร้อยละ 38.33 เป็นร้อยละ 38.66 เด็กอายุต่ำกว่า 25 ปี พยายามฆ่าตัวตาย เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 29.73 เป็นร้อยละ 33.98 เด็กมัธยมยอมรับว่ามีเพศสัมพันธ์แล้วเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16.08 เป็นร้อยละ 19.10 และจากงานวิจัยของ วลัยกรณ์ แพร่กิจธรรมชัย (2555) พบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพ ชอบทำอะไรเร่งรีบ แข่งกับเวลา ชอบแข่งขันกับผู้อื่น จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้มากกว่า เมื่อใดก็ตามที่มีสิ่งเร้ามากระตุ้น หรือรู้สึกคับข้องใจ ไม่พอใจ ก็จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาอย่างไร้การควบคุม ตามใจตนเอง เช่นเดียวกันกับ วิลส์ (Wills, 2006) ได้ทดสอบการควบคุมอารมณ์ตนเอง กับการใช้สารเสพติดในวัยรุ่น พบว่า ถ้าวัยรุ่นมีการควบคุมอารมณ์ที่ไม่ดีจะส่งผลต่อการใช้สารเสพติด ที่เพิ่มมากขึ้นโดยไม่สามารถควบคุมได้ สอดคล้องกับ ซิลค์ (Silk, 2003) ได้ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่าง การควบคุมอารมณ์ และการปรับตัวในวัยรุ่นที่อายุ 15 ปีขึ้นไปพบว่าวัยรุ่นที่มีอารมณ์รุนแรงจะมีประสิทธิภาพในการควบคุมอารมณ์ต่ำและยังมีอาการซึมเศร้า หรืออาการฉุนเฉียวร่วมด้วย จากข้อมูลทั้งหมดดังกล่าว ช่างต้นสรุปได้ว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ตนเองของวัยรุ่นนั้นมีความสำคัญและควรได้รับการแก้ไข อารมณ์เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดผลเสียทั้งต่อตัววัยรุ่นเองรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น เพื่อน ครู บิดามารดา จึงเป็นการเน้นย้ำว่า การควบคุมอารมณ์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ควรให้ความสนใจและพัฒนาอย่างจริงจังในสถานการณ์ปัจจุบัน

วัยรุ่นที่ขาดการควบคุมอารมณ์ที่มีประสิทธิภาพจะมีลักษณะการตอบสนองทางอารมณ์ได้หลายอย่าง บางคนมีอารมณ์รุนแรงอาจจะทำร้ายร่างกายและสิ่งของพฤติกรรมที่แสดงออกอาจจะก้าวร้าวทางวาจา เช่นการตะโกนใส่หน้า การด่า การบ่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Berkowitz (1962 อ้างถึงใน นวลศิริ เปาโรหิตย์ 2548: 113) ที่ได้กล่าวว่าการอารมณ์ ความโกรธมีผลอย่างยิ่งต่อปฏิกิริยาก้าวร้าวของบุคคล ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคล จะเห็นได้ว่าการควบคุมอารมณ์เป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถก่อให้เกิด พฤติกรรมก้าวร้าวและความรุนแรงในวัยรุ่นซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ที่สืบเนื่องมาจากอารมณ์ได้ต่อไป ดังนั้นวัยรุ่นจึงควรได้รับการฝึกการจัดการอารมณ์ กลวิธี การควบคุมอารมณ์ เพื่อระงับการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม นักเรียนวัยรุ่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี ซึ่งจัดว่าอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงร่างกายซึ่งก่อให้เกิดการผันแปรทางด้านอารมณ์ นอกจากนี้ยังเกิดความเครียดจากสภาพสังคมภายนอก เช่น การเรียน การศึกษาต่อ เรื่องเพื่อน การยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เรื่องครอบครัว ตลอดจนรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ ที่แตกต่างกันแต่ละบุคคล ซึ่งจากสภาพทั้งหมดส่งผลต่ออารมณ์ ถ้านักเรียนวัยรุ่นไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมจะทำให้อารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นไม่คงที่ สับสน อ่อนไหวง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตต่อไป ดังที่ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545: 329) กล่าวว่าถ้าเด็กคนใดดำเนินชีวิตในช่วงเวลานี้ผ่านพ้นไปอย่างราบรื่น มีปัญหาไม่ซับซ้อนมากนัก เด็กวัยรุ่นผู้นั้นย่อมเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ด้วยดีและมักจัดการกับชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้อย่างราบรื่น แต่ถ้าเป็นไปในทางตรงกันข้าม วัยนี้จะเป็นวัยที่ประสบความยุ่งยากมาก ดังนั้น การพัฒนาให้นักเรียนวัยรุ่นได้รู้จักการควบคุมอารมณ์ที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาพฤติกรรมของวัยรุ่นอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น การเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ที่มีประสิทธิภาพให้กับนักเรียนวัยรุ่น สามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การปลูกฝังจากครอบครัว โรงเรียน ด้วยการสอน การเป็นต้นแบบ การแนะแนว การให้การปรึกษา ซึ่งก็มีแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์แตกต่างกันไป แต่วิธีการบูรณาการแนวคิดเชิงจิตวิทยามาจัดเป็นชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา ยังไม่พบการคิดค้นและสร้างสรรค์เพื่อน มาใช้ช่วยเหลือวัยรุ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุผลและหลักการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์จิตวิทยาและนักการศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออก โดยการพัฒนาชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา เพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ ซึ่งเป็นชุดกิจกรรมที่บูรณาการศาสตร์ทางจิตวิทยาการศึกษา ศาสตร์ทางจิตเวช ศาสตร์แพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างเป็นชุดฝึกให้กับนักเรียนวัยรุ่น ได้มีแนวทางในการควบคุมอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผน การพัฒนาการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่จะเป็นกำลังสำคัญทางการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่การดำเนินการวิจัยไว้เฉพาะจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออกจำนวน 8 จังหวัด และศึกษาเฉพาะปัญหาเด็กที่อยู่ในระบบโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การควบคุมอารมณ์** หมายถึง ความสามารถของนักเรียนวัยรุ่นในการจัดการกำกับความคิด ที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึก และการแสดงออกถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของตนเองให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ประกอบด้วย

1.1 **การทบทวนอารมณ์ (Rumination)** หมายถึง การที่นักเรียนวัยรุ่น มีการไตร่ตรอง ใคร่ครวญถึงเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองเกิดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวในชีวิตประจำวันหรือเหตุการณ์เรื่องราวในปัจจุบันกับอดีต หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และนำสิ่งที่ได้จากการทบทวนมาแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

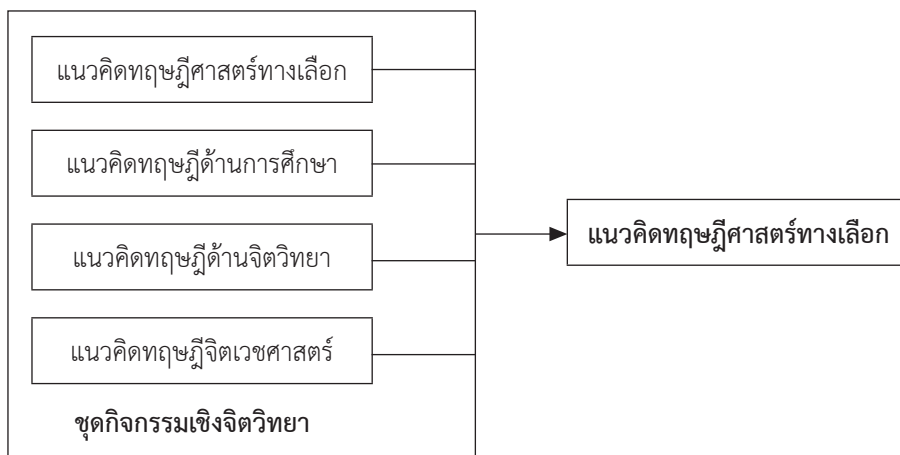
1.2 **การยับยั้งอารมณ์ (Emotional Inhibition)** หมายถึง การที่นักเรียนวัยรุ่นสามารถสกัดกั้นการแสดงความคิด ความรู้สึกของตนเองจากอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม ไม่ให้ผู้อื่นได้รับรู้ และสามารถปลดปล่อยได้อย่างเหมาะสม

1.3 **การควบคุมความก้าวร้าว (Aggression Control)** หมายถึง ความสามารถของนักเรียนวัยรุ่นในการควบคุมการแสดงออกทั้งกาย วาจา ที่มีต่อผู้อื่นในขณะที่ตนเองมีอารมณ์ทางลบ ตลอดจนไม่แสดงพฤติกรรมที่ใช้ความรุนแรงเมื่อรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจ และการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ทำให้ตนเองแสดงพฤติกรรมที่ใช้ความรุนแรงได้อย่างเหมาะสม

2. **ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์** หมายถึง แนวคิดในการจัดกิจกรรมเชิงกระบวนการเพื่อช่วยเหลือนักเรียนวัยรุ่น โดยเน้นการสร้างสัมพันธภาพ จากหลักการของจิตวิทยาการศึกษาเพื่อทำให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับ และเป็นกันเอง มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ความคิด และระบายความรู้สึกเกี่ยวกับความไม่สบายใจที่เผชิญอยู่ ทำให้นักเรียนได้เข้าใจตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ โดยบูรณาการการใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ มีกิจกรรมทั้งหมด 6 กิจกรรม ใช้เวลากิจกรรมละ 120 นาที

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการควบคุมอารมณ์ของโรเจอร์และนาจาเรียน (Roger & Najarian, 1989) มาใช้เป็นกรอบของตัวแปรตามในการศึกษาการควบคุมอารมณ์ตนเองของวัยรุ่น ส่วนตัวแปรต้น ผู้วิจัยได้ผสมผสานแนวคิดจากทฤษฎีศาสตร์ทางเลือก ทฤษฎีด้านการศึกษา ทฤษฎีด้านจิตวิทยา และ ทฤษฎีจิตเวชศาสตร์ เพื่อสร้างเป็นชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ ดังแสดงในแผนภาพข้างล่างนี้

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับสามารถนำชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ไปใช้ขยายผลให้กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์โดยตรงทั้งในสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. หน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพจิต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลและแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาการควบคุมอารมณ์ไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม
3. พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถเรียนรู้การพัฒนาการควบคุมอารมณ์ของวัยรุ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ

2. วิธีการศึกษา

การวิจัยและพัฒนา เรื่อง การเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นด้วยชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยานี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่น

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบวัดการควบคุมอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่น และชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่น มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แบบวัดการควบคุมอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่น

ลักษณะแบบวัดการควบคุมอารมณ์

แบบวัดการควบคุมอารมณ์นี้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การทบทวนอารมณ์ การยับยั้งอารมณ์ การควบคุมความก้าวร้าว มีข้อคำถามทั้งหมด 36 ข้อ

2. ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่น ดังนี้

2.1 ศึกษาแบบการแก้ปัญหาการควบคุมอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่น

การศึกษาในขั้นตอนนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus group interview) เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ นักการศึกษา ปรากฏชาวบ้าน จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 10 คน เกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยสังเคราะห์กิจกรรมเหล่านั้น เพื่อนำมาบูรณาการ เป็นชุดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อนำไปพัฒนาการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นต่อไป

2.2 พัฒนาชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่นและนำไปทดลองใช้

1. ผู้วิจัยข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2.1 มาวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการณ์ของปัญหาการควบคุมอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่นโดยการจำแนกลักษณะของปัญหาจากภูมิหลังครอบครัว และระดับการศึกษา

2. ร่าง ชุดกิจกรรมฯ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้มา และ เนื้อหาเชิงทฤษฎีการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมฯ โดยผสมผสานแนวคิดทางการศึกษาผสมผสานทางจิตวิทยา สังคมวิทยา จิตเวชศาสตร์ และศาสตร์แพทย์ทางเลือก
3. วิพากษ์เครื่องมือ โดยการจัดสัมมนานักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิพากษ์ชุดกิจกรรมฯ และปรับแก้ชุดกิจกรรมฯ ตามที่ได้รับการแนะนำ
4. นำชุดกิจกรรมฯ ที่ผ่านการหาคุณภาพ ไปดำเนินการจัดทดลองกับนักเรียนวัยรุ่นโดยผู้วิจัยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อคัดเลือกนักเรียนวัยรุ่นจากชมรมผู้ปกครอง โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชุมชน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)
5. ผู้วิจัยประสานงานให้โรงเรียนคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้ากลุ่มในการทดลองใช้ชุดกิจกรรมด้วยการให้นักเรียนทำแบบวัดการควบคุมอารมณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ลงบันทึกคะแนนเป็นข้อมูลรายบุคคล และเก็บไว้
6. ผู้วิจัยติดต่อไปยังนักเรียน และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน เข้าร่วมในการทดลองใช้ชุดกิจกรรม สอบถามความสนใจ จากนักเรียนที่มีคะแนนจากแบบวัดการควบคุมอารมณ์อยู่ในระดับปานกลางลงไป จำนวน 60 คน เพื่อเข้าร่วมการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาฯ ทำการวัดการควบคุมอารมณ์ด้วยแบบวัดการควบคุมอารมณ์ แล้วดำเนินการเปรียบเทียบคะแนนการควบคุมอารมณ์ก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบ t-test dependent
7. ติดตามผลการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาฯ อย่างต่อเนื่อง โดยการรายงานเชิงคุณภาพ
8. การจัดทำคู่มือต้นแบบแนวการปฏิบัติที่ดี : ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น

3. ผลการศึกษา

การวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น

ผลการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการช่วยเหลือนักเรียนวัยรุ่น พบว่า ปัญหาการควบคุมอารมณ์ของวัยรุ่นในปัจจุบันมีความหลากหลาย รูปแบบการแก้ปัญหาการควบคุมอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่นก็หลากหลาย มีการจัดกิจกรรมจากหลากหลายหน่วยงาน เช่น

1. หน่วยงานสาธารณสุข

1.1 มีการประเมินการควบคุมอารมณ์ ด้วยแบบวัดที่พัฒนา มีมาตรฐาน สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

1.2 มีการให้การช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีปัญหาการควบคุมอารมณ์ ด้วยการให้ข้อมูลความรู้

1.3 รูปแบบการแก้ปัญหาการควบคุมอารมณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นเชิงตั้งรับมากกว่าเชิงรุก เช่น การให้การช่วยเหลือโดยหน่วยงานจิตเวช จิตแพทย์ และนักจิตวิทยา

2. หน่วยงานการศึกษา

2.1 มีการประเมินอารมณ์ โดยครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ด้วยแบบวัดฯ ที่มีมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข จากกระทรวงศึกษา

2.2 มีการให้การช่วยเหลือจากครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ด้วยการให้การปรึกษารายบุคคล การปรึกษารายกลุ่ม การให้ข้อมูลความรู้ และประเมินเพื่อส่งต่อให้ได้รับการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม

3. ชุมชน และ ครอบครัว

ชุมชนและครอบครัวมีความตื่นตัวในการให้การช่วยเหลือ ส่งเสริม และป้องกันปัญหาทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นเพิ่มมากขึ้น มีการสื่อสาร สร้างเครือข่ายเพื่อความเข้าใจอันดีในการช่วยเหลือเพิ่มมากขึ้น

ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์สำหรับนักเรียนวัยรุ่น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย กิจกรรมเชิงจิตวิทยา จำนวน 6 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 Emotional Analysis

กิจกรรมนี้ เริ่มต้นจากการให้นักเรียนวัยรุ่นได้วิเคราะห์อารมณ์ของตนเองผ่านการเล่นจากกิจกรรมเชิงจิตวิทยาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จากแนวคิดทฤษฎีเล่าเรื่อง ทฤษฎีการเรียนรู้ และ ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ ผู้วิจัยจะใช้กิจกรรมลูกโป่งอารมณ์ กิจกรรมหลากหลายอารมณ์ ในการเรียนรู้อารมณ์ตนเอง

กิจกรรมที่ 2 Accepting Your Emotion

กิจกรรมนี้ เน้นหลักการในการสร้างการยอมรับในอารมณ์ของตนเอง เรียนรู้อารมณ์ทางบวก อารมณ์ทางลบ สร้างสรรค์วิธีการจัดการอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบ สามารถแสดงออกทางอารมณ์ทั้งอารมณ์เชิงบวกและอารมณ์เชิงลบได้อย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจัดกิจกรรม การ์ดอารมณ์ และ ถนนอารมณ์ ในการสร้างสรรค์ให้นักเรียนวัยรุ่นเกิดการยอมรับอารมณ์ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมที่ 3 Increase Your Self-Awareness

กิจกรรมเพิ่มพูนการตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเอง เน้นหลักการของการตระหนักรู้ในอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการเรียนรู้และยอมรับอารมณ์ของตนเอง ผู้วิจัยนำหลักการทฤษฎีเล่าเรื่อง ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ มาสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนการตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเอง ผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูน และภาพสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ 4 Social Awareness Activity

กิจกรรมนี้ เน้นกระบวนการเรียนรู้ความเชื่อมโยงระหว่างการใส่ใจในอารมณ์ในลักษณะที่แตกต่างกัน ท้นความเข้าใจอารมณ์สำหรับทุกคน เคารพกับความรู้สึก ชอบ หรือ ไม่ชอบ และทดลองการคิดในลักษณะ ใหม่ ๆ โดยผู้วิจัยบูรณาการทฤษฎีเชิงจิตวิทยา เพื่อให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเองที่ส่งผลต่อสังคม

กิจกรรมที่ 5 Relationship Management Activity

กิจกรรมนี้ เน้นกระบวนการจัดการสัมพันธภาพ ในการควบคุมอารมณ์ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่ม กำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนเอง จากกิจกรรมทางเลือกที่หลากหลายที่สมาชิกกลุ่มจะเลือกและกำหนดได้ด้วยตนเองนักเรียนวัยรุ่น จะได้เรียนรู้อารมณ์และความรู้สึกที่ทำให้ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในตนเอง การค้นหามุมมองของการสร้างความมั่นใจ การฝึกพูดกับตนเอง พูดกับสมาชิกครอบครัว พูดกับเพื่อนด้วยความมั่นใจ ผู้วิจัยจะให้นักเรียนวัยรุ่น ได้สำรวจความคิด พฤติกรรมอารมณ์และปฏิกิริยาทางร่างกายของตนเองโดยใช้ เทคนิคการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - based Learning) เทคนิคการมองภาพใหม่ (Reframing) เทคนิคการชื่นชมตนเอง (Self-Admiration)

กิจกรรมที่ 6 Emotion Control Summary

บูรณาการองค์ประกอบทุกด้าน ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึกที่มีต่ออารมณ์ของตนเองในขณะนี้ ความยากในการควบคุมอารมณ์ การจัดการกับอารมณ์ สิ่งใดที่จะสามารถทำให้สามารถเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกัน ผู้วิจัยสอนและสร้างเสริมให้นักเรียนวัยรุ่น สามารถมีศักยภาพในการควบคุมอารมณ์ได้อย่างเข้มแข็ง

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาที่มีต่อการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาถึงผลของการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาที่มีต่อการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น ด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ด้วยแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการควบคุมอารมณ์ ของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง ด้วยสถิติทดสอบ t-Test Dependent ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มทดลอง (Experimental Group) ระหว่าง ก่อนกับหลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา ด้วยสถิติทดสอบ t-Test Dependent (n=60)

	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		df	t	p
	M	SD	M	SD			
1. ด้านการทบทวนอารมณ์ (REVI)	2.19	.23	3.27	.68	11.876	59	.000
2. ด้านการยับยั้งอารมณ์ (INH1)	2.60	.54	3.34	.94	6.038	59	.000
3. ด้านการควบคุมความก้าวร้าว (AGGR)	2.76	.37	2.94	.38	3.128	59	.003
การควบคุมอารมณ์ (EMCON) โดยรวม	2.52	.28	3.18	.60	8.487	59	.000

ตาราง 1 พบว่าหลังจากที่กลุ่มทดลอง (Experimental Group) จำนวน 60 คน ได้เข้าร่วมชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา พบว่ามีค่าเฉลี่ยการควบคุมอารมณ์ (EMCON) โดยรวม สูงกว่าก่อนการเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($M = 3.18 > 2.52, t = 8.487$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการทบทวนอารมณ์ (REVI) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($M = 3.27 > 2.19, t = 11.876$)

ด้านการยับยั้งอารมณ์ (INH1) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($M = 3.34 > 2.60, t = 6.038$)

ด้านการควบคุมความก้าวร้าว (AGGR) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($M = 2.94 > 2.76, t = 3.128$)

4. สรุปผล

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผู้วิจัยพัฒนาชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ (Corey, 2012, p.30) ระหว่างบุคคล กระบวนการเชิงจิตวิทยาจะช่วยให้วัยรุ่นสามารถเรียนรู้ตระหนักรู้ในตนเอง และสามารถแสดงออกสิ่งที่เป็นกังวลหรือรับรู้มาในแง่มุมต่าง ๆ จากกลุ่มได้ พลังกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มค้นพบตนเองและยอมรับตนเอง (Corey, 2012 p.30) นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมเชิงจิตวิทยามีความเหมาะสมกับช่วงวัยรุ่นที่ต้องการพูดคุยกับเพื่อนวัยเดียวกัน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549, น.339) เนื่องจากกระบวนการของการปรึกษากลุ่มเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้แสดงความรู้สึกที่ขัดแย้งในตนเอง การสำรวจและค้นหาตนเองช่วยให้เกิดการแบ่งปัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในช่วงวัยเดียวกัน ซึ่งกระบวนการปรึกษานำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้บูรณาการทฤษฎีการปรึกษาและเทคนิคการปรึกษา โดยมีทฤษฎีการปรึกษาแบบเล่าเรื่องเป็นฐาน ผสานเทคนิคจากทฤษฎีต่าง ๆ โดยยึดกรอบแนวคิดทฤษฎีการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น เลือกเทคนิคที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา สิ่งที่ต้องการพัฒนา ใส่ใจต่อธรรมชาติของวัยรุ่น โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ (Initia Stage) ขั้นตอนการ (Working Stage) และขั้นยุติ (Ending Stage) อ้างอิงจาก 3 ขั้นตอนการปรึกษากลุ่มของ คอเรีย (Corey, 2012, p. 94-141) โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ขั้นนำ (Initial Stage) กำหนดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพปรึกษาสัมพันธภาพ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการจัดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา ตลอดช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม การมีสัมพันธภาพที่ดีเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จะทำให้กลุ่มเกิดบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความไว้วางใจต่อกัน สมาชิกกลุ่มจะสามารถมองเห็นเป้าหมายในการพัฒนาตนเองชัดเจน เพื่อให้เกิดความงอกงามทางจิตใจ และสามารถพัฒนาดตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนการ (Working Stage) เป็นขั้นตอนที่ใช้เพื่อการเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการปรึกษาแบบเล่าเรื่องเป็นฐาน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง และแลกเปลี่ยนกับเพื่อนสมาชิก และใช้ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ ทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา ตลอดจนเทคนิคการปรึกษากลุ่มตาม แนวคิดทฤษฎีที่วางแผนไว้ในกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความรู้สึกของตนเอง การสำรวจตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงตนเองในความคิดความเชื่อ อารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมไปในทางสร้างสรรค์

ขั้นยุติ (Ending Stage) เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มได้สรุปสิ่งที่ได้จากการพัฒนาตนเองและรับรู้ประโยชน์ที่เพื่อนได้รับ การสรุปมีความสำคัญมากเพราะทำให้สมาชิกได้รับรู้ถึงพัฒนาการการควบคุมอารมณ์ นำไปสู่การเริ่มเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองอย่างสร้างสรรค์และผู้วิจัยสามารถใช้เพื่อประเมินว่ากระบวนการในการจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จหรือไม่ ยังมีจุดใดที่ยังเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาบุคคลในกลุ่มแต่ละคน

สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้มีความครอบคลุม สามารถสร้างสัมพันธภาพ มีการพัฒนากระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการสรุปผลที่เหมาะสมและช่วยให้แต่ละชั่วโมงในการจัดกิจกรรมเชิงจิตวิทยามีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาการควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดี

2. ผลของชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาต่อการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น อภิปรายได้ดังนี้

นักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น คะแนนการควบคุมอารมณ์หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมการใช้ชุดกิจกรรมฯ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลอง (Experimental Group) จำนวน 60 คน ได้เข้าร่วมการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ พบว่าค่าเฉลี่ยการควบคุมอารมณ์ (EMCON) โดยรวม สูงกว่าก่อนการเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มุ่งเน้นให้นักเรียนวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มทดลองได้ทำความเข้าใจตนเอง เข้าใจความคิด อารมณ์ ในการที่จะแสดงออกเป็นการกระทำ โดยเริ่มจากการสำรวจ สังเกตอารมณ์ ความคิดของตนเอง เกิดการตระหนักรู้ และเรียนรู้ที่จะมองการณ์ไกล รวมทั้งการสังเกตการตอบสนองของร่างกายตนเองเมื่อมีอารมณ์ เกิดขึ้นซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการช่วยเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ให้กับนักเรียนวัยรุ่น การที่นักเรียนวัยรุ่นได้เรียนรู้ความสามารถของตนเอง เช่น ความมุ่งมั่นในตน ความเชื่อมั่นในตนเอง โดยเฉพาะการเชื่อในอำนาจในตนเอง เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก กัดดันหรือทำให้เกิดความเครียดนักเรียนจะสามารถควบคุม ตลอดจนจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งไปกว่านั้น ยังสอดคล้องกับ ฟอกซ์ (Fox & Calkins, 2003) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการควบคุมอารมณ์ของตนเอง กล่าวว่า การควบคุมอารมณ์ของตนเองนั้น มีอิทธิพลมาจากปัจจัยภายในและภายนอกซึ่งถูกหล่อหลอมมาตั้งแต่ยังเป็นทารก โดยปัจจัยภายในนั้นมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล โดยปกติมักถูกคิดว่าเป็นโดยธรรมชาติ แต่แท้จริงแล้วปัจจัยภายในนั้นหมายรวมไปถึงอารมณ์ตั้งแต่เป็นทารกและพัฒนาการทางปัญญาซึ่งมีการรักษาและยับยั้งอย่างเหมาะสม ส่วนปัจจัยภายนอก เช่น การได้รับดูแล สิ่งแวดล้อม ญาติพี่น้อง ความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงาน และความคาดหวังทางวัฒนธรรม เกี่ยวเนื่องกับการแสดงอารมณ์ ซึ่งจุดเน้นของกิจกรรมเชิงจิตวิทยาได้เน้นการสร้างตระหนักทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วย และจุดเด่นอีกประการหนึ่งของชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาฯ ได้ทำให้นักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลองได้จัดการกับเรื่องราวที่ค้างคาใจที่ส่งผลต่ออารมณ์ของกลุ่มทดลองด้วย ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับที่ Salovey และ Sluyter (1997) อธิบายไว้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคลพัฒนาจากบุคคลที่มีการจัดการกับอารมณ์ และสามารถควบคุมอารมณ์ที่เหมาะสม จะเป็นส่วนสำคัญที่จะเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ ตลอดจนเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และลดภาวะความเครียดของบุคคล ทำให้สามารถบริหารจัดการอารมณ์ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้นักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลองได้รับการเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ด้วยชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จึงทำให้นักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีความตระหนัก การจัดการกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่ค้างคาใจ สามารถเรียนรู้เทคนิคในการพัฒนาอารมณ์ของตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Bernard (2008) และ Bono and Remus

(2006) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น ด้วยกระบวนการฝึกอบรม และพบว่าประสิทธิภาพในการอบรม ทำให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองมีความสามารถในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสามารถควบคุมอารมณ์ ได้ สูงกว่ากลุ่มควบคุม และการที่ค่าเฉลี่ยคะแนนการควบคุมอารมณ์ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างชัดเจนทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนด ระบบและขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาอย่างชัดเจน เน้นการที่ผู้วิจัย ให้ความสำคัญกับการสร้างสัมพันธ์ภาพ และการรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกกลุ่ม และระหว่างสมาชิกกลุ่มกับผู้วิจัย นั้นมีความสำคัญมากการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีจะส่งผลให้สมาชิกกลุ่มเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างมี ประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนวัยรุ่นสามารถฝึกทักษะในการจัดการกับอารมณ์ได้ทั้งในขณะอยู่ในกลุ่มและในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มยังได้ประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างตนเอง สมาชิกในกลุ่ม และผู้วิจัยที่ร่วมกัน แบ่งปันประสบการณ์ ทำให้เกิดสัมพันธ์ภาพในการปรึกษากลุ่มที่มีทั้งการดูแล ยอมรับ เข้าใจและสนับสนุนเสมือนเป็น สังคมจำลองให้นักเรียนวัยรุ่นได้ฝึกฝน เรียนรู้ ซึ่งกันและกัน (Gazda, Duncan & Meadows, 1967 อ้างถึงใน Gazda, 1989) (Hansen, Warner & Smith, 1980, p.4) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของคอเรีย (Corey, 2012, p.30) ที่ว่ากลุ่ม จะเป็นสถานที่ที่ให้อาจารย์ได้แสดงออกความรู้สึกที่สับสน ได้สำรวจสิ่งที่สงสัยเกี่ยวกับตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรื่องราวกับ เพื่อนและมีเพื่อนพร้อมที่จะรับฟัง กลุ่มจะช่วยให้วัยรุ่นเปิดเผย ค่านิยม ความเชื่อและเริ่มปรับเปลี่ยนค่านิยมบางอย่างที่ ขัดขวางจิตใจไม่ให้เติบโต ประเด็นสำคัญคือกลุ่มจะช่วยวัยรุ่นด้านการสื่อสารกับเพื่อนวัยเดียวกันหรือต่างวัย ได้เรียนรู้ แบบอย่างจากผู้นำกลุ่ม ได้ทดลองทำสิ่งต่าง ๆ ในบรรยากาศที่ปลอดภัย โดยมีกลุ่มเพื่อนและผู้นำกลุ่มให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ พร้อมทั้งจะเข้าใจในสิ่งที่วัยรุ่นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในกลุ่มจะนำไปสู่การเข้าใจตนเองและการยอมรับตนเอง

ส่วนระยะเวลาในการให้จัดกิจกรรม นับเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม (Corey, 2012, p.99) และแต่ละครั้งใช้เวลา 90-120 นาที ซึ่งมีความเหมาะสมและเป็นความสมัครใจของนักเรียนวัยรุ่นในการพบกัน ทำให้นักเรียนวัยรุ่นได้มีระยะเวลา ในทบทวน และปรับความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ และในการให้การปรึกษาส่งผลให้ นักเรียนวัยรุ่นได้ตระหนักรู้ในประสบการณ์ที่มุ่งในการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไว้วางใจ ยิ่งไปกว่านั้น การออกแบบทางเลือกในการเปลี่ยนแปลงตนเองของสมาชิกกลุ่มให้มีการฝึกปฏิบัติในชีวิตประจำวันเป็น ระยะเวลา ร่วมกับการให้นักเรียนวัยรุ่นได้สรุปผล การกระตุ้นเตือนของผู้วิจัยให้กลุ่มนักเรียนวัยรุ่นสำรวจสิ่งที่ค้างคาใจใน แต่ละชั่วโมงกระบวนการมีความเหมาะสม มีการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การสำรวจและคงอยู่กับอารมณ์ความรู้สึก ของตนเองการให้เวลาได้ฝึกฝนทักษะ การเรียนรู้ และการจัดสิ่งที่ค้างคาใจ ขั้นตอนการสรุปผล ที่ชัดเจน การกำกับชั่วโมง และระยะเวลาการปรึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนวัยรุ่น สามารถช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นได้เข้าร่วมเกิดการเปลี่ยนแปลง และ เกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการควบคุมอารมณ์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ดังนั้นการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา เพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ สามารถทำให้นักเรียนวัยรุ่นมีสมรรถนะ ในการควบคุมอารมณ์ดีขึ้น ดังนั้นหากมีการขยายผลในการใช้ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาในระบบการดูแลช่วยเหลือของ โรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม จะช่วยสร้างเสริมให้การควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นมีความคงทนมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียน วัยรุ่นสามารถปรับตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ ที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากพื้นฐานแนวคิดเชิงจิตวิทยา ในการพัฒนาบุคคล ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความทันสมัย และเสริมสร้างให้วัยรุ่นตระหนักถึงความสำคัญของ อารมณ์ที่มีต่อ คุณภาพของเยาวชน ดังนั้นจึงควรเผยแพร่ และนำชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา มาใช้ในการดำเนินงานกับเยาวชนในวงกว้าง ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาชุดกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการควบคุมอารมณ์ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อสะดวก ในการเข้าถึง และสามารถสนองตอบต่อปัญหาการควบคุมอารมณ์ ตลอดจนพัฒนาการของวัยรุ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวลักษณะต่าง ๆ หรือ การควบคุมอารมณ์ของวัยรุ่นที่มีรูปแบบการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าครอบครัวและการเลี้ยงดูส่งผลต่อการควบคุมอารมณ์ เพื่อนำไปพัฒนาเป็นนโยบายในการส่งเสริมสถาบันครอบครัวและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

5. เอกสารอ้างอิง

นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2548. **รักกันให้ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : 108 สูดยอดไอดี.

วลัยกรณ์ แพร์กิจธรรมชัย. 2555. **ผลของการปรับพฤติกรรมเพื่อลดความก้าวร้าวของวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยง**. ปริญญาโท
กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549. **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

Bernard, M.E. 2008. **The effect of You Can Do It! Education on the emotional resilience of primary school students with social, emotional, behavioural and achievement challenges**. Proceedings of the Australian Psychological Society Annual Conference, 43, 36-40.

Blos, P. 1979. **The adolescent passage: Developmental issues**. New York: International Universities Press, Inc.

Bono, J. E., & Ilies, R. 2006. **Charisma, Positive Emotions and Mood Contagion**. The Leadership Quarterly, 17, 317-334.

Corey, G. 2012. **Theory and practice of counseling and psychotherapy** (9th ed.). Belmont, CA Brooks-Cole.

Gazda, G. M. 1989. **Group Counseling**. United States of America: Library of Congress Cataloging in Publication Data.

Hansen, J. C., Warner, R. W., & Smith, E. J. 1980. **Group counseling : theory and process** (2nd ed.). Chicago: Rand McNally College.

Roger, D., & Najarian, B. 1989. **The construction and validation of a new scale for Measuring emotion control**. Personality & Individual Differences, 10(8), 845-853.

Salovey, P., & Sluyter, D. J. (Eds.). 1997. **Emotional development and emotional intelligence: Educational implications**. New York, NY, US: Basic Books.

Silk, J. S., Steinberg, L., & Morris, A. S. 2003. **Adolescents' emotion regulation in daily life: Links to depressive symptoms and problem behavior**. Child Development, 74, 1869-1880. doi: 10.1046/j.1467-8624.2003.00643.x

Thompson, R. A. 1994. **Emotional Regulation: A theme in search of definition**. Monographs of the society for research in child development, 15(2-3), 25-52.

Wills, T. A., Walker, C., Mendoza, D., & Ainette, M. G. 2006. **Behavioral and emotional self-control: Relations to substance use in samples of middle and high school students**. Psychology of Addictive Behaviors, 20(3), 265-278.

การสร้างสรรคสื่อโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (เศรษฐกิจพอเพียง) บ้านคลองหัวช้าง
อำเภอนิหารแดง จังหวัดสระบุรี

The Creation of Advertising media for public relations promotion in
eco-agriculture tourism, Ban Khlong Hua Change Community Learning
Center, Amphoe Wihan Daeng, Saraburi Province

มัทธนี ปราโมทย์เมือง

Mattanee Parmotmuang

สาขาวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
Department of Printing and Packaging Design, Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University
of Technology, Phra Nakhon

E-mail: Mattanee2012@gmail.com Tel. 082-349-3038

Received 10/11/2562

Revised 06/11/2563

Accepted 18/11/2563

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคสื่อโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ ศูนย์เรียนรู้ชุมชน (เศรษฐกิจพอเพียง) บ้านคลองหัวช้าง อำเภอนิหารแดง จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การพัฒนาสื่อโฆษณา เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ การสร้าง การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ตัวใหม่และประเมินผลความพึงพอใจต่อรูปแบบใหม่ของสื่อประชาสัมพันธ์ วิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการวิจัย ทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณเข้าด้วยกัน อันประกอบด้วยกลุ่มผู้รู้ทางกลุ่มวิชาการ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานการออกแบบ-ผลิตสื่อโฆษณา และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่เป็นชาวบ้านในชุมชนนักท่องเที่ยว เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์ สอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล และการประเมินผลความพึงพอใจต่อรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ตัวใหม่และนำเสนอด้วยวิธีเขียนเชิงพรรณนา ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์ มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งด้านการออกแบบโครงสร้างและด้านการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งด้านสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ ที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดของการออกแบบ คือ แผ่นพับ

คำสำคัญ: สื่อโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว เกษตรเชิงอนุรักษ์

Abstract

The creation of advertising media for public relations promotion in eco – agriculture tourism was focused. The purposes were to develop advertising media for public relation in eco-tourism, create new public relation media, and assess the satisfaction of the new trend of public relation media. This is an integrated research with mixed method in qualitative and quantitative. The participants were a group of academic groups, a group of advertising media production and design, and a group of villagers in the area of community-based tourism. The instruments used to collect data were interviews, inquiries, data analysis, and evaluation of the satisfaction with public media's styles presented by descriptive writing. The result showed that for packaging styles, the satisfaction was at

the highest level both structural design and packaging graphic design including advertising media and public relations. The highest level of satisfaction in design was a brochure.

Keywords: Advertising and Public relation media, Tourism, Eco-Agriculture

1. บทนำ

“การพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องทำตามขั้นตอนการสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นพอสมควร และปฏิบัติให้ได้แล้วจึงค่อยสร้าง ค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับ หากมุ่งแต่ที่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและประชาชนให้สอดคล้องแล้ว ก็จะเกิดความไม่สมดุลขึ้นเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยาก ล้มเหลวได้ในที่สุด”

- พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 -

คำว่า เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลางที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และถือปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินในทางสายกลาง มีความพอเพียง และมีความพร้อมที่จัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องอาศัยความรู้ รอบคอบและระมัดระวังการวางแผนดำเนินการทุกขั้นตอน ทั้งนี้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน ให้อยู่ได้ในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง อันประกอบด้วย “ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน” บนเงื่อนไข “ความรู้” และ “คุณธรรม” โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกใช้เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย เพื่อมุ่งการพัฒนาที่สมดุลยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดี มีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน หรือที่เรียกว่า “สังคมสีเขียว”

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านคลองหัวช้าง จ.สระบุรี เป็นชุมชนหนึ่งที่น้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตของชุมชน ตั้งอยู่เลขที่ 10 หมู่ที่ 10 ต.คลองเรือ อ.วิหารแดง จ.สระบุรี มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 2.88 ตารางกิโลเมตร ลักษณะเป็นที่ราบติดเชิงเขา ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2550 จากการรวมตัวตั้งกลุ่มอาชีพของกลุ่มแม่บ้านที่ไม่มีงานทำและไม่มีรายได้ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มคือ ทอพรหมเช็ดเท้าจากเศษผ้าเส้นและตั้งชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มแม่บ้านทอผ้าเช็ดเท้าบ้านคลองหัวช้าง” โดยวัตถุประสงค์เพื่อเป็นต้นแบบการสร้างกลุ่มอาชีพให้เป็นระบบส่งผลให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้หลัก และรายได้เสริมแก่หมู่บ้านในชุมชน ด้วยการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ บรรจุกฎและเป็นที่เรียนรู้อะไรและท่องเที่ยวภายในชุมชนที่หลากหลายรูปแบบขึ้น ให้เกิดความเข้มแข็งมีภูมิคุ้มกันที่ดีได้อย่างยั่งยืน (ชลธิชา คชประเสริฐ, 2562. การสัมภาษณ์)

ในปี พ.ศ.2549 หมู่บ้านได้รวบรวมแผนการพัฒนาหมู่บ้าน 4 ด้าน โดยใช้แผนยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนของกรมการพัฒนาชุมชนคือ 1. พัฒนาคน 2. พัฒนาพื้นที่ 3. พัฒนาแหล่งรายได้ 4. พัฒนาแผนชุมชนโดยกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง มีการพัฒนาหมู่บ้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์และได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้านเชิงท่องเที่ยว โดยชุมชนของจังหวัดสระบุรี ปี พ.ศ.2552 ได้จัดหลักสูตรการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพร้อมที่พักแบบโฮมสเตย์ เพื่อให้เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริและแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์วิถีชุมชนให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเรื่อยมา

ดังนั้นในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (เศรษฐกิจพอเพียง) บ้านคลองหัวช้าง อ.วิหารแดง จ.สระบุรี จึงถือว่ามีความจำเป็นมากสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้รู้จักเพิ่มขึ้นและสนใจเข้าร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ใช้จึงต้องมีการปรับตัวให้สูงขึ้น มุ่งเน้นสร้างความน่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นสินค้า บริการและหน่วยงานองค์กรให้มีภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชน สังคม โดยข่าวสารที่สื่อสารมุ่งเน้นการรับรู้และความเข้าใจ ตลอดจนความผูกพันที่มีต่อผู้บริโภค สื่อโฆษณา สามารถจำแนกได้หลายประเภทซึ่งคำนึงถึงลักษณะที่เป็น

รูปธรรม เกิดประโยชน์ในปัจจุบันและมีศักยภาพในอนาคตไปยังกลุ่มลูกค้าที่กระจายอยู่ในเวลาอันรวดเร็ว เพิ่มยอดการจัดจำหน่ายในการทำตลาดมากยิ่งขึ้น

ในการวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์สื่อโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านคลองหัวช้าง อ.วิหารแดง จ.สระบุรี” ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยว ประชาชนทั่วไปและประชาชนภายในชุมชนบ้านคลองหัวช้าง อ.วิหารแดง จ.สระบุรี มีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบและผลิตสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ของชุมชน ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ของชุมชนและผลิตภัณฑ์ของชุมชนมาตรฐานที่จัดจำหน่าย และเกิดความพอใจต่อรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ตัวใหม่จากสื่อต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางมากขึ้น

จากการลงพื้นที่ในการสำรวจ สอบถามและสัมภาษณ์ พบว่า สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์เดิมมีปัญหาต่าง ๆ คือ สื่อประชาสัมพันธ์เดิมมีรูปแบบสื่อคล้ายสมัย ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน รูปแบบสื่อมีน้อย ไม่หลากหลาย ไม่ครอบคลุมลักษณะการใช้งาน อาจเกิดจากความไม่รู้ ไม่ชำนาญในการออกแบบที่เหมาะสมสำหรับการใช้งาน ขาดความเป็นเอกลักษณ์ขององค์กร ไม่เข้าพวกกัน ทั้งงานสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์และงานบรรจุภัณฑ์ทางด้านโครงสร้างและด้านกราฟิกที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งานและความงาม วัสดุที่ใช้ผลิตป้ายส่วนใหญ่จะเป็นแผ่นไม้กระดาน เขียนข้อความสีน้ำมัน ทำให้ดูไม่น่าสนใจ จากเหตุผลข้างต้นนี้ ผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญของโครงการวิจัย เรื่อง “การสร้างสรรค์สื่อโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านคลองหัวช้าง อ.วิหารแดง จ.สระบุรี” ที่จะช่วยการสื่อสาร สามารถส่งตรงและส่งต่อข่าวสารของหน่วยงานองค์กรนั้น อีกทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านกิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สถานที่พักแบบโฮมสเตย์ ทั้งผลิตภัณฑ์/สินค้าในชุมชนที่ผลิต เพื่อจำหน่ายหารายได้แก่ครอบครัว ชุมชน จากผลผลิตทางการเกษตรของตนเอง ทั้งยังนำแนวคิดวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านคลองหัวช้างเป็นแนวทางการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เข้าร่วมด้วย ให้เกิดเป็นเอกลักษณ์แก่ชุมชนบ้านคลองหัวช้าง ให้เกิดความเข้าใจและสามารถรับรู้ถึงการประชาสัมพันธ์ได้ในเวลาอันรวดเร็วและกว้างขวางขึ้น ตรงตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาสื่อโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ การสร้าง การผลิตสื่อตัวใหม่และประเมินผลความพึงพอใจต่อรูปแบบใหม่ของสื่อประชาสัมพันธ์นั่นเอง

รูปที่ 2 รูปแบบเดิมของบรรจุภัณฑ์และสื่อประชาสัมพันธ์

2. วิธีการศึกษา

2.1 วิธีการวิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการวิจัย (Mixed Methods) ดังนี้

- 2.1.1 การลงพื้นที่ภาคสนามในการสำรวจ
- 2.1.2 การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.1.3 การออกแบบและพัฒนาารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ
- 2.1.4 การสร้างและการผลิตต้นแบบสื่อประชาสัมพันธ์
- 2.1.5 การประเมินผลความพึงพอใจต่อรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ตัวใหม่
- 2.1.6 การนำผลงานไปใช้งาน และถ่ายทอดผลงานวิจัยสู่ชุมชน สังคม

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ตามขั้นตอนการดำเนินงานของวัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) แบบสำรวจพื้นที่ภาคสนาม
- 2) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสอบถามความต้องการข้อมูลเบื้องต้น
- 3) แบบสอบถาม เป็นแบบประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ตัวใหม่

2.2.2 กระบวนการวิจัยกับการใช้เครื่องมือในการวิจัย

- 1) ขั้นตอนการสำรวจพื้นที่ภาคสนาม
 - 1.1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - แบบสำรวจ, แบบสัมภาษณ์, การจดบันทึก, การบันทึกภาพ
- 2) ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - การศึกษาค้นคว้า, การจดบันทึก, แบบสอบถาม, แบบสัมภาษณ์
- 3) ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์
 - 3.1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - การศึกษาค้นคว้า, การจดบันทึก, แบบสอบถาม, ผู้เชี่ยวชาญ
- 4) ขั้นตอนการประเมินผลความพึงพอใจต่อรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ตัวใหม่
 - 4.1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - แบบสอบถาม ใช้ประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยสถิติจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

- 5) การนำผลงานไปใช้งาน และถ่ายทอดผลงานวิจัยสู่ชุมชน สังคม
 - 5.1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - แบบสอบถาม ใช้ในการประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง

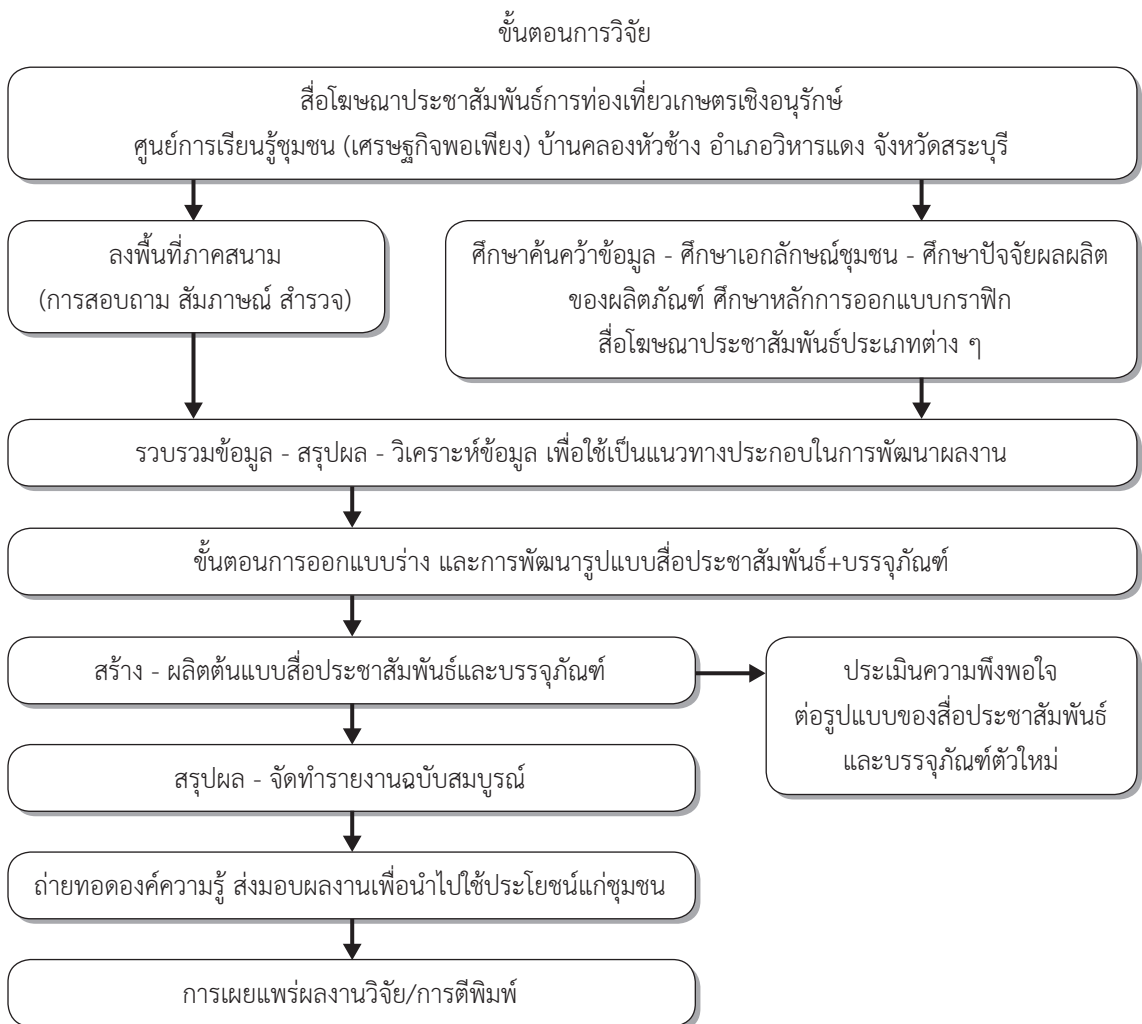
2.2.3 ขอบเขตของการประเมินผลการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์

- 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ตัวใหม่
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพและความพึงพอใจของรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ตัวใหม่ ดังนี้
 - ด้านการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ และด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- 3) ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
 - ประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 400 คน
 - กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 196 คน โดยใช้

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (อ้างในนิรัช สุตสังข์. 2548)

2.3 การเก็บข้อมูล

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น จากการสำรวจพื้นที่ภาคสนาม การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสำรวจ สอบถามและสัมภาษณ์ โดยการพูดคุยเชิงลึกกับผู้นำชุมชน ผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ นักท่องเที่ยวและแบบประเมินผลกับกลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องและนักท่องเที่ยว

รูปที่ 1 แผนผังขั้นตอนการวิจัย

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

2.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลเอกลักษณ์ของชุมชน ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน, การสำรวจ สัมภาษณ์ ซึ่งเกี่ยวกับการตีความข้อมูล เพื่ออธิบายสิ่งที่ปรากฏการณ์และนำมาเป็นแนวคิดและแนวทางการออกแบบ

2.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ยและการแปลความหมายและประเมินตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีค่าคะแนน 5 ระดับ แปลความหมาย คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

3.1 ผลการศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นการออกแบบบรรจุภัณฑ์

3.1.1 ด้านการออกแบบโครงสร้าง ใช้รูปทรงที่เป็นทรงสี่เหลี่ยมเป็นส่วนใหญ่ให้ง่ายต่อการจัดวางซ้อนทับกัน ทำให้ไม่เปลืองพื้นที่ต่อการจัดวางสินค้าสำหรับการจัดจำหน่ายสำหรับบรรจุภัณฑ์ ดังนี้ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร, บรรจุภัณฑ์ข้าวกล้องหอมนิล, บรรจุภัณฑ์ข้าวไรเบอรี่, บรรจุภัณฑ์เห็ดสามรส วัสดุที่ใช้เป็นกระดาษอาร์ต

(Art Paper) ส่วนบรรจุภัณฑ์หีบสามารสด้านใน วัสดุที่ใช้เป็นกล่องพลาสติกชนิดโพลิโพรพิลีน (Polypropylene) หรือเรียกว่า พีพี (PP) เป็นพลาสติกที่มีความใส คงรูป เหนียวและทนแรงกระแทกได้ดี ทนสารเคมีและน้ำมัน ใช้ทำภาชนะบรรจุอาหาร มีฝาปิด มองเห็นสินค้าภายในได้และบรรจุภัณฑ์พรมเช็ดเท้า มีลักษณะเป็นสายคาด

3.1.2 ด้านการออกแบบกราฟิก จะเน้นถึงรูปแบบที่มีสีสันที่มีความสดใส สวยงาม สะดุดตา มีการนำสื่อ/หรือเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านคลองหัวช้างมาใช้ได้เป็นอย่างดี เช่น แนะนำสถานที่ของชุมชนบ้านคลองหัวช้าง, กิจกรรมท่องเที่ยว, บ้านพักโฮมสเตย์, ฐานการเรียนรู้, ผลิตภัณฑ์ชุมชนมาตรฐาน และโลโก้รางวัล มาใช้ประกอบเป็นแนวคิดในการออกแบบซึ่งสื่อถึงความหมาย การแสดงออกทางรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่สินค้า และช่วยส่งเสริมการขายให้กับผู้ซื้อ ใช้แนวคิดของดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ (2537) ที่ว่า “บรรจุภัณฑ์ เป็นเครื่องบ่งชี้บอกผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้า ลักษณะวิธีการใช้แหล่งผลิต และเป็นตัวช่วยในการเพิ่มยอดขาย ช่วยสร้างภาพพจน์ และเอกลักษณ์ให้กับสินค้า”

3.2 ผลการศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์

3.2.1 ด้านการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ ใช้ลักษณะการออกแบบผลงานทั้งหมดให้มีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน ให้มีบุคลิกภาพของผลงานไปในเรื่องเดียวกัน ทั้งการใช้ “สี” ที่ใช้โทนสีเขียวเป็นหลักในการออกแบบที่สื่อแสดงถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรธรรมชาติ สื่อถึงการพักผ่อน ผ่อนคลาย ลักษณะ “ตัวอักษร” ใช้แบบคัดลอกมือหรือตัวเขียน (คือแบบไม่มีหัว/ดูเรียบง่าย) ทำให้ดูไม่เป็นทางการ ลักษณะ “รูปภาพ” ใช้ภาพถ่ายเหมือนจริงจากสถานที่จริงและมีภาพกราฟิกและภาพการ์ตูนเข้ามาผสมประกอบการออกแบบและการจัดหน้าบ้าง ให้ดูน่าสนใจ การออกแบบเน้นความเรียบง่าย การสะท้อนวิถีชีวิต ชุมชน ท้องถิ่น ทั้งด้านวิถีชีวิต สภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ทั้งประเพณีวัฒนธรรมและฐานกิจกรรม/ฐานเรียนรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้บ้านคลองหัวช้าง เพื่อช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

3.2.2 วัสดุที่เลือกใช้ผลิต แผ่นพับ เป็นกระดาษอาร์ตมัน หนา 130-160 แกรม ลักษณะการพับแบบจดหมาย คือ การพับ 2 ครั้ง แบ่งกระดาษออกเป็น 3 ส่วน เป็นการพับที่ใช้งานง่ายที่สุดและเป็นที่นิยมใช้ที่สุด ป้ายโรลอัพ จะใช้การพิมพ์ลงกระดาษอาร์ต หนา 180 แกรม ขนาด 800 x 1,950 mm. ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของวสุนามไพศาลสถิต (2550) ได้กล่าวไว้ว่า กระดาษอาร์ตมัน สำหรับงานพิมพ์ที่ต้องการความมันวาว และเน้นความสวยงามเป็นพิเศษ คุณภาพกระดาษคมชัด เหมือนต้นฉบับ เอกสารที่ได้จึงคมชัดเหมือนต้นฉบับจริง ส่วนป้ายไวนิล เป็นเม็ดพลาสติกที่นำมาทำไวนิล โดยส่วนใหญ่ทำจากโพลีเอสเตอร์ (Polyester) ประกบหน้าหลัง โดยตรงกลางเป็นเส้นใยที่จับแผ่นเม็ดพลาสติกไว้ด้วยกัน เพื่อให้เกิดความแข็งแรงของวัสดุ ส่วนป้ายแผ่นผ้า/แผ่นที่ และป้ายแสดนต์ใช้การพิมพ์ลงบนสติ๊กเกอร์ไวนิล แล้วติดซ้อนลงแผ่นฟลูทบอร์ด (Flute Board) อีกชั้นให้หนาแน่นขึ้น

3.3 ผลการศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

เป็นแบบสอบถามข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของตารางวิจัยของเครจซ์และมอร์แกน จำนวน 196 ชุด จากประชากร จำนวน 400 คน ที่เป็นผลการศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายผลข้อมูลด้านการออกแบบมีดังนี้

1. ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 กลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 74.00) ระดับช่วงอายุ คือ อายุระหว่าง 45-54 ปี (ร้อยละ 45.00) ระดับการศึกษา อันดับแรก คือ ปริญญาตรี (ร้อยละ 47.50) กลุ่มอาชีพ อันดับแรกคือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 29.50) และผู้มีรายได้/เดือน อันดับแรก คือ ระหว่าง 20,001-30,000 บาท (ร้อยละ 41.25)

1.2 กลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่มีความต้องการต่อรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์และบรรจุภัณฑ์ตัวใหม่ ระดับมากที่สุด คือ (ร้อยละ 100.00) การใช้ “ภาพ” คือ ใช้ภาพถ่ายจากสถานที่จริง (ร้อยละ 32.75) การใช้ลักษณะ “สีสัน/

ลวดลาย” อันดับแรกคือ เน้นโทนสีแบบสดใส (ร้อยละ 43.75) ส่วนการใช้ลักษณะ “ตัวอักษร” อันดับแรก คือ เป็นแบบ คัดลอกมือหรือตัวเขียน เน้นเรียบง่าย ดูผ่อนคลาย ไม่เป็นทางการ เหมาะแก่การพักผ่อน (ร้อยละ 53.75) และการนำเสนอเนื้อหา เรื่องราวสื่อประชาสัมพันธ์ ของกลุ่มเป้าหมาย ในภาพรวมต้องการให้แสดงรายละเอียดที่หลากหลาย ไม่เจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้การประชาสัมพันธ์เป็นแบบภาพกว้าง รับรู้ได้ทุกเรื่อง คือ การผสมเนื้อหาาร่วมกัน ทั้งการให้แนะนำเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้ชุมชน/ชุมชน, กิจกรรม/ฐานการเรียนรู้, กิจกรรมการท่องเที่ยว, บ้านพักโฮมสเตย์, ผลิตภัณฑ์ชุมชนมาตรฐาน, โลโก้รางวัล/ประกาศนียบัตร (ร้อยละ 30.00)

2. ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการต่อรูปแบบใหม่ของสื่อประชาสัมพันธ์

2.1 กลุ่มเป้าหมาย ที่ตอบแบบสอบถามความต้องการต่อรูปแบบใหม่ของสื่อประชาสัมพันธ์ ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.50) ระดับช่วงอายุ คือ อายุระหว่าง 35-44 ปี (ร้อยละ 36.00) ระดับการศึกษา อันดับแรก คือ ปริญญาตรี (ร้อยละ 50.50) กลุ่มอาชีพ อันดับแรก คือ คำขาย/ธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 37.50) และผู้มีรายได้/เดือน อันดับแรก คือ ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท (ร้อยละ 40.00)

ตารางที่ 1 แสดงระดับการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบใหม่ของบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชน

การออกแบบบรรจุภัณฑ์			
รายการประเมิน	ระดับคะแนน		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	SD.	
1. ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์			
1.1 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์โดยรวมมีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์	4.64	0.54	มากที่สุด
1.2 วัสดุของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.45	0.66	มาก
1.3 บรรจุภัณฑ์มีขนาดที่พอเหมาะพอดี ต่อจำนวนผลิตภัณฑ์ที่บรรจุภายใน	4.59	0.55	มากที่สุด
1.4 สามารถเปิด-ปิด การเก็บรักษาสินค้าและหยิบจับได้ดี สะดวกต่อการใช้งาน	4.32	0.71	มาก
1.5 ปกป้องคุ้มครองผลิตภัณฑ์ภายในได้เป็นอย่างดี	4.59	0.55	มากที่สุด
รวม	4.51	0.60	มากที่สุด
2. ด้านการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์			
2.1 รูปแบบสีสันท มีความสดใส สวยงาม	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 รูปภาพ ลวดลายที่ตกแต่ง มีความเหมาะสม สอดคล้อง สวยงาม	4.60	0.55	มากที่สุด
2.3 รูปแบบตัวอักษร มีความสอดคล้อง เหมาะสม	4.20	0.45	มาก
2.4 การแสดงรายละเอียด ข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ มีความเหมาะสม ครบถ้วน	4.65	0.22	มากที่สุด
2.5 บรรจุภัณฑ์มีการนำเสนอ/หรือเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านคลองหัวช้าง มาใช้ได้เป็นอย่างดี	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม	4.61	0.42	มากที่สุด
รวมทั้งสิ้น	4.56	0.51	มากที่สุด

สรุปตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบใหม่ของบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชนของกลุ่มเป้าหมาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 และแยกการประเมินผล ดังนี้

1. การออกแบบบรรจุภัณฑ์ มี 2 ส่วน ดังนี้

1) ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจ ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 โดยมีความพึงพอใจมากที่สุด ข้อ 1.1 คือ รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ มีความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51

2) ด้านการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจ ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 โดยมีความพึงพอใจมากที่สุด ข้อ 2.1 และ 2.5 คือ รูปแบบสีสันทัน มีความสดใสสวยงาม และบรรจุภัณฑ์มีการนำสื่อ/หรือเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านคลองหัวช้างมาใช้ได้เป็นอย่างดี ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61

ตารางที่ 2 แสดงระดับการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบใหม่ของสื่อประชาสัมพันธ์

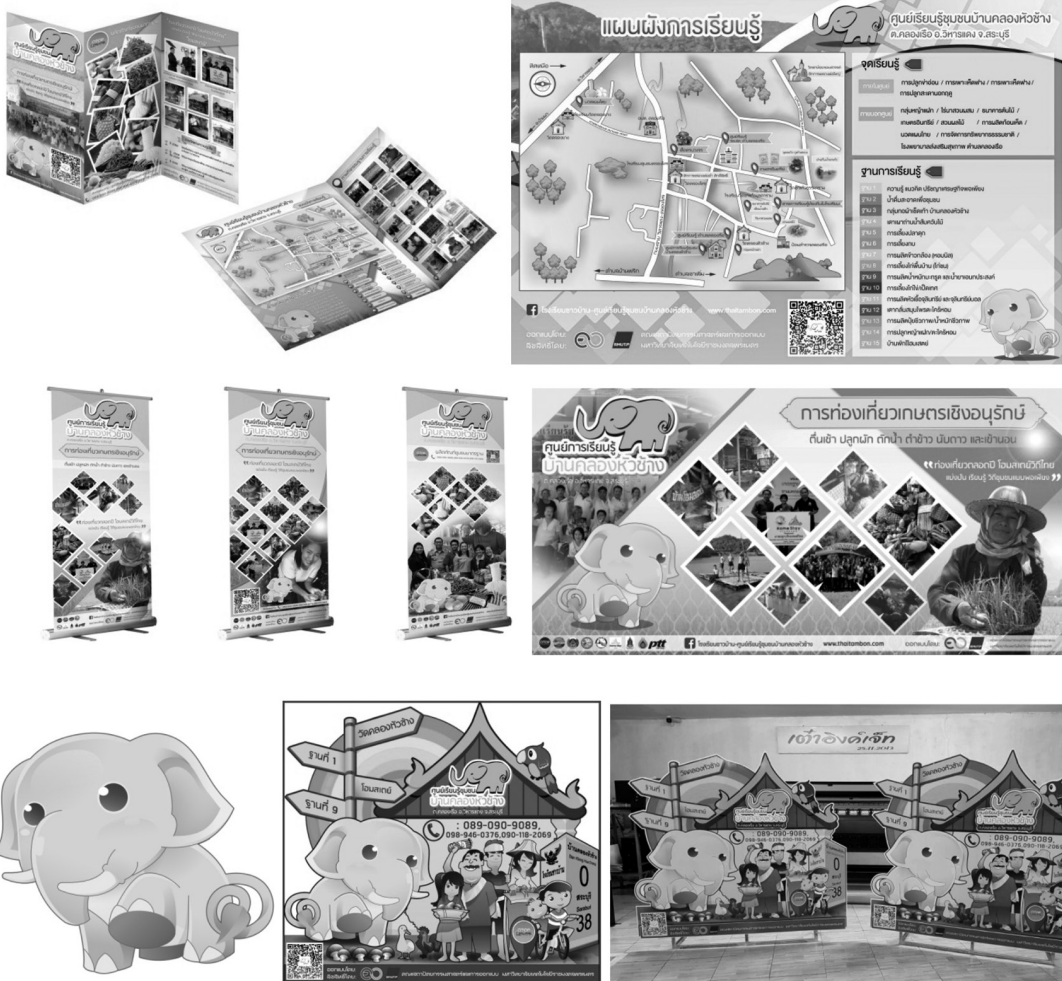
การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์			
รายการประเมิน	ระดับคะแนน		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	SD.	
1. ให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนได้ดี	4.25	0.87	มาก
2. เนื้อหา เรื่องราวมีความน่าสนใจ	4.50	0.52	มากที่สุด
3. แสดงข้อมูลและรายละเอียดอย่างครบถ้วน	4.35	0.71	มาก
4. การเลือกใช้รูปแบบตัวอักษร	4.17	0.39	มาก
5. การใช้ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา	4.50	0.80	มากที่สุด
6. รูปภาพมีความชัดเจน คมชัด	4.35	0.71	มาก
7. การจัดวางตำแหน่งของภาพน่าสนใจ สะดุดตา	4.75	0.62	มากที่สุด
8. การเลือกใช้ภาพประกอบ	4.25	0.87	มาก
9. สื่อฯ มีสีสัน สวยงาม สะดุดตา	4.25	0.87	มาก
10. การเลือกใช้โทนสี ตรงตามลักษณะผลงานสื่อฯ	4.75	0.62	มากที่สุด
11. การออกแบบโลโก้/มีสคอร์ต	4.50	0.80	มากที่สุด
12. การออกแบบแผ่นพับ	4.83	0.39	มากที่สุด
13. การออกแบบป้ายแผนผัง/แผนที่	4.75	0.62	มากที่สุด
14. การออกแบบป้ายไวนิล	4.50	0.80	มากที่สุด
15. การออกแบบป้ายโรลอัพ	4.58	0.51	มากที่สุด
16. การออกแบบป้ายสแตนดี้	4.58	0.51	มากที่สุด
17. สื่อฯ มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคที่ดี	4.75	0.62	มากที่สุด
รวม	4.51	0.52	มากที่สุด

สรุปตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์ตัวใหม่กลุ่มเป้าหมาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 และแยกการประเมินผล ดังนี้

ด้านการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 โดยมีความพึงพอใจมากที่สุด ข้อ 12 คือ มีความพึงพอใจต่อการออกแบบแผ่นพับมากที่สุด มีรูปแบบร่วมสมัยสีสันทันสดใสสวยงาม ขนาดเล็กพกพาได้สะดวก ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.83

รูปที่ 3 ผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้า/ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านคลองหัวช้างใหม่

รูปที่ 4 ผลการออกแบบสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ชุมชนบ้านคลองหัวช้างใหม่

4. สรุปผล

4.1 สรุปผลข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับด้านหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์

4.1.1 ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ มีรูปทรงบรรจุภัณฑ์แบบมาตรฐาน ทรงสี่เหลี่ยม จึงไม่เปลืองพื้นที่ง่ายต่อการจัดวางซ้อนทับกัน วัสดุที่ใช้เป็นกล่องพลาสติกชนิดโพลิโพรพิลีน (Polypropylene) เป็นพลาสติกที่มีความใส คงรูป เหนียว และทนแรงกระแทกได้ดี ทนสารเคมีและน้ำมัน ใช้ทำภาชนะบรรจุอาหาร มีฝาปิด มองเห็นสินค้าภายในได้

4.1.2 ด้านการออกแบบกราฟิก จะเน้นถึงรูปแบบที่มีสีสันที่มีความสดใส สวยงาม สะดุดตา เป็นการใช้อะไรเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนฯ อาทิ แนะนำสถานที่, กิจกรรมท่องเที่ยว, บ้านพักโฮมสเตย์, ฐานการเรียนรู้, ผลิตภัณฑ์ชุมชนมาตรฐาน และโลโก้รางวัลต่าง ๆ มาใช้ประกอบเป็นแนวคิดในการออกแบบ

4.2 สรุปผลข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับด้านสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์

ด้านการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ฯ จะเน้นให้มีความเรียบง่าย แสดงเอกลักษณ์ของชุมชนฯ สะท้อนถึงวิถีชีวิต สังคม สภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน ให้สอดคล้องกับงานออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

4.3 สรุปผลข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์สินค้า/ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านคลองหัวช้างรูปแบบใหม่

4.3.1 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ มี 2 ส่วน ดังนี้

1) ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 โดยมีความพึงพอใจมากที่สุด ข้อ 1.1 คือ รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์โดยรวม มีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์ ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51

2) ด้านการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ ภาพรวมความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 มีโดยความพึงพอใจมากที่สุด ข้อ 2.1 และ 2.5 คือ รูปแบบสีสัน มีความสดใส สวยงามและบรรจุภัณฑ์มีการนำสื่อ/หรือเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านคลองหัวช้างมาใช้ได้เป็นอย่างดี ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61

4.4 สรุปผลข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจต่อสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ชุมชนบ้านคลองหัวช้างรูปแบบใหม่ : ด้านการออกแบบสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ ภาพรวมความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 มีความพึงพอใจมากที่สุด ข้อ 12 คือ พึงพอใจในการออกแบบของแผ่นพับ เพราะมีรูปแบบร่วมสมัย สีสันสวยงาม ขนาดเล็กพกพาได้สะดวก มีความหลากหลายในกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนรู้บ้านคลองหัวช้างฯ ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.83

ข้อเสนอแนะ

1. ให้มีการศึกษาและออกแบบและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีการนำสื่อคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เน้นการใช้งานทั้งด้าน แสง สี เสียง ซึ่งจะทำให้สื่อประชาสัมพันธ์มีความน่าสนใจและดึงดูดผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

2. การออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความหลากหลายตามประเภทสินค้าขึ้นให้เพียงพอต่อรายการผลิตภัณฑ์ที่มีจำนวนความต้องการเพิ่มมากขึ้นภายในชุมชน

3. อยากให้มีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมพัฒนาทั้งผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้แก่ชุมชน เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ยั่งยืนแก่ชุมชนต่อไป

4. ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน หน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้และประเมินผลเพื่อการเผยแพร่ และต่อยอดผลงานจริงให้มากขึ้น

5. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ 2561 จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ให้ความสำคัญในการจัดทำโครงการวิจัยนี้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยและขอขอบคุณคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ทำการวิจัย ขอขอบคุณผู้นำชุมชน กลุ่มเจ้าของสินค้า/ผู้ประกอบการ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านคลองหัวช้าง อ.วิหารแดง จ.สระบุรี ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและผู้เกี่ยวข้อง ประชาชนทั่วไป สำหรับข้อมูลการสำรวจ การสอบถาม การสัมภาษณ์ และรวมทั้งการประเมินผล เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการทำวิจัยในครั้งนี้

6. เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ถ้ำแก้ว. 2555. ออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการสร้างสรรค์. สกายบุ๊ก : กรุงเทพฯ.
- ชัยรัตน์ อัสวาทกุล. 2548. ออกแบบให้โดนใจ. สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุนกรมส่งเสริมการส่งออก : กรุงเทพฯ.
- ทองเจือ เขียวทอง. 2549. การออกแบบสัญลักษณ์. ซีเอ็ดบุ๊ก : กรุงเทพฯ.
- ทวีเดช จีวบาง. 2540. การเรียนรู้ทฤษฎีสี. โอเดียนสโตร์ : กรุงเทพฯ.
- ปุ่น คงเจริญเกียรติ และสมพร คงเจริญเกียรติ. 2541. บรรจุภัณฑ์อาหาร. บริษัทโรงพิมพ์หิโย : กรุงเทพฯ.
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท. 2537. พฤติกรรมผู้บริโภค (พิมพ์ครั้งที่ 5). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพฯ.
- นวลน้อย บุญวงษ์. 2542. หลักการออกแบบ. พิมพ์ครั้งที่ 2. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพมหานคร.
- นิรัช สุดสังข์. 2548. การวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ประชิด ทิณบุตร. 2531. การออกแบบบรรจุภัณฑ์. โอเดียนสโตร์ : กรุงเทพฯ.
- ลิตติพร ลิตติพานิช. 2544. การออกแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์อาหารเกษตรแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในประเทศไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพมหานคร.
- วันชัย ศิริชนะ. 2536. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- วรพงศ์ วรชาติอุดมพงศ์. 2540. ออกแบบกราฟิก. โสภณการพิมพ์ : กรุงเทพฯ.
- วสุ นามไพศาลสถิต. 2550. โครงการพิเศษออกแบบ สื่อสิ่งพิมพ์โปสเตอร์รณรงค์เพื่อมูลนิธิเพื่อนป่า. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม : กรุงเทพมหานคร.

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทาง
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ต.ห้วยยางโทน อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี
The study of participation of community contributed to the success
of community development guided by the philosophy of sufficiency
economy at Banhuakhaojeen, tambon Hoyyangtone, Paktor district,
Ratchaburi province

สุธาวิ กลิ่นอุบล

Sootawee Klinubon

หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

Master Program in Education, Department of Development Education, Silpakorn University

Email: tonethalo@gmail.com โทร. 084-3940995

Received 13/12/2562

Revised 24/11/2563

Accepted 03/12/2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อม วิธีการวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธีด้วยการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนจำนวน 108 หลังคาเรือน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 9 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่าประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพในชุมชนและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน ขณะที่ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาชุมชน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of the research were to study the participation of community contributed to the success of community development adopted by the philosophy of sufficiency economy and to compare the participation of community with the success of community development followed by the philosophy of sufficiency economy classified by personal and environment factors. The research method is a combination of both quantitative and qualitative data collection with 108 households

as a sample group. The research instruments are questionnaires and in-depth interview about the participation of community with the success of community development adopted the philosophy of sufficiency economy. Nine people were selected to provide main data. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test, and content analysis. It was founded that participation of community contributed to the success of community development followed by the philosophy of sufficiency economy at Banhuakhaojeen, Tambon Hoyyangtone, Paktor District, Ratchburi Province, were high in all levels. The order of ranking from the highest to the lowest level: the participation in decision making was at the first ranks followed by participation in receiving benefits, and the participation in evaluation participation in work. The results of the comparison the participation of community to the success of community development classified by personal and environmental factors were shown that people in different sex, educational background, income, status, and their participation in various community groups could bring about the success to the community. Whereas people in different ages, occupations, duration of staying resulted in the success of the community development differently with statistical significance at the level of .05.

Keywords: participation of community, community development, philosophy of sufficiency economy

1. บทนำ

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน มารวมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนา และต้องเริ่มจากส่วนที่เล็กที่สุด นั่นก็คือ การพัฒนาคนในชุมชนให้มีความร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมทั้งจะรับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์และท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจระบบทุนนิยม และสังคมของโลกในยุคปัจจุบัน

การพัฒนาประเทศตามกรอบนโยบายของรัฐบาลไทย นับตั้งแต่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์ เงื่อนไข ทั้งกระบวนทัศน์ แนวคิดการพัฒนา เป้าหมายและวิธีการดำเนินการ ลักษณะและรูปแบบ ตลอดจนวิธีการและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

จุดเปลี่ยนที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ ในช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2544 การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศ จากการเน้นเป้าหมายเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ มาเป็นการยึดคนเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนา เน้นการพัฒนาคนแบบองค์รวมที่สมดุลในทุกมิติ ทั้งกาย ใจ สติปัญญา และมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติโดยยึดหลักการบริหารจัดการในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมตามภารกิจแต่ละภาคส่วน

การพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อวางรากฐานของประเทศในระยะยาวให้มุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ของแผนที่สอดคล้องเชื่อมโยงและรองรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกันไปตลอด 20 ปี ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 - 11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิต

บนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม

ดังนั้น กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จึงได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาส่งเสริมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข มีการขยายผลการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนโดยให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนกระบวนการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านด้วยการสร้างความรู้ ความสามารถของผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้าน สร้างความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชุมชน พัฒนาทักษะการดำรงชีวิตและขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนตามบริบทของชุมชนนั้น ๆ

ชุมชนบ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอกุดชุมพภูมิ จังหวัดยโสธร เป็นชุมชนที่เกิดการเปลี่ยนแปลงและได้รับการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ การเมือง ได้มีการพัฒนาชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง เป็นชุมชนพัฒนาตัวอย่างแบบก้าวหน้า มีอัตลักษณ์ของชุมชนคือความเป็นไทยทรงดำ ได้เปิดประตูโลกกว้างทางวัฒนธรรมด้วยสโลแกนที่ว่า “5 ไทยทรงดำ เลิศล้ำผ้าทอ ไฉไลหนอรำแคน ดินแดนความพอเพียง” ได้รับรางวัลการพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ มากมาย เช่น รางวัลชนะเลิศการประกวดส้มตำลีลา การทำพุ่มมาลาจากผ้าไหมแห่งเดียวในประเทศไทย รางวัลที่ 2 การประกวดหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในปี 2527 รางวัลชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในปี 2528 กลุ่มพัฒนาได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ เพื่อแสดงถึงหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง โล่รางวัลประกาศเกียรติคุณ “เราไม่ถอยอีกแล้ว” จัดทำเสื้อหม้อห้อมคนสร้างชาติ จัดทำบรรจุภัณฑ์ที่มีชื่อ “รำแคน” ผ้าทอไทยทรงดำของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีกลุ่ม/องค์กรในชุมชนถึง 9 กลุ่ม ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาสตรี อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน กองทุนหมู่บ้านห้วยเขย่ง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านห้วยเขย่ง กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าไทยทรงดำบ้านห้วยเขย่ง กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มเกษตร กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์และกลุ่มกองทุนแม่ของแผ่นดิน

นอกจากนี้ชุมชนบ้านห้วยเขย่งยังได้รับการพัฒนาเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เย็นเป็นสุขต้นแบบ เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการในชุมชนกันเอง คนในชุมชนได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างจริงจังและเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน และมีศูนย์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง 5 ฐานการเรียนรู้ ดังนี้ 1) คุ่ม 5 ไก่กับอาหารพื้นถิ่น 2) คุ่มจักสานกับการสืบสานภูมิปัญญา 3) คุ่มก่อร่างสร้างไผ่ทอผ้า 4) คุ่มเส้นใยถักทอก่อสร้างทางผืนสัมพันธ์วัฒนธรรมอันดีงาม 5) คุ่มครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

ต่อมาในปี 2554 ชุมชนบ้านห้วยเขย่งได้ประกาศเป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว และได้เปิดศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ อันเป็นศูนย์รวมไทยทรงดำของชุมชนบ้านห้วยเขย่ง ที่ชุมชนมีส่วนร่วมและมีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาว่า ประชาชนในชุมชนบ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอกุดชุมพภูมิ จังหวัดยโสธร มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) โดยภาพรวมและในแต่ละด้านเป็นอย่างไรบ้าง ผู้นำชุมชน ผู้บริหารชุมชน และพัฒนากร ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรบ้าง อีกทั้งมีผลจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชนทำให้เกิดผลการพัฒนาชุมชนในด้านใดบ้าง และมีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะใดเพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความ “อยู่เย็น เป็นสุข” ของประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีส่วนสำคัญเกี่ยวข้องหรือพัฒนาการดำเนินงานและขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมร่วมกัน เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม จึงเป็นการให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทหลักในการพัฒนาเพื่อความสำเร็จของชุมชนและตอบสนองต่อประโยชน์ของชุมชนโดยรวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอกุดรัง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอกุดรัง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ต.ห้วยยางโพน อ.กุดรัง จ.นครราชสีมา อยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านห้วยเขย่ง ต.ห้วยยางโพน อ.กุดรัง จ.นครราชสีมา ต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยศึกษาตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) ประกอบด้วยกรอบแนวคิดพื้นฐานการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านห้วยเขย่ง หมู่ 1 ตำบลห้วยยางโพน อำเภอกุดรัง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 152 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง (sample) ที่ใช้ในการวิจัยเป็นครัวเรือนชุมชนบ้านห้วยเขย่งเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) กำหนดความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 108 ครัวเรือน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

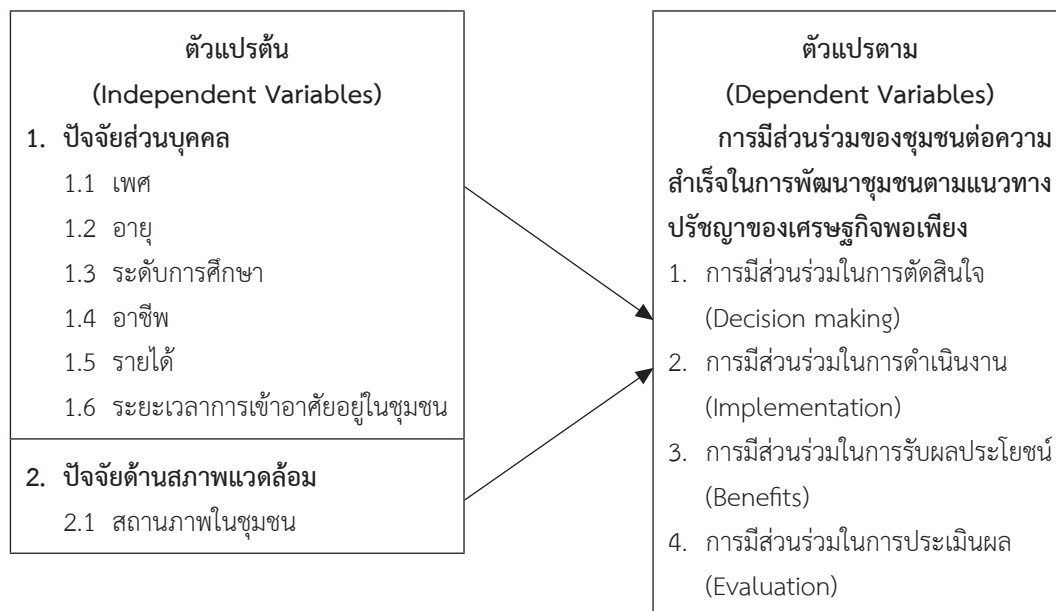
ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเข้าอาศัยอยู่ในชุมชน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สถานภาพในชุมชน และการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอกุดรัง จังหวัดนครราชสีมา มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอกุดรัง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แนวคิดของ Cohen and Uphoff โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบในการวิจัย ดังนี้

2. วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป โดยเป็นปัจจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ คือ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้ และ 6) ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป โดยเป็นปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ 1) สถานภาพในชุมชน และ 2) การเข้าร่วมกลุ่มในชุมชน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของไลเคิร์ต (Likert Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่เป็นปลายเปิด (Open ended Question) ให้เลือกตอบแบบเสรี

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม สร้างแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในชุมชนบ้านหัวเขาเงิน ตามตัวแปรที่ศึกษา

2. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ จากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เป็นผู้ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา

3. นิยามปฏิบัติการของการสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหัวเขาเงิน จัดทำแบบสอบถามรายข้อต่าง ๆ

4. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลผล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างในแบบสอบถามและขอบเขตเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาตามพฤติกรรมบ่งชี้ แล้วเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ พร้อมให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ตรวจสอบด้านเนื้อหา ด้านภาษา รวมทั้งครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา และนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านห้วยเขย่ง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม 0.91

7. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางโทน เพื่อขออนุญาตเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ชุมชนบ้านบ้านห้วยเขย่ง หมู่ 1 ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกระจายกลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกจากประชากรที่เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือผู้แทนครัวเรือนในชุมชนบ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บ แบบสอบถามคืนจากผู้กรอกแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ด้วยตัวเอง

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามในการวิจัยแล้ว ได้นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ โดยมีการใช้สถิติในวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนบ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนบ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อม สถิติที่ใช้ คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีที่มีตัวแปร 2 ตัวเลือก และการทดสอบค่า (F-Test) ใน กรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 3 ตัวเลือกขึ้นไป ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Aariance: One Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เกณฑ์การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (mean = $\bar{X}$) และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation = S.D.)

1.3 ในส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการรวบรวมจากแบบสอบถามแล้วจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

3. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาเงิน ต.ห้วยยางโทน อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

1. จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาเงิน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.82) เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านที่ชุมชนมีส่วนร่วมสูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.84) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.69) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.98) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.70) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนหรือตัดสินใจเลือกกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล เมื่อคณะกรรมการชุมชนเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่ไม่ตรงกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนข้อที่ต่ำสุดคือ มีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนหรือวางแผนการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ เพื่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนข้อที่ต่ำสุดคือมีส่วนร่วมในการคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล เมื่อคณะกรรมการพัฒนาชุมชนดำเนินกิจกรรมไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือ เห็นว่าชุมชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ชุมชนได้ทำร่วมกัน รองลงมาคือ รู้สึกภาคภูมิใจเมื่อกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวท่านเองและชุมชน ส่วนข้อที่ต่ำสุดคือ เห็นว่าการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือให้องค์กรอื่น ๆ เข้ามาติดตามและประเมินผลเพื่อพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวางแผนเพื่อพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนข้อที่ต่ำสุดคือ มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาเงิน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาเงิน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

ปัจจัยด้านเพศ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเพศชายและหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และ 4.20 ตามลำดับ เมื่อคำนวณค่าสถิติทดสอบทีพบว่ามีการทดสอบเท่ากับ 1.007 ($df = 104.743$, $Sig = .316$) จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านอายุ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มอายุ 41-60 ปี มีความแตกต่างจากกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยกลุ่มอายุ 41-60 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านระดับการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของตัวอย่างที่จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 เมื่อคำนวณค่าสถิติทดสอบทีพบว่ามีการทดสอบเท่ากับ .003 ($df = 116$, $Sig = .998$) จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของตัวอย่างที่จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี ไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านอาชีพ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มอาชีพเกษตรกรมีความแตกต่างจากกลุ่มอาชีพรับจ้าง โดยกลุ่มอาชีพเกษตรกรมีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านรายได้ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท และ 15,000 - 20,000 บาท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และ 4.25 ตามลำดับ เมื่อคำนวณค่าสถิติทดสอบทีพบว่ามีการทดสอบเท่ากับ -0.268 ($df = 17.398$, $Sig = .792$) จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท และ 15,000 - 20,000 บาท ไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และ 4.21 ตามลำดับ เมื่อคำนวณค่าสถิติทดสอบทีพบว่ามีการทดสอบเท่ากับ 3.386 ($df = 84.677$, $Sig = .001$) จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกัน โดยตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน 5-10 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยสิ่งแวดล้อมดังนี้

ปัจจัยด้านสถานภาพในชุมชน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของตัวอย่างที่มีสถานภาพในชุมชนเป็นผู้นำชุมชนและเป็นลูกบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และ 4.24 ตามลำดับ เมื่อคำนวณค่าสถิติทดสอบทีพบว่ามีการทดสอบเท่ากับ 0.064 ($df = 106$, $Sig = .949$) จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของตัวอย่างที่มีสถานภาพในชุมชนเป็นผู้นำชุมชนและเป็นลูกบ้าน ไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของตัวอย่างที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน 1 กลุ่ม และเข้าร่วม 2 กลุ่มขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และ 4.27 ตามลำดับ เมื่อคำนวณค่าสถิติทดสอบทีพบว่ามีการทดสอบเท่ากับ -1.017 ($df = 106$, $Sig = .311$) จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของตัวอย่างที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน 1 กลุ่ม และเข้าร่วม 2 กลุ่มขึ้นไป ไม่แตกต่างกัน

4. สรุปและอภิปรายผล

1. การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดราชบุรี

กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ มีการจัดการชุมชนที่ดี มีผู้นำที่เข้มแข็งในการบริหารชุมชน มีศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ เป็นศูนย์กลางของชุมชนในการประชุมประจำเดือน ต้อนรับคณะศึกษาดูงานและยังเป็นสถานที่สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน นอกจากนี้คนในชุมชนยังได้ดำเนินชีวิตตามแนวทางของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เรื่องความพอเพียง จนทำให้ชุมชนได้รับรางวัลหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสนใจและต้องการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นแบบหรือวิถีในการดำเนินชีวิต จึงมีความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือร่วมในการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และคนในชุมชนอาจมองเห็นประโยชน์และเห็นว่าการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นประโยชน์และสามารถปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน และยังมีส่วนราชการเข้ามาส่งเสริมและให้ความรู้ ยิ่งทำให้คนในชุมชนเกิดความสนใจ จึงทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ ทองบพิตร (2559) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครพนม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีนวล แดงภู และคณะ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบชุมชนบ้านร่องหมากน้อย ตำบลกลันตา อำเภอมะนัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของชุมชนบ้านร่องหมากน้อย ตำบลกลันตา อำเภอมะนัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยด้านเพศที่ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเพศชายหรือเพศหญิง ต่างก็มีความสนใจให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน โดยบางกิจกรรมเพศหญิงจะมีความถนัดและชำนาญ และบางกิจกรรมเพศชายก็มีความถนัดมากกว่า จึงทำให้ชุมชนประสบความสำเร็จสอดคล้องกับงานวิจัย อนุชิต โมพันดุง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านอายุที่ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาเงิน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอายุน้อยอาจจะยังไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ยังมองไม่ออกว่าการมีส่วนร่วมสำคัญเพียงใด ซึ่งต่างจากประชาชนที่มีอายุมากกว่า ที่มีประสบการณ์ในหลาย ๆ ด้าน มองภาพได้กว้างกว่า เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วม ประชาชนที่มีอายุต่างกันจึงมีระดับการมีส่วนร่วมต่างกัน

ปัจจัยด้านระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาเงิน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งให้เห็นว่าไม่ว่าประชาชนจะจบชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือระดับปริญญา ต่างก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ โดยอาศัยความถนัดของตนเอง เช่น จบชั้นประถมศึกษาอาจจะไม่มีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ก็อาศัยประสบการณ์ในการทำงานมาพัฒนาชุมชน ส่วนคนที่จบระดับปริญญาจะมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีต่าง ๆ ก็อาจจะค้นคว้าหาข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ มาพัฒนาชุมชนหรือเผยแพร่ผลงานการพัฒนาชุมชนให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายออกไป

ปัจจัยด้านอาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาเงิน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ต่างอาชีพกัน ย่อมมีมุมมองและประสบการณ์ ที่เกิดจากความเคยชินในการประกอบอาชีพของตน จึงอาจทำให้เกิดความแตกต่างเรื่องความคิดเห็น ในการมีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยด้านรายได้ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาเงิน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน แสดงว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้เหมือน ๆ กัน โดยการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ไม่จำเป็นว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่าจะต้องมีส่วนร่วมมากกว่า แต่การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้งานนั้นสำเร็จสำคัญมากกว่า ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของโสภิตา ศรีนุ่น (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาเงิน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยลักษณ์ หนูพันธ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านตบก - ตาลึง หมู่ที่ 6 ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในหมู่บ้านต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านตบก - ตาลึง หมู่ที่ 6 ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาเงิน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมาก ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นความสำคัญในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรปลูกฝังจิตสำนึกให้ลูกหลานรักษาความเป็นชุมชนต้นแบบเอาไว้และช่วยกันพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบในเรื่องลักษณะเดียวกันในชุมชนอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยที่เกิดขึ้น และเพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณา วางแผน กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความยั่งยืนต่อไป

5. เอกสารอ้างอิง

- วลัยลักษณ์ หนูพันธ์. 2559. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านตบก-ตาสึง หมู่ที่ 6 ตำบลวังสรรพรส อำเภอลำลูก จังหวัดจันทบุรี.” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิษณุ ทองบพิตร. 2559. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม.” ใน วารสารราชธานีวิชาการ 1: 2504 - 2518.
- ศรีนวล แดงภู และคณะ. 2561. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบชุมชนบ้านร่องหมากน้อย ตำบลกลันตา อำเภอมะนัง จังหวัดบุรีรัมย์.” ใน วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 16, 1: 255 - 266.
- โสภิตา ศรีนุ่น. 2558. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอบีตง จังหวัดยะลา.” สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อนุชิต โมพันดุง. (2560). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอกันตัง จังหวัดชลบุรี.” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

การสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณาจารย์ ของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Internal Organization Communication Affecting the Efficiency of Academics' Performance of Southeast Asia University

อรสา สภาพพงษ์

Orasa Sapappong

สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Major in Human Resource Management, Faculty of Business Administration, South East Asia University

E-mail: orasaris@hotmail.com โทร. 088-5919242

Received 23/09/2562

Revised 10/11/2563

Accepted 18/11/2563

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารภายในองค์กรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์วิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์โดยวิธีการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มคณาจารย์ทุกคณะวิชาจำนวน 145 คน ผลจากการวิจัย พบว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ช่องทางการสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในการปฏิบัติงานทุกวัน ซึ่งมีผลต่อความรู้ความเข้าใจ ความคิดเชิงบวก พฤติกรรม ทัศนคติต่องาน และขวัญกำลังใจในการทำงาน การสื่อสารภายในหน่วยงาน มีผลต่อความรู้สึกในการทำงานการประชุมและการอบรมเกี่ยวกับเป้าหมายหรือนโยบายของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การอบรมหรือวิธีการปรับทัศนคติเชิงบวกควรมีช่องทางการสื่อสารและการสื่อสารในลักษณะที่เปิดกว้างเพื่อแสดงความคิดเห็นได้อิสระมากขึ้น โดยภาพรวมแล้ว อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการประเมินผลงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมาก

คำสำคัญ: การสื่อสารภายในองค์กร ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน

Abstract

This research aimed to study the factors of internal Organization Communication affecting the Efficiency of Academics' Performance of Southeast Asia University. Data were analyzed to develop communicative strategies in the organization that affect the performance of faculty members. The research was conducted by interviewing and discussing 145 faculty members. The findings showed that most of lecturer agreed with the formal and informal channel of communication in everyday work that affected knowledge, understanding, positive thinking, behavior, work attitudes, and morale. Internal communication affected the feeling of meeting and training in university's goals or policies. It is a good and effective communication channel for understanding and enhancing work performance. In training or changing positive attitude, there should be a good communication channel and good knowledge about the organization to communicate freely. Most faculty members believed that the participatory process in providing feedback on performance and work evaluation had a significant effect on work performance substantially.

Keywords: Internal Organization Communication, Efficiency, Performance

1. บทนำ

ด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน รัฐบาลให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 สถาบันอุดมศึกษาปรับตัวและพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกลยุทธ์การบริหารงานสมัยใหม่ (Modern Management) เน้นการสื่อสารภายในองค์กรเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำแนวคิดการจัดการทางบริหารธุรกิจมาใช้ในการบริหารองค์กร ซึ่งยังเป็นจุดอ่อนและส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณาจารย์ (อิทธิพิพัทธ์ สมจู, 2558) การจัดโครงสร้างองค์กรและระบบการบริหารงานที่คล่องตัวมากขึ้นสามารถช่วยแก้ปัญหาที่เกิดจากการสื่อสารในสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการปรับโครงสร้างระบบการบริหารงาน หรือหลักสูตรต่าง ๆ ต้องการบุคลากรที่เข้าใจตรงกันและระบบการจัดการที่สอดคล้องกันทุกหน่วยงานในความเป็นจริง

จากผลการวิจัยหลายชิ้น พบว่า อุปสรรคและปัญหาในการสื่อสารภายในองค์กรธุรกิจส่วนใหญ่เกิดจากผู้ส่งสารขาดทักษะในการพูดและเขียนใจ โหม่นนำให้ผู้รับสารมีความพร้อมในการรับสาร รวมถึงการสื่อสารที่ไม่ต่อเนื่อง (นพพล นพรัตน์, 2561) ปัญหาของการสื่อสารในองค์กรส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารแบบเป็นทางการจากบนลงล่าง เพื่อถ่ายทอดนโยบาย แนวทางการปฏิบัติงาน แจ้งข้อมูลข่าวสาร ประกาศ ส่วนการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการและด้วยวาจา ปัจจุบันนิยม ไลน์ เฟสบุ๊ค จัดว่าเป็นการสื่อสารสองทาง สามารถทำการติดต่อสื่อสารได้เฉพาะกลุ่ม สามารถเลือกปิดกั้นการสนทนา รองรับไฟล์ข้อมูลได้หลากหลาย พูดคุยด้วยเสียงและวิดีโอ (สามารถ อัยกร, 2558) อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารองค์กรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการสื่อสารในระดับผู้บริหารด้วยกันทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการไม่มีปัญหา เพราะเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอยู่เสมอ จะพบปัญหาและอุปสรรคด้านช่องทางการสื่อสารไม่เพียงพอและไม่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะการสื่อสารข้อมูลที่เป็นทางการผ่านหนังสือเวียน มีการเซ็นรับ ไม่มีการให้สำเนา จัดว่าเป็นการสื่อสารทางเดียวและจากบนลงล่างเท่านั้น (ปัทมา สมพรชัยกิจ, 2562) ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการสื่อสารในองค์กรส่วนใหญ่มักเกิดจากทัศนคติ ทัศนคติของบุคคลต่อการสื่อสาร ต่อผู้รับสาร หรือผู้ส่งสารที่แตกต่างกัน เนื่องจากวัยที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการตีความหมายที่ผิดเพี้ยนจากกันไป ระดับความรู้ ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันไปในเรื่องของเนื้อหาเกี่ยวกับงานพื้นฐานของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน (แพมมาลา วัฒนเสถียรสินธุ์, 2562) จะเห็นได้ว่า วิธีการสื่อสารและปัญหาที่พบข้างต้น สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกองค์กรและหากมีการศึกษาในองค์กรประเภทต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นก็จะสามารถสรุปยืนยันข้อค้นพบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการสื่อสารให้เหมาะสมได้

การปรับกลยุทธ์การบริหารและการสื่อสารภายในองค์กร ถือว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารหรือหัวหน้า ตลอดจนบุคลากรทุกคนสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร การสร้างความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างบุคคลกับบุคคล และระหว่างองค์กรกับบุคคล หรือระหว่างองค์กรกับองค์กรภายนอก (Robbin, 2017) การสื่อสารภายในองค์กรที่ดีที่จะช่วยสร้างความเข้าใจในนโยบายของผู้บริหาร เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรในทางบวก จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้น กระบวนการทำงานขององค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น จะต้องทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและทิศทางในการบริหารจัดการของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์ ซึ่งผู้วิจัยปฏิบัติงานและสามารถเก็บข้อมูลได้โดยสะดวกและเป็นความจริงจากเพื่อนร่วมงานได้อย่างลึกซึ้ง เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณาจารย์

ซึ่งถือว่าเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพทางการบริหารของสถาบัน อีกทั้งเป็นผู้ให้บริการทางการศึกษาที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียน การวิจัย เรื่อง การสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ซึ่งจะส่งผลต่อข้อสรุปที่สถาบันต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือปรับปรุงแนวทางหรือวิธีการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อความเข้าใจในเป้าหมายและทิศทางขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาของรัฐบาล ด้วยความเข้าใจและแนวทางปฏิบัติงานของคณาจารย์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันจะมีผลกระทบอย่างมากต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานทั้งระดับหน่วยงานและระดับสถาบัน

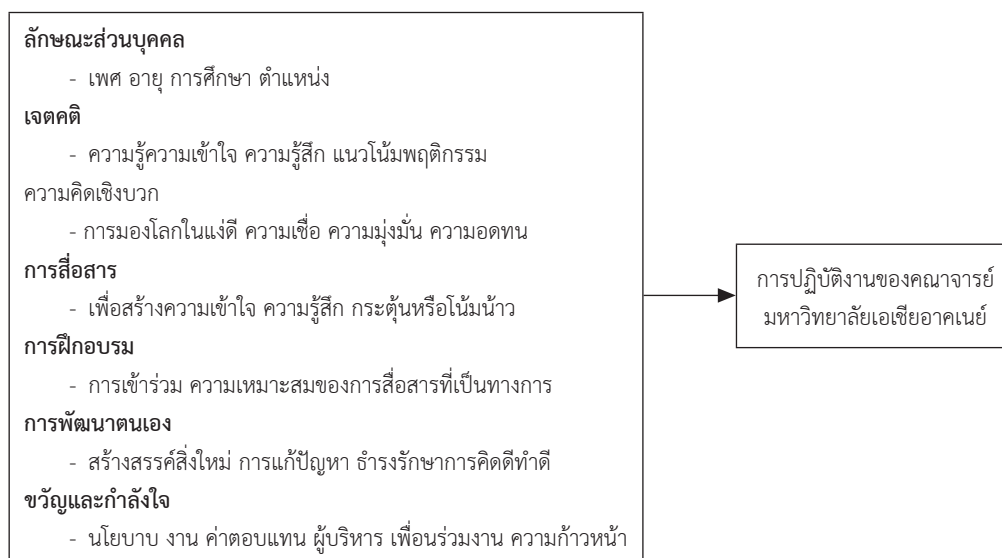
2. วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ใช้วิธีเชิงคุณภาพ โดยการจัดการสนทนากลุ่ม ประกอบกับข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากคณาจารย์ 5 คณะวิชาของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โดยใช้แบบสอบถามที่มีข้อความตามตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัยเช่นเดียวกับประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารภายในองค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและตัวแปรที่ศึกษา รูปแบบของการสื่อสารภายในองค์กร และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารภายในองค์กรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
2. เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 นิยามศัพท์

2.3.1 การสื่อสารภายในองค์กร หมายถึง รูปแบบการสื่อสารและวิธีการสื่อสารของผู้บริหารและคณาจารย์ทุกระดับในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

2.3.2 อาจารย์หรือคณาจารย์ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม คือ อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ทั้งสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์และกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.3.3 ลักษณะการสื่อสารภายในองค์กรในที่นี้ หมายถึง การสื่อสารเป็นลายลักษณ์อักษร การสื่อสารด้วยวาจา และการสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.3.4 มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ หมายถึง มหาวิทยาลัยเอกชนที่มีชื่อเสียงในย่านฝั่งธนบุรีและผ่านการประเมินคุณภาพจากคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และรับรองมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

2.3.5 ลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง คุณภาพที่เป็นแบบอย่างของบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา และตำแหน่ง

2.3.6 เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกและท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ส่งผลให้มีพฤติกรรมตอบสนอง สอดคล้องกับความรู้สึก เช่น ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก แนวโน้มพฤติกรรม

2.3.7 ความคิดเชิงบวก หมายถึง การพยายามเปลี่ยนแนวคิด มุมมองที่ต่างไปจากความคิด หรือมุมมองปกติ ที่มีผลกระทบให้เราขาดความสุข เปลี่ยนเป็นเพิ่มความสุข เช่น การมองโลกในแง่ดี ความเชื่อ ความมุ่งมั่น ความอดทน

2.3.8 ประสิทธิภาพ หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการทำงานใด ๆ ก็ตาม ที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การปรับกลยุทธ์การบริหารและการสื่อสารภายในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นต้น

2.3.9 การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ หรือความชำนาญ ในตัวบุคคลให้มีเทคนิคในการทำงาน เช่น การสื่อสารโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการนำเสนอ เป็นต้น

2.3.10 การพัฒนาตนเอง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตน และสังคม เช่น สร้างสรรค์สิ่งใหม่ การแก้ปัญหา อารมณ์และการคิดดีทำดี เป็นต้น

2.3.11 ขวัญและกำลังใจ หมายถึง ปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมในองค์การที่เอื้อรอบตัว และมีปฏิริยาโต้กลับ เช่น นโยบาย งาน ค่าตอบแทน ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน ความก้าวหน้า เป็นต้น

2.3.12 ปฏิบัติงาน หมายถึง การดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้

2.4 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เจตคติหรือทัศนคติมีองค์ประกอบที่สำคัญโดยทั่วไป (ใจทิพย์, 2562) คือ (1) องค์ประกอบด้านความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Component) ความคิดความเข้าใจนี้จะเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้หรือความเชื่อซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในประสบการณ์ต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อมอันเป็นเรื่องของปัญญาในระดับที่สูงขึ้น (2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) องค์ประกอบด้านความรู้สึกนี้จะป็นสภาพทางอารมณ์ (Emotion) ประกอบกับการประเมิน (Evaluation) ในสิ่งนั้น ๆ อันเป็นผลจากการเรียนรู้ในอดีต (3) องค์ประกอบด้านแนวโน้มของพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติต่อสิ่งที่ตนชอบหรือเกลียด อันเป็นการตอบสนองหรือการกระทำในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากความคิดความเชื่อความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น ๆ

การคิดเชิงบวกว่า ประกอบด้วย การมองโลกในแง่ดีและเป็นประโยชน์มีอารมณ์ที่ดีและมั่นคง มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จมีความเชื่อมั่นในตนเอง และเชื่อว่ามีสิ่งดี ๆ ซ่อนอยู่ในอุปสรรคต่าง ๆ ที่พบเจอ (เมธินัย, 2558 และ Görkem, 2014) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการติดต่อสื่อสารในองค์การ คือ (1) เพื่อให้ข้อเท็จจริงและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การให้ข้อเท็จจริงนั้นไม่ว่าจะอธิบายด้วยวาจาหรือเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไม่จำเป็นต้องใช้ข้อความเยิ่นเย้อ แต่ควรใช้ภาษาที่กระชับและชัดเจน (2) เพื่อกระตุ้นและโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ การกระตุ้นให้คนปฏิบัติตามแผนต้องใช้ศิลปะเป็นอย่างยิ่ง บางครั้งต้องใช้ถ้อยคำสำนวนที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติของบุคคลด้วย

วิลาวรรณ รพีพิศาล (2562) กล่าวถึงความหมาย การฝึกอบรมว่า เป็นแนวทางและความพยายามที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้แนวใหม่ได้ความชำนาญในการปฏิบัติงานมากขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและแก้ปัญหา ตลอดจนทัศนคติที่จะปรับปรุงงาน เปลี่ยนแปลงงานให้ดีขึ้นตามแนวทางที่องค์การกำหนด

การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรู้จักเรียนรู้และปรับปรุงตนเองให้มีความเจริญงอกงาม มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สะสมความรู้และประสบการณ์ให้มากขึ้น นำพาชีวิตสู่ความเจริญก้าวหน้า และเปลี่ยนแปลงความสามารถของตนเอง ให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา

ขวัญและกำลังใจเป็นสภาวะจิตใจ หรือความรู้สึกของบุคคลที่เป็นพฤติกรรมแสดงออกต่อสภาพแวดล้อม หรือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานอันเป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจ และทำให้เกิดกำลังใจที่จะร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ เช่น ถ้าบุคคลมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานดี ย่อมส่งผลต่อผลผลิตและความสำเร็จของงาน แต่ถ้าบุคคลมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ไม่ดี ย่อมส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการทำงานในแง่ที่ผลงานออกมาไม่ดีหรือล้มเหลวได้

2.5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ คณาจารย์ จำนวน 228 คน จาก 5 คณะวิชา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ การสนทนาแบบกลุ่ม คณะวิชาละ 2 คน รวม 10 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยวิธีการโทรศัพท์สอบถามวันเวลาที่สามารทำให้ข้อมูลได้ เพื่อความสะดวกด้านเวลาและสถานที่ของผู้ให้ข้อมูล อีกกลุ่มหนึ่ง คือ การใช้แบบสอบถาม อาจารย์ด้วยการกำหนดจำนวนตัวอย่าง ตามตารางของ Krejcie และ Morgan อ้างถึงใน อินทรา รอบรู้ (2562) จากประชากร 5 คณะวิชา จำนวน 228 คน เทียบในตาราง จำนวนประชากร 230 คน เจาะจงคัดเลือกตัวอย่างคณะเพศ อายุ และตำแหน่งงาน รวม 145 คน คิดเป็นร้อยละ 63.59 โดยประมาณ ประกอบด้วย ตัวอย่างจากคณะบริหารธุรกิจ 37 คน วิศวกรรมศาสตร์ 59 คน บัณฑิตวิทยาลัย 12 คน ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 34 คน และคณะนิติศาสตร์ 3 คน

3. ผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะการทำวิจัย

3.1 ผลการวิจัย

ปัจจัยการสื่อสารภายในองค์กรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน สรุปผลจากความคิดเห็นของคณาจารย์คณะต่าง ๆ คือ (1) คณะวิศวกรรมศาสตร์ อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีผลต่อขวัญกำลังใจในการทำงานมากที่สุด (2) คณะบริหารธุรกิจ อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าความก้าวหน้ามีผลต่อขวัญกำลังใจในการทำงานของตัวอย่างมากที่สุด (3) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การสื่อสารภายในองค์กรมีผลต่อความรู้สึกในการทำงานมากที่สุด (4) คณะบัณฑิตวิทยาลัย อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ค่าตอบแทนมีผลต่อขวัญกำลังใจในการทำงานมากที่สุด รองลงมาคือผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงาน ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสื่อดิจิทัล อุปกรณ์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตและ WIFI การอบรมหรือวิธีการปรับทัศนคติของคณาจารย์ให้ใช้ช่องทางการสื่อสารเชิงบวก และให้ความรู้เกี่ยวกับความรู้สึกที่ต้อองค์กรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตลอดจนการสื่อสารในลักษณะที่เปิดกว้างเพื่อแสดงความคิดเห็นได้อิสระมากขึ้น กระบวนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และการประเมินผลงาน

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการพัฒนาช่องทางการสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ สรุปผลการวิจัยจากข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีช่องทางการสื่อสารอย่างเป็นทางการกับไม่เป็นทางการ ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการมีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานให้เกิดผลตามที่ผู้บริหารตั้งเป้าหมายไว้ กรณีคำสั่งประกาศ หรือนัดประชุมส่งในไลน์กลุ่ม เป็นการแจ้งเพื่อทราบ ส่วนระบบของมหาวิทยาลัย การใช้ E-office สื่อสารด้วยบันทึกข้อความ ประกาศหรือคำสั่งเป็นข้อดี ทุกคนยอมรับและยึดถือเอกสารในระบบเป็นหลักจัดว่าเป็นระบบที่คล่องตัวและใช้ง่าย เข้าใจง่าย เช่นเดียวกับไลน์ก็เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ไม่เป็นทางการเท่า นั้น เฉพาะไลน์กลุ่มของคณะและมหาวิทยาลัยเป็นทางการมากกว่า และอาจารย์ส่วนใหญ่ยังต้องการให้ผู้บริหารพัฒนา E-office ให้มีรายละเอียดมากขึ้น และควรสื่อสารให้ชัดเจนเกี่ยวกับประโยชน์ของ E-office และใช้ในทางสร้างสรรค์มากขึ้น การพัฒนาช่องทางการสื่อสาร

นอกจาก E-office ซึ่งเป็นประโยชน์และสะดวกมาก มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ควรใช้การสื่อสารแบบเป็นทางการ ผ่านการประชุมคณะและสาขาวิชา ด้วยข้อความและสาระสำคัญที่เหมาะสมและเป็นลายลักษณ์อักษร ควรมีการประชุมเพื่อชี้แจงข้อสงสัย และเปิดรับความคิดเห็นในส่วนของการปฏิบัติได้ ส่วนช่องทางสื่อสารทางไลน์ควรใช้กับการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ หากเป็นทางการอาจารย์ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ควรใช้วิธีการส่งรูปภาพของเอกสารน่าเชื่อถือมากกว่า

3.2 การอภิปรายผลการวิจัย

คณาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการอบรมหรือวิธีการปรับทัศนคติเชิงบวกของคณาจารย์ควรมีช่องทางการสื่อสารและให้ความรู้เกี่ยวกับความรู้สึที่ดีต่อองค์กรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในช่องทางต่าง ๆ เช่น ติดป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณที่เห็นชัด ส่งสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านไลน์กลุ่มสม่ำเสมอ ทำป้ายไว้นิคมรงค์เชิงคิดบวก ทำกิจกรรม “คิดบวก พัฒนาจิตใจ” เป็นต้น ตลอดจนการสื่อสารในลักษณะที่เปิดกว้างเพื่อแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระมากขึ้น เช่น กลุ่มปิดไลน์ กลุ่มปิดเฟซบุ๊ก และตั้งจดหมายร้องทุกข์ เป็นต้น ซึ่งเป็นช่องทางที่ไม่เป็นทางการ คณาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการการสื่อสารที่เป็นทางการขณะปฏิบัติงานและเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน เพื่อปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น และสามารถวางแผนบริหารงานได้อย่างสอดคล้อง การประชุมและการอบรมเกี่ยวกับเป้าหมายหรือนโยบายของมหาวิทยาลัย เป็นช่องทางการสื่อสารที่ดีและเกิดประสิทธิผลด้านการสร้างความเข้าใจตรงกันทุกฝ่าย คณาจารย์ทุกคนสามารถรับรู้แนวทางปฏิบัติ แนวทางดำเนินงาน นโยบายเจตคติที่ดีในทิศทางเดียวกัน จนการเพิ่มประสิทธิภาพของงาน ส่งผลต่อความเจริญขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ นพฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2562) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถและเกิดทักษะจากประสบการณ์ ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีและถูกต้องต่อกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของงานที่มีผลต่อความเจริญขององค์กร และหัวข้อในการฝึกอบรมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีความความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของบุคลากร และด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพในการทำงานและปัจจัยในการปฏิบัติงาน (อัครเดช ไม้จันทร์, 2560 และวสวัตต์ สุตัญญามณี, 2562)

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน (1) ลักษณะของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา (Style of superiors toward subordinates) มักจะใช้การสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ เช่น คณบดีสื่อสารคณาจารย์โดยการสื่อสาร บอกต่อคณาจารย์บางท่าน และให้ไปสื่อสารต่อคณาจารย์ท่านอื่นทำในลักษณะนี้เป็นประจำทุกวันทำให้การสื่อสารเกิดข้อผิดพลาด หรือถ้อยคำการสื่อสารบางส่วนตกหล่น ไม่ครบถ้วน แม้แต่เรื่องที่เป็นทางการยังใช้การสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ โดยย่ำเตือนสื่อสารกันในช่องทางสังคมออนไลน์ ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์พื้นฐานของความร่วมมือ ความรัก เคารพนับถือ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยกย่องกัน ค่อนข้างมาก ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการบริหารงานในองค์กร แต่ความรัก เคารพนับถือ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยกย่องกัน ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2562) กล่าวถึง ลักษณะของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา หมายถึง ความสัมพันธ์พื้นฐานของความร่วมมือ ความรัก เคารพนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยกย่องกัน เช่นเดียวกับการให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในความสำเร็จของโครงการหรือกิจกรรมของคณะ ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารและคณาจารย์มีความสัมพันธ์ที่ดีด้วยการติดต่อสื่อสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สามารถสื่อสารสองทางด้วย E-office และไลน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชลอ กลางวงศ์ (2562) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า ภายในองค์กรผู้บริหารย่อมมีความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาอื่น เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง ผู้ใต้บังคับบัญชาอื่น ๆ และพนักงานระดับล่าง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการบริหารงาน ได้แก่ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา และการแสดงความห่วงใย ส่วนเทคนิคการสร้างมนุษยสัมพันธ์ คือ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อกันเห็นความสำคัญของความเป็นมนุษย์ แสดงความห่วงใยซึ่งกันและกัน การพูดจาหรือการแสดงพฤติกรรมที่มีต่อผู้อื่น (2) การสอบถามและสนทนากลุ่ม คณาจารย์จาก 3 คณะ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผู้บริหาร ความก้าวหน้า และค่าตอบแทน มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากที่สุด เนื่องจากคณาจารย์ทุกท่าน

ต้องการความก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน รวมถึงค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และสวัสดิการต่าง ๆ ในองค์กรเป็นส่วนช่วยในการเพิ่มขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของขวัญกำลังใจกับการปฏิบัติงาน ทั้งด้านภาวะทางจิตใจที่จะทำการอุทิศตัวเพื่องาน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเป็นผู้นำของผู้บริหาร ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ความจงรักภักดี ความคิดสร้างสรรค์ ความสามัคคีในหมู่คณะและก่อให้เกิดพลังร่วม (สมคิด บางโม, 2558)

3.3 ข้อเสนอแนะการทำวิจัย

3.3.1 ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งนี้

1) ผู้บริหารระดับสูงควรวางแผนการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อสร้างขวัญกำลังใจและเป้าหมายของการปฏิบัติงานมากขึ้น เพื่อผลกระทบโดยตรงต่อความผูกพันต่อองค์กรและผลการปฏิบัติงานที่เป็นความภาคภูมิใจในการทำงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

2) คณาจารย์ทุกระดับควรได้รับการพัฒนาทัศนคติและเข้าใจถึงผลกระทบของความคิดเชิงบวกที่มีผลกระทบโดยตรงต่อผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าในอาชีพ

3) มหาวิทยาลัยควรจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจหรือความสัมพันธ์ภายในองค์กรเป็นประจำทุกภาคการศึกษา ถือว่าเป็นการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กร ความจงรักภักดี และความสามัคคี อันจะมีผลกระทบต่อการทุ่มเทกำลังกายกำลังใจในการทำงาน ด้วยความคิดสร้างสรรค์ และบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย

3.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ผู้บริหารควรทำการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการคิดเชิงบวกและวิธีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคณาจารย์ให้มีความสุขในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

2) ผู้บริหารควรสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาคณาจารย์ด้านผลงานวิจัยและผลงานวิชาการ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการปฏิบัติงานและการสร้างความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหารและคณาจารย์อย่างมาก

3) คณาจารย์ควรเพิ่มการวิจัยในเรื่องการพัฒนาด้านตนเองและผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาของตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าในการบริหารหรือสายวิชาการตามที่แต่ละคนนัด

4. สรุป

ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน มีการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่เป็นช่วงเวลารับประทานอาหารกลางวันด้วยกัน มีผลต่อความคิดเกี่ยวกับการทำงานให้เกิดผลตามที่ผู้บริหารตั้งเป้าหมายไว้ เช่น คุณภาพของตำรา วิธีการสอน โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง พูดคุยกันหลาย ๆ เรื่องเกี่ยวกับงานบ้าง ครอบครัวบ้าง ส่วนไลน์ ก็คุยกันไม่เป็นทางการมากนัก แต่ก็กระจายข่าวสารต่าง ๆ ได้ดีเป็นปัจจุบัน เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน เพราะเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเป็นเพียงบางคนที่สนิทกัน และผู้บริหารระดับคณะหรือสาขาวิชาไม่นิยมส่งงานทางไลน์ เพราะเป็นช่องทางที่ไม่เป็นทางการ บางกรณีเป็นคำสั่งหรือประกาศ หรือนัดประชุมอาจถ่ายรูปเอกสารและส่งในไลน์กลุ่ม เป็นการแจ้งเพื่อทราบ

โดยภาพรวมแล้ว คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ช่องทางการสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในการปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งมีผลต่อความรู้ความเข้าใจ ความคิดเชิงบวก พฤติกรรม และขวัญกำลังใจในการทำงาน อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การสื่อสารเกี่ยวกับความก้าวหน้ามีผลต่อขวัญกำลังใจในการทำงาน การสื่อสารภายในหน่วยงานมีผลต่อความรู้สึกในการทำงานอย่างมาก โดยเฉพาะการสื่อสารภายในการประชุมและการอบรมเกี่ยวกับเป้าหมายหรือนโยบายของมหาวิทยาลัยเป็นช่องทางการสื่อสารที่ดีและเกิดประสิทธิผลด้านการสร้างความเข้าใจ ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการระดมความคิดเห็นในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการประเมินผลงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมาก

การสื่อสารที่เป็นทางการ อาจารย์และบุคลากรทุกคนใช้ระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ คือ E-office เป็นบันทึกข้อความแจ้ง หรือสามารถซักถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ ตอบกลับได้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ จะถูกระบุในรายชื่อผู้รับเพื่อรับทราบ อ่านอย่างเดียว หรือสามารถตอบกลับได้ ซึ่งเอกสารใน E-office ทั้งหมดส่งผลกระทบต่อการทำงานและการบรรลุเป้าหมายขึ้นอยู่กับชนิดของงานและกำหนดการที่คณะฯ หรือมหาวิทยาลัยกำหนด การใช้ E-office สื่อสารด้วยบันทึกข้อความ ประกาศหรือคำสั่ง เป็นข้อดี เพราะ E-office เป็นหลักฐานว่าเป็นระบบของมหาวิทยาลัย ซึ่งทุกคนยอมรับและยึดถือเอกสารในระบบเป็นหลัก จัดว่าเป็นระบบที่คล่องตัวและใช้ง่าย เข้าใจง่าย เช่นเดียวกับไลน์ก็เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ไม่เป็นทางการเท่า นั้น เฉพาะไลน์กลุ่มของคณะและมหาวิทยาลัยเป็นทางการมากกว่า ข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่จะใช้การสื่อสารแบบเป็นทางการมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานในทุกตำแหน่ง โดยเฉพาะผู้บริหารทุกระดับ วิธีการถ่ายทอดผ่านการประชุมคณะและสาขาวิชา อาจารย์และเจ้าหน้าที่รับรู้และสามารถซักถาม เป็นการสื่อสารสองทาง ส่งผลต่อความเข้าใจและพฤติกรรมการทำงาน โดยเฉพาะงานวิชาการ งานสอนหรืองานวิจัย การสื่อสารด้วยประกาศ คำสั่ง หรือระเบียบก็จะเป็นทางการที่สร้างความเข้าใจได้ดีเร็วและชัดเจน จากนั้นก็ควรมีการประชุมเพื่อชี้แจงข้อสงสัยใด ๆ ที่อาจจะไม่ได้อธิบายไว้ รวมทั้งเปิดรับความคิดเห็นในส่วนของการปฏิบัติได้

การสื่อสารระหว่างผู้บริหารคณะหรือสาขาวิชามักจะไม่เป็นทางการเกิดขึ้นระหว่างรับประทานอาหาร พูดคุยกัน ส่งไลน์พูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ ทันที เพราะเปิดดูทุกวันวันละหลายครั้ง หรือใช้เวลานานในการอ่านไลน์ เป็นช่องทางที่สร้างความรู้ความเข้าใจได้ดี แต่ต้องระวังเรื่องของการใช้ภาษา ผู้อ่านอาจแปลความหมายผิดก็ได้ การสื่อสารแบบเป็นทางการก็จะส่งทาง E-office เพราะมีหลักฐานจัดว่าเป็นการสื่อสารแนวดิ่ง สื่อสารทางเดียวเป็นส่วนใหญ่ เพราะมีคนรับเอกสารอ่านอย่างเดียวค่อนข้างมาก ส่วนการสื่อสารโดยวาจาและทางไลน์กลุ่มเป็นการสื่อสารแนวนอนระหว่างกลุ่มอาจารย์และกับเจ้าหน้าที่ด้วย

5. เอกสารอ้างอิง

- วิลาวรรณ รัตพิศาล. 2562. ความหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, [Online] จาก http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?pageid=2&bookID=2295.
- ปัทมา สมพรชัยกิจ. 2562. การสื่อสารภายในองค์กรของสำนักเทคนิค กรุงเทพมหานคร. JC E-journal คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, [Online] จาก: http://203.131.210.100/ejournal/wp-content/uploads/2015/07/JCIS570_30.pdf.
- แพมลา วัฒนเสถียรสินธุ์. 2562. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาการสื่อสารในองค์กร กรณีศึกษา บริษัท ยูไนเต็สดนตาร์ด เทอร์มินัล จำกัด (มหาชน). บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, [Online] จาก: http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5802036243_5789_4203.pdf.
- อินทิรา รอบรู้. 2562. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, [Online] จาก: http://www.eledu.ssru.ac.th/intira_ro/file.php/1/EDU4701-week2-3.pdf.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2562. ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, [Online] จาก: http://www.elfhs.ssru.ac.th/pokkrong_ma/pluginfile.php/50/block_html/content/บทที่%201%20ทฤษฎีองค์การและการจัดการสมัยใหม่.pdf.
- เกื้อกุล ขวัญทอง. 2558. การสื่อสารในองค์กร (Communication). สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, [Online] จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/320108>.
- สมคิด บางโม. 2558. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. วิทย์พัฒน์. กรุงเทพฯ.

- นพพล นพรัตน์. 2561. 5 ปัญหาการสื่อสารภายในองค์กร. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, [Online] จาก: <https://acrosswork.co.th/2018/10/5-internal-communication/>.
- เมธินี. 2558. เทคนิคการปกครองชั้นเรียนของครู. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, [Online] จาก: <https://methinee018.wordpress.com/2015/11/04/เทคนิคการปกครองชั้นเรียน/>.
- อัครเดช ไม้จันทร์. 2560. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสานการผลิตในจังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : สงขลานครินทร์.
- ใจทิพย์. 2562. องค์ประกอบของทัศนคติ. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, [Online] จาก: https://jaitip1.blogspot.com/p/blog-page_25.html.
- สามารถ อัยกร. 2558. โปรแกรมไลน์กับการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. 9(1), 102-107.
- อิทธิพัทธ์ สมภู. 2558. ผลของการนำระบบบริหารผลการปฏิบัติงานมาใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ของพนักงานราชการทั่วไป ในสังกัดกรมควบคุมโรค. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, [Online] จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/598791>.
- ชลอ กลางวงศ์. 2562. หลักการบริหาร. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, [Online] จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/51727>.
- วสวัตดี สุติญาณมณี. 2562. ปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินต้นทุนต่ำแห่งหนึ่งของไทย. มหาวิทยาลัยศรีปทุม : กรุงเทพฯ.
- นพฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. 2562. การบริหารและนวัตกรรมการศึกษา. วารสาร Educational management and innovation journal. 2(3), 1-14.
- Görkem, S. Y. 2014. Corporate communication in large-scale organizations in Turkey : Structure and Responsibilities. Public Relations Review. 40: 859-861.
- Robbin. 2017. Organizational Behavior. (17th ed.). : Pearson Education Limited.

ภาคผนวก

วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก (RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก เป็นวารสารระดับชาติซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดผลงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กำหนดเผยแพร่วารสารปีละ 2 ครั้ง มกราคม - มิถุนายน และกรกฎาคม - ธันวาคม

1. บทความวิจัย

ก. ส่วนปก ประกอบด้วย

1. ชื่อบทความ (Title) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้น กระชับ ชี้ถึงเป้าหมายหลักของการวิจัย
2. ชื่อผู้เขียนทุกท่าน (Authors) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม
3. ที่อยู่ สำหรับการติดต่อ E-mail และโทรศัพท์
4. ตัวเลขยก ให้เขียนไว้บนนามสกุลเพื่อระบุว่าเป็นที่อยู่ของผู้เขียนท่านใด
5. บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้นตรงประเด็น ครอบคลุมสาระสำคัญของการศึกษาและส่วนท้ายต้องมี คำสำคัญ (Keyword) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ที่สามารถนำไปใช้สืบค้นในระบบฐานข้อมูล ควรมีประมาณ 4 คำ

ข. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย

1. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของความสำคัญและมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย พร้อมวัตถุประสงค์และการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. วิธีการทดลอง (Materials and Methods) หรือ วิธีการศึกษา (Research Methodology) เป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับการศึกษาแต่ละประเภท
3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผล หรือผลการศึกษาและอภิปรายผล (Research and Discussion) ควรเสนอผลอย่างชัดเจน ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยเฉพาะการพบสิ่งใหม่ ลำดับตามหัวข้อที่ศึกษา พร้อมการวิจารณ์ผล
4. สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา
5. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements) กล่าวถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่สำคัญที่มีบทบาทช่วยเหลืองานวิจัยและมีความสำคัญจริง (อาจมีหรือไม่ก็ได้)
6. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องใช้ตามแบบที่วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก กำหนดอย่างเคร่งครัด และเขียนเอกสารอ้างอิง เฉพาะเอกสารที่นำมาอ้างอิงในเนื้อหาเท่านั้น

2. รูปแบบการพิมพ์บทความ

การตั้งค่าหน้ากระดาษ

- ระยะขอบ

ขอบบน (Top margin) และขอบซ้าย (Left margin) 2.5 ซม.

ขอบล่าง (Bottom margin) และขอบขวา (Right margin) 2.0 ซม.

- กระดาษ

ขนาดกระดาษ A4 (กำหนดเอง) ความกว้าง 19 ซม. ความสูง 27 ซม.

รูปแบบตัวอักษร

แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK เท่านั้น

หมายเลขหน้า

ตำแหน่ง ด้านล่าง กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดตัวอักษร 14

การย่อหน้า

เคาะ 8 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 9

จำนวนหน้าทั้งหมด

6 - 12 หน้า

การพิมพ์ส่วนปก

พิมพ์เต็มหน้ากระดาษ (พิมพ์ 1 คอลัมน์)

การพิมพ์ส่วนเนื้อหา

พิมพ์ 1 คอลัมน์

ข้อบกพร่อง

ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ ขนาดอักษร 18 (ตัวหนา)

จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ชื่อผู้เขียน

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา)

ระหว่างชื่อกับนามสกุล เว้น 2 เคาะ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ตัวলেখยกบนนามสกุล

ขนาดตัวอักษร 16

ที่อยู่

ภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 12

E-mail และโทรศัพท์

ขนาดตัวอักษร 12 (ตัวเอียง)

ข้อบกพร่อง

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา)

จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

เนื้อหาบทคัดย่อ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14

ชื่อคำสำคัญ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา)

คำสำคัญ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14

ชื่อหัวเรื่องใหญ่

ประกอบด้วย 1. บทนำ 2. วิธีการทดลอง หรือ วิธีการศึกษา

3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผลหรือผลการศึกษาและอภิปรายผล

4. สรุป 5. กิตติกรรมประกาศ 6. เอกสารอ้างอิง

ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย

ชื่อหัวเรื่องรอง

ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย

ชื่อหัวเรื่องย่อ

ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา) ย่อ 4 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 5

เนื้อหาบทความ

ขนาดตัวอักษร 14 จัดกระจายแบบไทย

ชื่อตาราง

ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ด้านบน จัดชิดซ้าย

ชื่อภาพ ชื่อแผนภูมิ

ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ใต้ภาพหรือแผนภูมิ จัดกึ่งกลาง

เนื้อหาในตาราง/แผนภูมิ

ขนาดตัวอักษร 12

การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

ในระบบนาม-ปี เช่น วีระพล (2554) หรือ (วีระพล, 2554)

หรือ Dan and Hamasaki, 2001 หรือ เทพบุตร และวุฒิชัย, 2552

หรือ Dan, et al., 2010 หรือ สุภาพ และคณะ, 2547 เป็นต้น

การอ้างอิงท้ายเรื่อง**1. หนังสือ**

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. **ชื่อหนังสือ**. ครั้งที่พิมพ์. สำนักพิมพ์. เมืองที่พิมพ์.

2. บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. **ชื่อบทความ**. ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่) : หน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของบทความ.

3. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. **ชื่อวิทยานิพนธ์**. สถานศึกษา. เมืองที่พิมพ์.

หมายเหตุ ต้นฉบับบทความที่นำส่งจะต้องถูกต้องตามหลักเกณฑ์การเขียนที่กำหนดเท่านั้น มิฉะนั้นจะไม่ได้รับการพิจารณา ดำเนินการประเมินบทความก่อนตีพิมพ์

*** ตัวอย่างการเขียนอ้างอิงท้ายบทความ**

กรองทิพย์ เจริญบุญยวิวัฒน์. 2556. การจัดการความรู้ทางการพยาบาลของพยาบาลหัวหน้าหน่วยงานโรงพยาบาลชุมชน เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 2(2) : 97-103.

ไพฑูล สีใส และวีระพล แจ่มสวัสดิ์. 2555. การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจโรงสีข้าวชุมชน. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 1(1) : 63-75.

วิชณกริช ศรีทอง มาลินี อุทธิเสน และเสาวณิต รัตนธรรมการ. 2556. พฤติกรรมการบริโภคสุราของประชาชนในชุมชน เขมร ส่วย (กูย) ลาว อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 2(2) : 26-44.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. แนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 39(1)

สรียา เพ็ชรรัตน์. 2545. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยา ภาคนิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ. โครงการบัณฑิตศึกษา. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. 2546. อย.เข้มงวดการแสดงคำเตือนในโฆษณาเครื่องดื่มผสมกาแฟอื่น. กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค. (โรเนียว)

Luque-Perez E. Rios A. Valcarcel M. Danielsson L.G. and Ingman F. 1999. Spectrophotometric flow injection determination of caffeine in solid and slurry coffee and tea samples using supported liquid membranes. Laboratory Automation and Information Management. 34 : 131-142

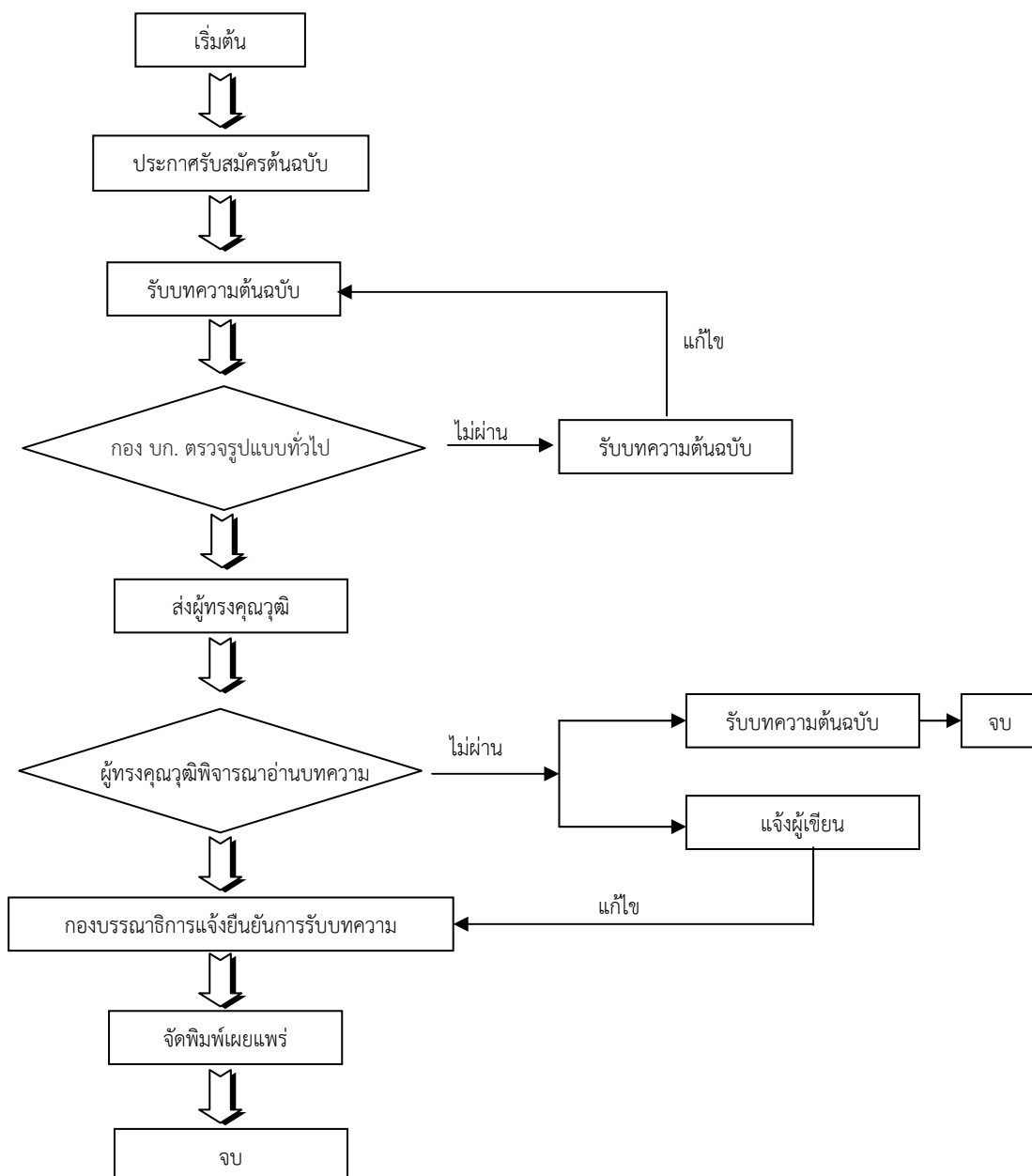
Martin M.J. Pablo F. and Gonzales A.G. 1999. Simultaneous determination of caffeine and non-steroidal anti-inflammatory drugs in pharmaceutical formulations and blood plasma by reversed-phase HPLC from linear gradient elution. Talanta. 49 : 53-459

3. หลักเกณฑ์การประเมินบทความเพื่อตอบรับการตีพิมพ์

กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะนำส่งเข้าสู่การพิจารณาของผู้ประเมินจากภายนอก บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไขจะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ

เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ผลงาน จำนวน 1 ฉบับ พร้อมหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความ

ขั้นตอนการจัดทำวารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก

แบบฟอร์มการส่งบทความวิจัย
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. ข้าพเจ้า นาย / นาง / นางสาว
2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....
ตำแหน่งทางวิชาการ.....
3. ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....
(ภาษาอังกฤษ).....
4. ชื่อผู้เขียนร่วม (1)
(2)
(3)
(4)
(5)

5. ที่อยู่ทำงาน

.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....แฟกซ์.....

E-mail :

6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....แฟกซ์.....

E-mail :

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ลงชื่อ.....

(.....)

แบบสรุปผลการประเมินบทความวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

1. รหัสบทความวิจัยที่ประเมิน R ☐ ☐ ☐ ☐

2. ชื่อบทความ.....

.....

3. จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน..... ท่าน

4. หัวข้อที่พิจารณา

หัวข้อ	ผ่าน	ผ่านและมีการแก้ไข	ไม่ผ่าน	ข้อแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
บทคัดย่อ (Abstract)				
บทนำ				
วิธีการทดลอง/วิธีการศึกษา				
ผลการทดลอง และวิจารณ์ผล / ผลการศึกษาและอภิปรายผล				
สรุปผล				
เอกสารอ้างอิง				
คุณค่าทางวิชาการ				

5. อื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

6. สรุปผลการประเมิน ☐ ผ่านดีเยี่ยม ☐ ผ่าน ☐ ผ่านและมีการแก้ไข ☐ ไม่ผ่าน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ)

บรรณาธิการ

วันที่...../...../.....

หนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความ
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ขอรับรองว่าบทความ.....

เรื่อง

.....
.....
.....

โดย

.....
.....
.....

ได้ผ่านการประเมินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
และตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ปีที่ ฉบับที่

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ
บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์ มทร.ตะวันออก
ให้ ณ วันที่.....

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Reviewers)

รศ.ดร.พัชรี ชยากรโสภิต

รศ.ดร.ไพฑูรย์ สีส

รศ.ดร.วิกร ตัณฑวุฑโฒ

รศ.ดร.นวลละอ อแสงสุข

รศ.ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์

รศ.อมรพรรณ ชุ่มโชคชัยกุล

ผศ.ดร.อำนาจ จำรัสจรงผล

ผศ.ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ราชรักษ์

ผศ.ดร.เปชนางค์ ยอดมณี

ผศ.ดร.ปฐมา ถนิมกาญจน์

ผศ.ดร.สุมาภรณ์ ประสงค์ทัน

ผศ.ดร.ธิดินันท์ ขาญโกศล

ผศ.ดร.อานวย ปาอ้าย

ผศ.ดร.สมบัติ พันธวิศิษฐ์

ดร.สมพงษ์ อัครปริยัติ

ดร.ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร

ดร.ขวัญประภัสสร จานทอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี

นโยบายการพิจารณาบทความ

1. วารสารรับพิจารณาบทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร เอกสารการประชุมหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ในระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น / รวมทั้งจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีกนับจากวันที่ได้ส่งบทความฉบับนี้มาที่กองบรรณาธิการวารสาร ทั้งนี้ทางวารสารไม่มีค่าธรรมเนียมใด ๆ ในการตีพิมพ์เผยแพร่
2. ขอบเขตของวารสาร จะรับบทความทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในศาสตร์ด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1.) พาณิชยศาสตร์ (บริหารธุรกิจ, ท่องเที่ยวและบริการ) (2.) ศิลปศาสตร์ (ประวัติศาสตร์, จิตวิทยา, ภาษาและวัฒนธรรม) (3.) ศึกษาศาสตร์ (4.) นิเทศศาสตร์ (5.) เศรษฐศาสตร์ (6.) นิติศาสตร์ (7.) รัฐศาสตร์
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (peer Review) กระบวนการพิจารณาการกลั่นกรองบทความบทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องดังนี้
 - 3.1 กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้แต่งทราบเมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้ว พร้อมตรวจสอบรูปแบบความถูกต้อง
 - 3.2 กองบรรณาธิการจะตรวจสอบบทความว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพงานวิชาการและประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ
 - 3.3 ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นสมควรรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อกลั่นกรองต่อไปโดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยจำนวน 2 ท่านประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมจะลงตีพิมพ์หรือไม่ โดยกระบวนการกลั่นกรองนี้ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลของกันและกัน (Double - blind peer review process)
 - 3.4 เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้น ๆ เห็นควรอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมที่จะลงตีพิมพ์ได้ และจะส่งบทความนั้นไปให้ผู้แต่งได้แก้ไขตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นให้ผู้แต่งส่งกลับมาให้กองบรรณาธิการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Institute of Research and Development Rajamangala University of Technology Tawan-ok

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
43 หมู่ 6 ต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110
โทร. 038-358201 ต่อ 8508-8510
โทรสาร 038-358142

<http://ird.rmutto.ac.th>, <http://Journal.rmutto.ac.th>